

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Γ'. — ΜΑΡΤΙΟΣ 1855.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

ΕΙΣ ἐν τῶν προλαβόντων φυλλαδίων τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Λαοῦ ἐπροτείναμεν τὴν στρατιωτικὴν ἐξάσκησιν τοῦ λαοῦ τῆς Ἑλλάδος, ὡς τὸ μόνον μέσον δι' οὗ δυνάμεθα νὰ υπερασπίσωμεν ἑαυτούς. Ὅσον μεγάλη ὅμως καὶ ἂν κατασταθῇ ἡ δύναμις τῆς Ἑλλάδος, οὕτω προπαρασκευασμένη, πάλιν δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ σημαντικὴ πρὸς ἐπίθεσιν, ἐκτὸς μόνον ἂν ὑποτεθῇ ὅτι λόγοι ὀρησκείας καὶ ἐθνότητος διευκολύνουν τὴν πρόοδον. Ἄλλ' ἂν ποτε ἦναι πεπρωμένον νὰ κατασταθῇ ἡ Ἑλλὰς ἐπιθετικὴ, τοῦτο δὲν ἠμπορεῖ νὰ λάβῃ χώραν εἰμὴ κατὰ θάλασσαν. Ἡ Ἑλλὰς ἐσώθη διὰ τοῦ ναυτικοῦ τῆς ἐπὶ Θεμιστοκλέους, ἐδοξάσθη ἐπὶ Κίμωνος, ὑπῆρξε καὶ διετήρησε τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐνόσω ἦταν ἰσχυρὰ κατὰ θάλασσαν, ἐξέτεινε διὰ τοῦ ναυτικοῦ τὴν ἰσχύιν τῆς, καὶ ἐπλημμύρισεν ὅλον τὸν κόσμον ἀπὸ τὰς ἀποικίας τῆς. Ὡς καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπανάστασιν, ἡ Ἑλλὰς εἰς τὸ ναυτικόν τῆς ὀφείλει κατὰ μέγα μέρος τὴν σωτηρίαν τῆς.

Ὅ, **ν** ἐσυμβουλευσαμεν νὰ γένη διὰ τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος κατὰ ξηρὰν, τὴν στρατιωτικὴν ἐξάσκησιν, τοῦτο τὸ ἔχομεν ὄωρον τῆς φύσεως κατὰ θάλασσαν.

Ἡ Ἑλλάς συγκειμένη κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ νήσους καὶ παραλίους πόλεις, καὶ ἔχουσα σημαντικὸν ἐμπορικὸν ναυτικὸν προπαρασκευάζει τόσον ἀριθμὸν ναυτῶν, ὅσον δὲν ἔχουσιν ἴσως οὐδὲ τὰ ναυτικώτερα ἔθνη τοῦ κόσμου. Κατὰ πᾶσαν λοιπὸν ἐποχὴν ἡ Ἑλλάς δύναται νὰ ἔχη ναύτας καὶ πλειοτέρους τοῦ ἀναγκαίου ἀριθμοῦ· ἀλλ' ἂν καὶ ὑπάρχη τὸ κυριώτερον στοιχεῖον τῆς συστάσεως ναυτικοῦ, λείπουν ὅμως τὰ δύο μεγαλύτερα καὶ σημαντικώτερα, χροήματα πρὸς κατασκευὴν πλοίων, καὶ οἱ διοικήσοντες ταῦτα ἀξιωματικοί. Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον, ἐπειδὴ εἶναι μακρᾶς πραγματείας ἔργον, θέλομεν ἀκολούθως ὁμιλήσει, περιοριζόμεθα δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὸ δεύτερον.

Ὅλοι λέγουσιν ὅτι ἡ Τουρκικὴ δύναμις εἶναι ἐτοιμόρροπος, ὅλοι ὑποπτεύουσιν ὅτι ὅλαι αἱ καταβαλλόμεναι ὑπὲρ αὐτῆς προσπάθειαι δὲν θέλουν δυνηθῆ νὰ τὴν διασώσωσιν ἀπὸ τὸν ὄλεθρον. Δὲν λέγω νὰ συμπράξωμεν ἡμεῖς ὀλοτελῶς εἰς τὴν καταστροφὴν αὐτῆς· ἀλλ' ἂν, ἢ οἴκοθεν διὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀδυναμίαν, ἢ προσβαλλόμενον παρ' ἐτέρων ἰσχυρῶν, τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο καταπέσῃ, τίς ἄλλος παρ' ἡμᾶς ἔχει μεγαλύτερα δικαιώματα ἐπὶ τῶν ἐρειπίων του; ἀλλὰ τὰ δικαιώματα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἰσχυρὰ ἂν δὲν συνοδεύονται μὲ δύο ἄλλα πράγματα, τὴν πραγματικὴν ἰσχύν, καὶ τὴν ἠθικὴν βεβαίωσιν ὅτι δυνάμεθα νὰ καθέξωμεν τὸν τόπον τοῦτον εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐξασφαλίζωνται τὰ συμφέροντα ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων; ὡς πρὸς τὸ δεύτερον, θέλομεν ἄλλοτε ὁμιλήσει εἰς πλάτος, διότι εἶναι μέγα καὶ σπουδαῖον ἀντικείμενον, περιοριζόμεθα δὲ μόνον εἰς τὸ πρῶτον σήμερον.

Καὶ ἂν δὲν ἔχη τις τὸν σκοπὸν τῆς πρὸς ἄλλον ἐπιθέσεως, συνέσεως ὅμως ἔργον εἶναι τὸ νὰ ἦναι τις ἰσχυρὸς, διότι οὕτως ἀποτρέπει τοὺς ἔχοντας διάθεσιν νὰ ἐπιτεθῶσι κατ' αὐτοῦ, ἢ, καὶ ἐν περιπτώσει ἐπιθέσεως, ἀναγκάζει τὸν ἐπιτιθέμενον νὰ ἔχη πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι θέλει ὑποφέρει τοσαῦτα, ὅσα δὲν θέλουν ἀναλογεῖ μὲ τὰ προσδοκώμενα ἐκ τῆς ἐπιθέσεως ὠφελήματα.

Ἐχοντες, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, τὸ κυριώτερον στοιχεῖον τῆς συστάσεως τοῦ ναυτικοῦ, τοὺς ναύτας, πρέπει ἀναγκαιῶς νὰ προπαρασκευάσωμεν καὶ τοὺς ἀναγκαίους ἀξιωματικούς καὶ ἀνάλογον πυροβολικόν. Εἶναι ταῦτα δυσκατόρθωτα; Ἡμεῖς ἐξεναντίας τοσοῦτον εὐκολα θεωροῦμεν ἀμφότερα, ὥστε νομίζομεν ὅτι μόνῃ ἢ θέλησιν ἀρκεῖ νὰ τὰ πραγματοποιήσῃ· καὶ ἰδοὺ πῶς.

Ἐπάρχουν κεφάλαια διὰ τὴν σύστασιν ναυτικῆς σχολῆς, καὶ τίποτε ἄλλο, δὲν χρειάζεται παρὰ κεφάλαια, διὰ νὰ κατορθωθῇ τὸ πρᾶγμα. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ἤθελον ὑπάρχει κεφάλαια, καὶ ἂν ἐμελλε νὰ παρουσιασθῶσι τὰ μεγαλύτερα τοῦ κόσμου ἐμπόδια, πρέπει ἄραγε νὰ μὴν φροντίσῃ τὸ ἔθνος διὰ τὸ κυριώτερον μέσον καὶ τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς δόξης του; Προτιμητότερον ἤθελεν εἶσθαι νὰ ἐλαττώσῃ ἐπὶ τὸ ἡμισυ τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς, διότι, οὔτε εἰς ἐπίθεσιν οὔτε εἰς υπεράσπισιν εἶναι οὗτος ἰκανός, ὡς εἰς τὸ προλαβὸν φυλλάδιον ἐξηγήθημεν, καὶ διότι διὰ τὰς παρατάξεις καὶ τὰς πομπὰς καὶ διὰ τὴν ἐσωτερικὴν ὑπηρεσίαν δύναται νὰ ἀρκέσῃ καὶ τὸ ἡμισυ αὐτοῦ μόνον, παρὰ νὰ μένῃ οὕτω παρημελημένον τὸ σημαντικώτερον μέσον τῆς ἐθνικῆς εὐκλείας, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ συνυπάρξουν καὶ ἀμφότερα.

Θέλει εἶπει τις ὅμως, εἰς τί θέλομεν μεταχειρισθῆ τοὺς διδασκόμενους τὴν ναυτικὴν, μὴ ἔχοντες πλοῖα; Ἐὰν οἱ πόροι τοῦ ἔθνους μας δὲν ἐπαρκοῦν νὰ κατασκευάσωμεν τρίκροτα, ἐλικοκίνητα, ἀτμόπλοια, νομίζομεν ὅμως ὅτι ἤμπορούσαμεν νὰ κατασκευάσωμεν μέγαν ἀριθμὸν πλοιαρίων πολεμικῶν, εἰς τὰ ὁποῖα νὰ τοποθετήσωμεν αὐτούς. Δύναται τις πολὺ καλὰ νὰ γυμνασθῆ εἰς μικρὸν, ὅ,τι πρόκειται νὰ πράξῃ ὕστερον εἰς μέγα. Τὸ μικρογραφικὸν τοῦτο ναυτικόν, μ' ὄλον ὅτι διὰ τὴν πειρατείαν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ γράτους εἶναι καταλλήλοτατον, ἀλλὰ καὶ ὅλως ἀχρηστον ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἂν ἦτον, ἔπρεπε μ' ὄλον τοῦτο νὰ συγκροτηθῆ καὶ νὰ διατηρηθῆ μόνον καὶ μόνον ὡς μέσον προπαρασκευῆς καὶ διδασκαλίας.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ πυροβολικόν, εἶναι δυνατόν νὰ προπαρασκευασθῆ μέγας ἀριθμὸς πυροβολιστῶν, ἂν ληφθῆ τὸ μέτρον, πρῶτον μὲν τὸ σῶμα τοῦ πυροβολικοῦ νὰ διπλασιασθῆ, ἐλαττουμένων τῶν ἄλλων σωμάτων, ἔπειτα δὲ νὰ κατατάττουν εἰς αὐτὸ ὅλους τοὺς ἐκ τῶν κατοίκων τῶν νήσων στρατευσίμους, καὶ μάλιστα τοὺς ἔχοντας ἤδη ναυτικὴν πείραν.

Ἄλλ' ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὅλα ταῦτα ἤθελον εὐρεθῆ προπαρασκευασμένα, ἤθελον εἶπει τις, εἰς τί ἤθελαν μᾶς χρησιμεύσει μὴ ὑπάρχοντος στόλου; Ἀπαντῶμεν ὅστις εὐρίσκεται προπαρασκευασμένος, ποτὲ δὲν μετανοεῖ. Ἐὰν μὲν δὲν παρουσιασθῆ ἡ περίστασις δι' ἣν προπαρασκευάζεται, δὲν χάνει τίποτε· ἐὰν ὅμως ἡ μὲν περίστασις παρουσιασθῆ, ὁ δὲ ἄνθρωπος εὐρεθῆ ἀνέτοιμος δὲν στερεῖται τὸ πᾶν; ὁ δὲ Πλούταρχος λέγει

ὅτι τίποτε δὲν φέρει πλειοτέραν αἰσχύνην εἰς τὸν στρατηγὸν ὅσον ἡ ἔκφρασις « οὐ προσεδόκησα. »

Ἄλλ' ἕως νὰ γένωσιν ὅλα ταῦτα δὲν εἶναι ἄρα γε ἐνδεχόμενον νὰ βελτιωθῆ ἡ κατάστασις τοῦ ἔθνους; Δὲν εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ παρουσιασθῶσιν εὐνοϊκαὶ καὶ εὐεργετικά εἰς τὸ ἔθνος περιστάσεις; Ἄλλὰ καὶ τίποτε τέλος πάντων νὰ μὴν ἐπέλθῃ, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἢ κατάστασις τοῦ ναυτικοῦ μας ἢμπορεῖ νὰ θεωρηθῆ σπουδαιοτάτη. Ὅταν ἡμεῖς ἔχωμεν ὅλην τὴν ἀναγκαίαν πρὸς σύστασιν στόλου ὕλην, εἶναι ἄρα γε ἀδύνατον ἄλλη δύναμις ἔχουσα πλοῦτον νὰ ζητήσῃ τὴν συμμαχίαν μας; καὶ ἡ ἔνωσις τῶν δύο τούτων μέσων νὰ ἐπιφέρῃ τὴν σύστασιν τοῦ στόλου; Ἄλλὰ καὶ πραγματικῶς νὰ μὴν λάβῃ χώραν τὸ τοιοῦτον, μόνη ἡ ἰδέα ὅτι δύναται ποτὲ νὰ γενῆ τοῦτο, θέλει καταστήσει ὀλιγώτερον ἐπιθετικούς καθ' ἡμῶν τοὺς ἄλλους.

Ἄλλ' ἐκτὸς ὅλων τούτων, ἡ τάσις μόνον πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως ἡμῶν θέλει δώσει εἰς τὸ ἔθνος μας ἠθικὴν βαρύτητα, ὥστε διὰ τὴν ἐπὶ τῶν μικρῶν καλὴν διεύθυνσιν, ν' ἀνατεθῆ εἰς αὐτὸ καὶ μεγαλύτερων πραγμάτων διεύθυνσις. « Ἐπὶ ὀλίγα ἤς πισὸς ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω ».

Ἀποπερατοῦντες τὰς παρατηρήσεις ταύτας ὀφείλομεν νὰ προσθέσωμεν ὅτι ὁ ἀδύνατος εἶναι πάντοτε ἔρμαιο τοῦ ἰσχυροτέρου, καὶ ὅστις δὲν προσπαθεῖ μ' ὅλας τὰς δυνάμεις του νὰ βελτιώσῃ τὴν κατάστασιν του καθιστάμενος ἰσχυρότερος, ἀντιβαίνει εἰς τοὺς νόμους τῆς φύσεως τοὺς παραγγέλλοντας τὴν ἀπόκτησιν τῶν πρὸς ὑπεράσπισιν ἀναγκαίων μέσων· εἶναι δὲ καταστροφεῖς καὶ ὄχι κυβερνήται ἔθνῶν ὅσοι παραμελοῦσι καὶ

ἐν μόνον τῶν πρὸς ἰσχυροποίησιν ἀναγκαίων μέσων, ἔστω καὶ τὸ μικρότερον καὶ τὸ ἀσημαντώτερον.

—οοοο—

K I M Ω N.

Ἐκατηγόρησαν ὡς λακωνίζοντα τὸν Κίμωνα, ἕνα ἐκ τῶν ἐνδοξοτέρων στρατηγῶν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἐκ τῶν ἀκραιότερων χαρακτῆρα ἐχόντων Ἑλλήνων, διότι ὅταν ἢ μὲν Σπάρτη ἔκειτο ὀλη σωρὸς ἐρειπίων, ἀποτέλεσμα τρομερωτάτων σεισμῶν, οἱ δὲ περίοικοι καὶ οἱ Ἑλλωτες ἀποστατήσαντες ἐπήρχοντο μὲ τὰ ὄπλα εἰς τὰς χεῖρας κατ' αὐτῆς κινούμενοι ἀπὸ τρομερὰ ἐκδικήσεως αἰσθήματα, τινὲς δὲ τῶν ἀσυνέτων δημαγωγῶν τῶν Ἀθηνῶν ἐπρότεινον εἰς τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐπιπέσωσι καὶ αὐτοὶ κατὰ τῆς Σπάρτης καὶ νὰ ἐπιφέρωσι εἰς αὐτὴν τὴν τελευταίαν πληγὴν τῆς καταστροφῆς, ὁ Κίμων ἐμπνεόμενος ἀπὸ μεγαλοφροσύνης αἰσθήματα, ἀπογενικώτερον πνεῦμα καὶ ὀρθότερας περὶ τῶν γενικῶν συμφερόντων τῆς Ἑλλάδος ἰδέας, εἶπεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸν ἀξιωματημόνευστον ἐκεῖνον λόγον « Μὴ ἔατε τὴν Ἑλλάδα χωλὴν, οὐδὲ τὴν πόλιν ἑτερόζυγα » ὅστις ἔσωσε τὴν Σπάρτην, καὶ σὺν αὐτῇ διέσωσε καὶ παρέτεινε τὴν ἰσχύϊν τῆς Ἑλλάδος, γενόμενος αἴτιος τῆς λαμπρότητος καὶ δόξης, τὴν ὁποίαν τὰ Σπαρτιατικὰ ὄπλα ἐπέφερον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ Ἀγησιλάου καὶ ἄλλων ἐνδόξων αὐτῆς στρατηγῶν διότι θαυμάζων τὸ πολίτευμα τῆς Σπάρτης καὶ σεβόμενος τὴν ὁποίαν εὕρισκεν εἰς τοὺς πολίτας αὐτῆς καὶ πο-

λιτικὴν καὶ ἰδιωτικὴν ἀρετὴν, ἐσυνείθιζε νὰ λέγῃ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὁσάκις τοὺς ἔβλεπε παρεκτρεπομένους εἰς ἄτοπα « ἄλλ' οὐ Λακεδαιμόνιοί γε τοιοῦτοι » διότι ἕνα τῶν υἱῶν του ὠνόμασε Λακεδαιμόνιον, καὶ διότι προθυμότερον αὐτὸς παρά πάντα ἄλλον προσέφερε τὴν οἰκίαν του εἰς φιλοξενίαν τῶν Λακεδαιμονίων, ὁσάκις οὗτοι διὰ πολιτικὰς ἢ ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις ἐλάμβανον ἀνάγκην νὰ ἔρχωνται εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν. Ἀλλ' ἦτο τοῦτο Λακωνισμὸς ἐπονείδιστος; ἠδύνατο νὰ προσάψῃ μῶμον εἰς τὴν διαγωγὴν τοῦ Κίμωνος; Ἡμεῖς νομίζομεν ὄχι. Καὶ μολοντοῦτο ἢ μομφὴ αὐτῆ παρ' ὀλίγον νὰ φέρῃ τὸν Κίμωνα εἰς τὸν τάφον (α) φιλοτιμούμενον ν' ἀποδείξῃ διὰ τῶν πραγμάτων ὅτι δὲν εἶναι φίλος τῶν Λακεδαιμονίων, εἰμὴ μόνον ὅταν αἱ ἀπαιτήσεις τῶν εἶναι δίκαιαι, καὶ ὅτι τὸ αἰσθημα τοῦ πατριωτισμοῦ εἶναι καὶ τῆς φιλίας ταύτης ἀνώτερον εἰς τὴν καρδίαν του. Ἐφρόνει ἄρα γε τὰ τῶν Μακεδόνων ὁ Φωκίων ὅταν βλέπων ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν κατὰ τὰς ἐκστρατείας ἀταξίαν τῶν συμπολιτῶν του καὶ τὴν θρασύτητα τῶν ἐν Ἀθήναις δημαγωγῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν στρατιωτικὴν ἐξάσκησιν τῶν μακεδονικῶν στρατευμάτων, τὰ ὁποῖα ἀποθνήσκων ὁ Φίλιππος ἐγκατέλειπεν εἰς τὸν νέον καὶ πρὸς στρατιωτικὰς πράξεις σποργῶντα Ἀλέξανδρον, ἐσυμβούλευε τοὺς Ἀθηναίους νὰ μὴν ἐρεθίζωσι τὸν κοιμώμενον λέ-

(α) Ἄν ἐσυγχώρουν εἰς τὸν Κίμωνα νὰ παρευρεθῇ εἰς τὸν κατὰ Λακεδαιμονίων ἀγῶνα ἤθελε φονευθῇ καὶ αὐτὸς ὁμοῦ μὲ τοὺς στενωτέρους καὶ σημαντικωτέρους τῶν φίλων του (ὄρα κατωτέρω).

οντα; Ὅταν ἀναλογιζόμενος τὰ δεινὰ τοῦ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων πολέμου ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ μέγα καὶ πρὸς ἰσχὺν καὶ πρὸς δόξαν ὄφελος τῆς Ἑλλάδος, ἂν ὁ πόλεμος ἤθελε μεταβιβάσθῃ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἀσίαν, προέτρπε τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τοῦτο δεικνύων τὸ μέγα καὶ εὐρὺ κατὰ τὴν Ἀσίαν στάδιον τῆς δόξης του, ἐσυμβούλευε δὲ καὶ τοὺς συμπολίτας του νὰ παραχωρήσωσιν εἰς αὐτὸν τὴν ἀρχηγίαν τοιαύτης κατὰ τῶν βαρβάρων ἐκστρατείας; Ἐμακεδονίζεν ὁ Φωκίων, ὅστις ἀπέβαλε τὰ μεγαλοπρεπῆ δῶρα τοῦ Ἀλεξάνδρου, εἰπὼν ὅτι ἂν ὁ Ἀλέξανδρος φρονῆ καλὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ἔχει δωρεὰν τὴν φιλίαν του; Ὅταν ἀποβάλλων τὰς δωρεὰς τοῦ Ἀντιπάτρου ἔλεγεν « Οὐ δύνασαι, ὦ Ἀντίπατρε, καὶ φίλω καὶ κόλακι χρῆσθαι Φωκίωι »; Δὲν ἦτο βέβηια τοῦτο μακεδονισμὸς, ἀλλ' ἀκριβῆς τῶν πραγμάτων διάγνωσις, καὶ κρίσις ὀρθὴ περὶ τοῦ κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὸν καιρὸν ἀρμοδίου πολιτεύματος τῆς πατρίδος του. Εὐρίσκομεν ὁμῶς κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν τοῦ Φωκίωνος παράδειγμα μακεδονισμοῦ εἰς τὸν Δημάδην, ἓνα τῶν θρασυτέρων καὶ ἀπληστοτέρων δημαγωγῶν τῶν Ἀθηνῶν, διὰ τὸν ὁποῖον πρὸς ἀντιπαράθεσιν τῆς ἀρετῆς τοῦ Φωκίωνος ἔλεγεν ὁ αὐτὸς Ἀντίπατρος « Ἐκ δύο φίλων, τοὺς ὁποίους ἔχει ἐν Ἀθήναις τὸν Φωκίωνα καὶ τὸν Δημάδην, τὸν μὲν πρῶτον, ποτὲ δὲν ἠδυνήθη νὰ πείσῃ διὰ νὰ λάβῃ δῶρον, τὸν δὲ Δημάδην ποτὲ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐμπλήσῃ δῶρων ».

Τοιοῦτον προοίμιον ἐνομίσαμεν ἀναγκαῖον νὰ προτάξωμεν εἰς τὸν βίον τοῦ Κίμωνος ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι ἀροῦ ἀπεκτήσαμεν ἐλευθερίαν καὶ αὐτονομίαν,

καὶ εὐρίσκομεθα εἰς διαρκεῖς μετὰ τῶν ξένων ἐθνῶν σχέσεις, δὲν θέλουσι λείπει περιστάσεις καθ' ἃς εἰς πολλοὺς ἐνδέχεται ν' ἀποδίδεται ἢ πρὸς τι ἔθνος ἐξιδιασμένη σχέση, ὁποῖαν τὴν ἀπέδιδον εἰς τὸν Κίμωνα; ἀλλ' ὅστις κυριεῦται ἀπὸ ἀληθῆ πατριωτισμοῦ αἰσθήματα ὀφείλει νὰ σκέπτεται ὡς ὁ Κίμων καὶ ὁ Φωκίων, καὶ νὰ λέγῃ ἐκάστοτε ὡς ὁ τελευταῖος αὐτῶν « οὐ δύνασαι καὶ φίλω καὶ κόλακι χρῆσθαι Φωκίωι », καὶ ν' ἀπέχῃ μακρὰν τῆς πονηρίας καὶ ἀπληστίας τοῦ Δημάδου, διότι ἄλλως δύνανται νὰ εἴπωσι καὶ περὶ τούτου ὅ,τι ἔλεγον καὶ περὶ ἐκείνου ἄλλοτε, ὅτι πολιτεύεται τῆς πατρίδος του τὰ ναυάγια.

Ὁ Κίμων ἦτον υἱὸς τοῦ Μιλτιάδου, τοῦ κατὰ τὸν Μαραθῶνα νικήσαντος τοὺς Πέρσας, καὶ τῆς Ἡγησιπύλης, θυγατρὸς τοῦ ἐν Θράκῃ Βασιλέως Ὀλόρου. Ἀποθανόντος τοῦ Μιλτιάδου ἐν τῇ φυλακῇ, διότι δὲν εἶχε νὰ πληρώσῃ πενήτηχοντα τάλαντα, εἰς τὰ ὁποῖα εἶχε καταδικασθῆ, ὁ Κίμων ἔμεινε πολὺ νέος ἀνευ προστασίας καὶ, ὡς λέγουσι, δὲν ἔλαβε καλὴν καὶ ἐλευθερίον ἀνατροφὴν· ἐκατηγορήθη μάλιστα ὡς ἄτακτος καὶ πολυπότης. Δὲν εἶχε μὲν δεινότητα καὶ στωμυλίαν ἀττικὴν, ἦτον ὁμῶς γενναῖος καὶ μὲ χαρακτῆρα ἀληθῆ καὶ ἀπροσποίητον. Ἐνῶ δὲ εἶχε τόλμην ὡς ὁ Μιλτιάδης, σύνεσιν ὡς ὁ Θεμιστοκλῆς, ἦτο δικαιότερος ἀμφοτέρων, καὶ ἀνώτερος κατὰ τὴν πολιτικὴν ἀρετὴν.

Πρῶτος ἀνεγνώρισε τὴν ἀξίαν καὶ σπουδαιότητα τῆς συμβουλῆς τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ νὰ ἀφήσωσι τὴν πόλιν καὶ νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰ πλοῖα ἐπὶ τοῦ μηδικοῦ πολέμου, καὶ πρῶτος ἔβαλεν αὐτὴν εἰς ἐνέργειαν ἀναβάς ὁμοῦ μὲ τοὺς φίλους του εἰς τὴν ἀκρό-

πολιν διὰ τὴν ἐναποθέσῃ εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς χαλκινόν τινα τὸν ὁποῖον ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας του, ἀποδεικνύων μὲ τοῦτο ὅτι κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν δὲν χρειάζεται ἡ πόλις ἰππικὴν ἀλλὰ ναυτικὴν δύναμιν. Λαβὼν δὲ ἀπὸ τὸν ναὸν ἀσπίδα ἀπὸ τὰ ἐν αὐτῷ κρεμάμενα ἀφιερῶματα, κατέβαινε φαιδρὸς πρὸς τὴν θάλασσαν, ὅπερ ἐνέπνευσε μέγα θάρρος καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς Ἀθηναίους, ὥστε ἔβαλαν εἰς πλήρη ἐνέργειαν τὸ σχέδιον τοῦ Θεμιστοκλέους, τὸ ὁποῖον ἔσωσε τότε τὴν Ἑλλάδα.

Ἡ τόλμη καὶ ἡ ἀνδρία, μεθ' ἧς ἠγωνίσθη κατὰ τὴν ἐνδοξον ταύτην πάλιν, ἐνέπνευσαν ἀγάπην εἰς τοὺς πολίτας πρὸς αὐτὸν, ὥτε πολλοὶ συνηθοῖζοντο περὶ αὐτὸν, παρακινουντές τον νὰ σκέπτεται ἤδη καὶ ν' ἀναζητῆ ἔργα ἄξια τοῦ Μαραθῶνος· ἀλλ' ὅ,τι ἤνοιξε καὶ κατέστησεν εὐρύτερον τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ στάδιον ὑπῆρξεν ἀφ' ἐνὸς μὲν ἢ πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα δυσἀρέσκεια τῶν πολιτῶν, διότι ὅσον ὁ Θεμιστοκλῆς κατέστη ἀγέρωχος καὶ περιαιτολόγος, τόσον ὁ Κίμων ἦτον ἀπλοῦς, ἀφελῆς καὶ πρᾶξ, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ προστασία καὶ εὐνοια τοῦ Ἀριστείδου, ὅστις βλέπων πολιτικὴν εὐφυίαν εἰς τὸ ἦθος τοῦ Κίμωνος, ἐπροσπάθει νὰ τὸν καταστήσῃ ἀντίπαλον εἰς τὴν τόλμην καὶ δεινότητα τοῦ Θεμιστοκλέους.

Μετὰ τὴν φυγὴν τῶν Περσῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ὁ Κίμων διωρίσθη στρατηγὸς ὁμοῦ μὲ τὸν Ἀριστείδην ἐπὶ τοῦ ἐξεληθόντος πρὸς καταδίωξιν τῶν ἐχθρῶν στόλου. Εἶχον δὲ τότε τὴν κατὰ θάλασσαν ἀρχὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι, τὴν ὁποίαν εἶχον ἀναθέσει εἰς τὸν Πausανίαν. Ὁ Κίμων κατώρθωσε νὰ καταστήσῃ μεγίστην

τάξιν καὶ πειθαρχίαν εἰς τοὺς συμπολίτας του, ὥστε νὰ διακρίνωνται μεγάλως ὄλων τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Πausανίας ἐφέρετο βαρβάρως καὶ αὐθαδῶς πρὸς τοὺς συμμάχους, ὁ Κίμων ἐκ συμφώνου μετὰ τοῦ Ἀριστείδου, φερόμενοι ἀγαθῶς καὶ περιποιητικῶς πρὸς αὐτοὺς κατώρθωσαν νὰ ἐλκύσωσιν ὄλων αὐτῶν τὴν ἀγάπην, καὶ νὰ λάβωσι πραγματικῶς τὴν ἀρχηγίαν, τὴν ὁποίαν κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον εἶχον οἱ Λακεδαιμόνιοι. Ἀκολούθως ὁμοῦ, παραστήσαντες εἰς τὴν Σπάρτην πόσον ἐπιζήμιος ἀπέβαινεν ἡ διαγωγὴ τοῦ Πausανίου εἰς τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων συμφέροντα, κατώρθωσαν νὰ πείσωσιν αὐτὴν ν' ἀνακαλέσῃ τὸν Πausανίαν.

Κατασταθεὶς οὕτως ὁ Κίμων ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας ταύτης, καὶ μαθὼν ὅτι Πέρσαι, ἀνήκοντες εἰς σημαντικὰς οἰκογενεῖας καὶ συγγενεῖς τοῦ βασιλέως, κατέχοντες τὴν πόλιν Ἡϊόνα, κειμένην ἐπὶ τῷ Στρυμόνι ποταμῷ, ἠνώχλουν τοὺς περὶ αὐτὴν κατοικοῦντας Ἑλληνας, ἐπλευσε κατ' αὐτῶν, καὶ πρῶτον μὲν νικήσας ἔξω τῆς πόλεως τοὺς Πέρσας τοὺς ἠνάγκασε νὰ κλεισθῶσιν ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτῆς, ἔπειτα στήσας στενὴν πολιορκίαν, καὶ ἐμποδίσας τὴν εἰσαγωγὴν τροφίμων, εἰς τοιαύτην ἔλλειψιν καὶ ἀνάγκην ἔφερε τοὺς πολιορκουμένους, ὥστε νὰ βάλωσι πῦρ εἰς τὰς οἰκίας καὶ νὰ κατακαῶσι καὶ αὐτοὶ καὶ ὄλη ἡ περιουσία των. Τὸν τόπον τοῦτον κατοικήσαντες ἀκολούθως οἱ Ἀθηναῖοι ἐσυγχώρησαν νὰ ἐγγραφῶσιν εἰς τοὺς Ἑρμᾶς διάφοροι ἐπιγραφαὶ πρὸς ἔπαινον τοῦ Κίμωνος, ἐνῶ εἰς κἀνένα τῶν προτέρων στρατηγῶν δὲν ἐσυγχώρησαν τοιοῦτόν τι. Φαίνεται δὲ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι εὐχα-

ριστήθησαν πολὺ ἀπὸ τὴν πράξιν ταύτην τοῦ Κίμωνος, διότι, διὰ μὲν τῶν ἄλλων στρατηγῶν ἀπέφυγαν τοῦ νὰ πάθωσι δυστύχημά τι, καὶ ὑπερασπίσθησαν μόνον ἑαυτοὺς, διὰ τοῦ Κίμωνος ὅμως καὶ ἔβλαψαν τοὺς πολεμίους καὶ τόπους ἱκανοὺς ἀπέκτησαν, ὅπου ἔκαμαν σημαντικὰς ἀποικίας.

Ἐκυρίευσεν ὁ Κίμων καὶ τὴν Σκύρον ἐξ αἰτίας ταύτης. Οἱ κατοικοῦντες τὴν νῆσον ταύτην Δόλοπες, μὴ ἐνασχολούμενοι εἰς τὴν γεωργίαν ἔζων ἀπὸ πειρατείας, τελευταῖον κατήντησαν νὰ γυμνῶσι καὶ τοὺς εἰς τὴν νῆσον τῶν ἐρχομένους ξένους. Συλλαβόντες κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ Θετταλοὺς τινὰς ἐμπόρους τοὺς ἐγύμνωσαν καὶ τοὺς ἐφυλάκισαν· ἀλλ' οὗτοι δραπετεύσαντες ἐκ τῆς φυλακῆς καὶ προσφυγόντες εἰς τὸ Ἄμφικτυονικὸν Συνέδριον ἔλαβον ἀπόφασιν καταδικάζουσαν τοὺς Σκυρίους ν' ἀποζημιώσωσι τοὺς Θετταλοὺς. Ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι τῆς Σκύρου δὲν ἤθελον νὰ πληρώσωσι ὅλοι κοινῶς τὰ χρήματα, ἀλλ' ἀνέθετον τὸ θάρος εἰς τοὺς ἀρπάσαντας τὰ πράγματα τῶν Θετταλῶν, οἱ τελευταῖοι οὗτοι φοβούμενοι μὴν ὑποχρεωθῶσι εἰς τοῦτο παρὰ τῶν συμπολιτῶν των, ἐπροσκάλεσαν τὸν Κίμωνα νὰ παραλάβῃ τὴν πόλιν τὴν ὁποίαν ἦσαν ἔτοιμοι αὐτοὶ νὰ τοῦ παραδώσωσι. Παραλαβὼν ὁ Κίμων τὴν νῆσον κατέπαυσε τὴν πειρατείαν. Ἐπειδὴ δὲ ὑπῆρχε χρησμός νὰ μετακομίσωσι εἰς Ἀθήνας τὰ ὄστα τοῦ Θησέως, ὅστις φυγὼν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Σκύρον ἐδόλοφονήθη ἐκεῖ παρὰ τοῦ Λυκομήδους, ὁ Κίμων ἐπεφορτίσθη νὰ ἀνεύρῃ τὸν τάφον αὐτοῦ· ἀνευρῶν δὲ μόλις αὐτὸν, καὶ λαβὼν τὰ ὄστα εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ τριήρη τὰ μετέφερεν εἰς Ἀθήνας μεγαλοπρεπῶς,

ὅπερ ἐπροξένησε μεγίστην εὐχαρίστησιν εἰς τὸν λαὸν τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀποκτήσας ἀπὸ τὰς ἐκστρατείας ὁ Κίμων ἱκανὴν περιουσίαν, ὅ,τι ὠφελήθη ἀπὸ τοὺς πολεμίους τὸ ἐξώδευε πρὸς ὄφελος τῶν πολιτῶν. Ἀφαιρέσας τοὺς φραγμοὺς τῶν ἀγρῶν τοῦ ἔδωκεν εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ τοὺς ξένους ἐξουσίαν νὰ λαμβάνωσιν ἀπὸ ὅλα τὰ ἐν αὐτοῖς ὀπωρικά· κατεσκευάζοντο δὲ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ καὶ φαγητὰ, λιτὰ μὲν, ἀλλ' ἐπαρκοῦντα εἰς πολλοὺς, καὶ ὁ θέλων ἀπὸ τοὺς πένητας εἶχε τὸ ἐλεύθερον νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκίαν καὶ νὰ δειπνῇ. Εἶχε δὲ μαζὶ τοῦ, ὅσάκις ἐξήρχετο τῆς οἰκίας του, νέους τινὰς καλῶς ἐνδεδυμένους, ἐὰν δὲ καθ' ὁδὸν ἀπήντα γέροντας ἐκ τῶν πολιτῶν ἐνδεδυμένους πτωχικὰ, ἔδιδεν εἰς αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐνδυμάτων τὰ ὁποῖα ἔφερον οἱ μετ' αὐτοῦ νέοι. Οἱ αὐτοὶ δὲ νέοι εἶχον μ.θ' ἑαυτῶν καὶ χρήματα, καὶ ὅταν ἀπήντων κατὰ τὴν ἀγορὰν πολίτας, οἵτινες ἦσαν μὲν πρότερον ἐν καλῇ καταστάσει, τότε δὲ εἶχον καταντήσει εἰς ἐνδείαν, πλησιάζοντες εἰς αὐτοὺς τοὺς ἐβάλλαν εἰς τὰς χεῖρας τὰ χρήματα ἐν σιωπῇ καὶ ἀνευ τινὸς ἐπιδείξεως· διὸ κατήντησαν νὰ λέγουν γενικῶς περὶ τοῦ Κίμωνος, ὅτι ἀποκτᾷ τὰ χρήματα διὰ νὰ τὰ μεταχειρίζεται, τὰ μεταχειρίζεται δὲ διὰ νὰ τιμᾶται. Τινὲς ὑπελάμβανον ὡς κολακείαν πρὸς τὸν ὄχλον τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ Κίμωνος, ἀλλ' ἡ ἄλλη αὐτοῦ διαγωγή, οὔσα ἀριστοκρατικὴ καὶ λακωνικὴ, ἀπεδείκνυεν ἐσφαλμένας τὰς ἰδέας των. Τοσοῦτον δὲ μᾶλλον, καθ' ὅσον καὶ πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα ἀντίστη μετὰ τοῦ Ἀριστείδου, καὶ πρὸς τὸν Ἐφιάλτην ὑπερὸν μόνος του, διότι ὁ μὲν πρῶτος ἐκολάκευε πέ-

ρά τῷ δέοντος τὸν δῆμον, ὁ δεύτερος δὲ διότι ἠλάττωσε τὴν δύναμιν τῆς βουλῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου πρὸς χάριν τοῦ δήμου.

Ὁ Κίμων διέμεινε καθαρὸς πάσης δωροδοκίας, ἀν καὶ ἐκτὸς τοῦ Ἀριστείδου καὶ Ἐφιάλτου ὅλοι οἱ λοιποὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον κατηγοροῦντο ὡς ὑποκείμενοι εἰς τοῦτο τὸ πάθος· ἀναφέρεται δὲ καὶ παράδειγμα τι περὶ τοῦ ἀδωροδοκῆτου αὐτοῦ τὸ ἐξῆς. Ῥοισάκης τις, ἀποστατήσας ἀπὸ τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν, καὶ ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας μὲ πολλὰ χρήματα, διὰ νὰ ἐπικαλεσθῆ ὑπεράσπισιν, ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν συκοφαντῶν οἵτινες τὸν κατεσπάραττον. Μὴ βλέπων δὲ τρόπον διὰ νὰ διαφύγῃ τὰς χεῖρας αὐτῶν κατέφυγεν εἰς τὸν Κίμωνα ἐπικαλούμενος τὴν προστασίαν του· διὰ νὰ ἐπιτύχῃ δὲ ἀσφαλέστερον, ἔθεσε παρὰ τὴν θύραν αὐτοῦ δύο φιάλας, γεμίσας αὐτὰς τὴν μὲν μὲ ἀργυροῦς τὴν δὲ μὲ χρυσοῦς δαρεικοῦς. Ὁ Κίμων ἰδὼν ταύτας καὶ μειδιάσας «Τί προτιμᾷς; εἶπε πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, μισθωτὸν ἢ φίλον νὰ ἔχῃς τὸν Κίμωνα»; Ἀπαντήσαντος δὲ τούτου ὅτι προτιμᾷ νὰ τὸν ἔχῃ φίλον· «Λοιπὸν», εἶπεν ὁ Κίμων, λάβε αὐτὰ καὶ ὑπάγε· ὅταν εἶμαι φίλος, δύναμαι καὶ αὐτὰ νὰ τὰ μεταχειρισθῶ ὅταν λάβω ἀνάγκην.»

Ἐπειδὴ δὲ οἱ σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων, μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν Περσῶν, μὴ βλέποντες κἀνένα κίνδυνον, καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἡσυχάσωσι πλέον καὶ νὰ ζῶσιν ἐν εἰρήνῃ διὰ τῆς γεωργίας, δὲν ἤθελαν οὔτε πλοῖα οὔτε ἀνθρώπους νὰ δώσωσι διὰ τὰς ἐκστρατείας, οἱ μὲν ἄλλοι στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἠνάγκαζον τοὺς συμάχους νὰ ἐκτελῶσι τὰ συμπεφωνημένα, καὶ ἐτι-

μῶρουν τοὺς μὴ ἐκτελοῦντας αὐτὰ, διὰ τὸ ὅποιον καθίσταντο ἐπαχθεῖς καὶ δυσάρεστοι πρὸς τοὺς συμάχους· ὁ Κίμων ὁμῶς ἐπροτίμησε τὸν ἀντίθετον δρόμον κατὰ τὴν στρατηγίαν του· βίαν μὲν δὲν ἐπέφερεν εἰς κἀνένα, ἀλλὰ λαμβάνων χρήματα καὶ πλοῖα κενὰ ἀπὸ τοὺς συμάχους, ὅσοι δὲν ἤθελον νὰ ἐκστρατεύσωσι μεθ' ἐαυτοῦ, αὐτοὺς μὲν τοὺς ἄφινεν ἡσύχους εἰς τὰς οἰκιακάς τιν ἐργασίας, ἀροῦ δὲν ἠσθάνοντο οἱ ἴδιοι πόσον ἀτύμφορον ἦτον εἰς αὐτοὺς νὰ κατασταθῶσιν ἀνίκανοι πρὸς πόλεμον διὰ τῆς ἀπὸ τὰς ἐκστρατείας ἐλλείψεως, ἐμβιβάζων δὲ εἰς τὰ πλοῖα πολλοὺς ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἐναλλάξ, καὶ γυμνάζων αὐτοὺς εἰς τὰς ἐκστρατείας, κατάρθρωσε νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς κυρίους τῶν συμάχων διὰ τῶν χρημάτων τὰ ὅποια ἐχορήγουν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι.

Διὰ τῶν ἀλληλοδιαδόχων ἐκστρατειῶν τοῦ ὁ Κίμων κατάρθρωσε νὰ συστειλῇ πολὺ καὶ νὰ ταπεινώσῃ τὴν δύναμιν τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ἀλλὰ μὲν μέρη τῆς ἐπικρατείας αὐτοῦ ἐκπορθῶν, ἀλλὰ δὲ προσλαμβάνων ἀποστατοῦντα ἀπ' ἐκεῖνον, ἀλλὰ τὸ λαμπρότερον αὐτοῦ ἔργον ὑπῆρξε κατὰ τὸν Εὐρυμέδοντα, ὅπου ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐνίκησεν εἰς δύο μάχας καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. Ὁ Κίμων μαθὼν ὅτι πρὸς βοήθειαν τῶν Περσῶν ἤρχετο καὶ στόλος τις Φοινικικὸς ἀπὸ ἐξήκοντα περίπου πλοῖα συγκείμενος, καὶ θέλων νὰ προλάβῃ ταῦτα, ἔπλευσεν ἐναντίον τοῦ περσικοῦ στόλου μὲ ἀπόφασιν νὰ τὸν βιάσῃ εἰς μάχην πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν Φοινίκων. Οἱ Πέρσαι κατ' ἀρχὰς μὴ ἔχοντες σκοπὸν μάχης ἀπεσύρθησαν εἰς τὸν ποταμὸν, ἀλλ' ὕστερον βλέποντες τὴν ἀπόφασιν τῶν Ἀθηναίων τοῦ νὰ ἐλθῶ-

σιν ἀρεύκτως εἰς σύγκρουσιν, ἐξέπλευσαν καὶ αὐτοὶ ἔχοντες διπλάσιον περίπου ἀριθμὸν πλοίων, ἀλλὰ μὴ δυνηθέντες ν' ἀντικρούσωσι τὴν ὁρμὴν τῶν Ἀθηναίων ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, καὶ ἄλλοι μὲν ἐξήλθον εἰς τὴν ξηρὰν ὅπου ἦτον ὁ πεζικὸς στρατὸς, ἄλλοι δὲ κατεστράφησαν κατὰ θάλασσαν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων.

Βλέπων δὲ ὁ Κίμων ὅτι ὁ πεζικὸς στρατὸς τοῦ ἐχθροῦ συνήλθεν εἰς τὸ παράλιον διὰ τὰ δῶση βοήθειαν εἰς τὸ ναυτικόν, καὶ ἦτον ἔτοιμος καὶ ἀκούρατος, ἐδίσταζε κατ' ἀρχὰς τὰ διατάξῃ ἀπόβασιν· βλέπων ὅμως τοὺς Ἀθηναίους ἔχοντας μέγα θάρρος ὡς ἐκ τῆς νίκης, καὶ πολλὴν προθυμίαν πρὸς νέον ἀγῶνα, τοὺς ἀπεβίβαζεν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ αὐτοὶ ἐφορμοῦσαν κατὰ τῶν πολεμίων τρέχοντες καὶ κραυγάζοντες. Οἱ Πέρσαι ἐδέχθησαν ἀνδρείως τὴν σύγκρουσιν, καὶ συνεκροτήθη ἰσχυρὰ καὶ πεισματώδης μάχη, εἰς τὴν ὁποίαν ἐφονεύθησαν πολλοὶ καὶ σημαντικοὶ ἐκ τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ τέλος κατώρθωσαν τὰ τρέψωσιν εἰς φυγὴν τοὺς ἐχθροὺς, τῶν ὁποίων διήρπασαν καὶ τὸ στρατόπεδον. Ἡ μάχη αὕτη, καθ' ἣν οἱ Ἀθηναῖοι ἔλαβον διακόσια περσικὰ πλοῖα αἰχμάλωτα, ἐκτὸς τῶν καταστραφέντων, τόσον ἐταπεινώσει τὸ φρόνημα τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ὥστε παρεδέχθη τὴν περιβόητον συνθήκην εἰρήνης καθ' ἣν ὁ ἐχθρὸς ἔπρεπε ν' ἀπέχη ἵππου δρόμον ἀπὸ τὰς ἑλληνικὰς θαλάσσας, καὶ ἐντὸς Κυανέων καὶ Χελιδονίων τὰ μὴν πλήρῃ μὲ μακρὰν καὶ χαλκέμβολον νῆα. »

Ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν λαφύρων ὅσα παρὰ τῶν ἐχθρῶν ἔλαβεν ὁ Κίμων, ὄχι μόνον χρηματικὰς ὠφελείας ἔλαβεν ὁ δῆμος ἰκανὰς, ἀλλ' εὐκολύνθη τὰ κατασκευάσει

καὶ τὸ νότιον μέρος τοῦ τείχους τῆς ἀκροπόλεως. Λέγουσι δὲ ὅτι καὶ ὁ Κίμων πλουτισθεὶς ἀπὸ τῆν περιστάσιν ταύτην ἔκαμε τὰ ἐξοδα διὰ τὰ θεμελιώσωσι μέρος τῶν μακρῶν τειχῶν, ὅπου εἶχον ἀπαντήσαι δυσκολίας διὰ τὸ βαλτώδες τοῦ τόπου, ἐστόλισε δὲ μὲ δροφυτείας καὶ τὴν ἀγορὰν ἔφερον ὕδατα εἰς τὴν Ἀκαδημίαν κοσμήσας αὐτὴν καὶ μὲ συσκίους περιπάτους καὶ μὲ δρόμους καθαρούς.

Ἐκπλεύσας ποτὲ διὰ τὰ κυριεύσει τὴν Χερρόνησον κατεχομένην παρὰ τῶν Περσῶν, καὶ ἔχων μόνον τέσσαρας τριήρης, ἐκαταφρονήθη παρ' αὐτῶν διὰ τὴν ὀλιγότητα τῆς δυνάμεως, ἐνῶ αὐτοὶ εἶχον καὶ τὴν συμμαχίαν τῶν πέριξ Θρακῶν. Ἀλλ' αὐτὸς ἐφορμήσας μὲ τὰς τέσσαρας τριήρης του ἐκυρίευσεν ὅλας τὰς τῶν ἐναντίων, οὐσας δεκατρεῖς. Ἀποδιώξας λοιπὸν τοὺς Πέρσας, καὶ νικήσας τοὺς Θρακὰς, ἔφερον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς πόλεως τὴν Χερρόνησον. Μετὰ τὴν πράξιν ταύτην ἐπολέμησε τοὺς Θασίους ἀποστατήσαντας, ἐκυρίευσεν τριάκοντα τρεῖς τριήρης αὐτῶν, ὑπέταξε τὴν πόλιν των διὰ πολιορκίας, ἐκυρίευσεν καὶ τὰ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ τὰ ὁποῖα ἐξουσίαζον οἱ Θάσιοι εἰς τὴν πέραν στερεάν, ὁμοῦ καὶ ὅλον ὅσον τόπον ἐξουσίαζον αὐτοὶ. Ἀλλ' ἐνῶ, μετὰ τὰς πράξεις ταύτας, ἐφαίνεται πολὺ εὐκολὸν τὰ προχωρήσει πρὸς Μακεδονίαν καὶ τὰ ἐξουσιάσει πολὺν τόπον αὐτῆς, ὁ Κίμων μὴ θελήσας τὰ πράξει τοῦτο, ἔδωκεν αἰτίαν τὰ κατηγορηθῆναι ὅτι ἐπέστη διὰ δῶρων παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀλεξάνδρου, καὶ μόλις διέφυγε τὴν καταδίκην εἰσαχθεὶς εἰς δίκην δι' αὐτό.

Διαμένων ἐν τῇ πόλει ὁ Κίμων δὲν ἄφινε τὸν δῆ-

μον νὰ ὑπερισχύσῃ τῆς ἀριστοκρατίας, καὶ νὰ λάβῃ αὐτὸς ὅλην τὴν δύναμιν. Ἀφοῦ ὅμως οὗτος ἐξέπλευσεν εἰς τὴν ἐκστρατείαν, οἱ περὶ τὸν Ἐφάλτην, ἐν οἷς ἦτο καὶ ὁ Περικλῆς, μετέβαλαν τὸ πολίτευμα ἐπὶ τὸ δημοκρατικώτερον, ἀφαιρέσαντες τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν δικῶν ἀπὸ τὸν Ἄρειον Πάγον, καὶ μεταβιβάσαντες ταύτας εἰς τὸν λαὸν τοῦ ὁποίου αὐτοὶ ἦσαν κύριοι. Ἐπανελθὼν ὁ Κίμων καὶ ὧν δυσαρεστημένος διὰ τὴν μεταβολὴν, ἐπροσπάθει νὰ ἐπαναφέρῃ τὰ πράγματα ἐπὶ τὸ ἀριστοκρατικώτερον ὅπως ἦσαν ἐπὶ Κλεισθέους. Διὰ νὰ μὴν ἐπιτύχῃ ὅμως τὸν σκοπὸν τοῦτον ὁ Κίμων, οἱ ἐναντίοι του, μεταξὺ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν, τὰς ὁποίας τοῦ ἀπέδιδον, τὸν ἐκατηγόρησαν καὶ ἐπὶ Λακωνισμῷ προτείναντες ὅτι ἓνα τῶν υἱῶν του ὠνόμασε Λακεδαιμόνιον, καὶ ὅτι συνεχῶς, ὀμιλῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἐσυνείθιζε νὰ λέγῃ, ὅταν δὲν ἤρέσκετο εἰς τὰ παρ' αὐτῶν λεγόμενα ἢ πραττόμενα· « Ἄλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι δὲν εἶναι τοιοῦτοι. » Ἄλλ' ὅ,τι πλειότερον συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ σχέδιον τῶν ἐναντίων του ἦτο τὸ ἀκόλουθον. Καταστραφείσης τῆς Σπάρτης ὀλοκλήρου ἀπὸ τρομερόν τινα σεισμόν, ὅλοι οἱ περίοικοι καὶ οἱ Εἰλωτες ἀπεστάτησαν κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ συμμαχίσαντες μετὰ τῶν Μεσσηνίων ἐκινήθησαν εἰς πόλεμον κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν, οὔτοι δὲ ἐπεμψαν εἰς Ἀθήνας ζητοῦντες βοήθειαν. Ἐνῶ ὁ Ἐφιάλτης δὲν ἄφινε τὴν πόλιν νὰ δώσῃ βοήθειαν, λέγων ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀναγείρουν πόλιν οὖσαν ἀντίπαλον τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Κίμων ἐπεισε τοὺς Ἀθηναίους νὰ πέμψουν βοήθειαν, εἰπὼν τὸν ἀξιωμαγιμόνευτον λόγον ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀφήσουν

οὔτε τὴν Ἑλλάδα χωλὴν, οὔτε τὴν πόλιν ἑτεροζυγα.

Οἱ Λακεδαιμόνιοι λαβόντες καὶ πάλιν ἀνάγκην ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὸν ἐν Ἰθώμῃ πρὸς Μεσσηνίους καὶ Εἰλωτας πόλεμον, τοὺς ἐπροσκάλεσαν αὖθις, καὶ οὔτοι προθύμως μετέβησαν εἰς βοήθειαν αὐτῶν· ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι φοβηθέντες τὴν τόλμην καὶ λαμπρότητα αὐτῶν, τοὺς ἀπέπεμψαν μόνους αὐτοὺς ἐξ ὅλων τῶν συμμάχων. Οὔτοι ἐπανελθόντες καὶ ἔχοντες δυσἀρέσκειαν πρὸς τοὺς φίλους τῶν Λακεδαιμονίων κατῶρθωσαν νὰ ἐξοστρακίσωσι τὸν Κίμωνα.

Κατὰ τὸ διάστημα, καθ' ὃ διέμενεν ὁ Κίμων ὡς ἐξοστρακισμένος μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν, συνέβη νὰ διαβαίνωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι πλησίον τῆς Ἀττικῆς καὶ νὰ στρατοπεδεύσωσιν εἰς Τάναγραν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐξῆλθον κατ' αὐτῶν μὲ σκοπὸν νὰ σαγκροτήσωσι μάχην. Τῆς μάχης ταύτης θέλω νὰ συμμεθέξῃ καὶ ὁ Κίμων ἠνώθη μὲ τοὺς ἐκ τῆς φυλῆς του καὶ ἦτον πρόθυμος ν' ἀντικρούσῃ τοὺς Λακεδαιμονίους· ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ του φωνάζοντες καὶ διαδίδοντες ὅτι ἔχει σκοπὸν νὰ κάμῃ ταραχὴν εἰς τὸν στρατὸν, καὶ νὰ φέρῃ εἰς τὴν πόλιν τοὺς Λακεδαιμονίους, κατῶρθωσαν ὥστε ἡ Βουλὴ τῶν πεντακοσίων νὰ θεωρήσῃ ταῦτα πιθανὰ, καὶ νὰ διατάξῃ τοὺς στρατηγούς νὰ μὴ δεχθῶσιν αὐτὸν εἰς τὸ στρατόπεδον.

Ὁ Κίμων ἀνεχώρησεν, ἀλλ' ἐπαρακάλεσε θερμῶς τοὺς φίλους του, ὅσοι μάλιστα ἐκατηγορήθησαν ἐπὶ Λακωνισμῷ, ν' ἀγωνισθῶσιν ἀνδρείως πρὸς τοὺς ἐχθρούς διὰ νὰ δείξωσι δι' ἔργων πρὸς τοὺς πολίτας ὅτι ἡ κατηγορία αὕτη εἶναι ψευδής. Οὔτοι δὲ λαβόντες τὴν πανοπλίαν τοῦ Κίμωνος εἰς τὸν λόχον των, ὡς

νά ἐδιοικούντο δήθεν παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, καὶ ἐνω-
θέντες ὅλοι ὁμοῦ ἠγωνίσθησαν μὲ τὸσαύτην ἀνδρίαν
καὶ ἐπιμονήν, ὥστε ὅλοι ὄντες ἑκατὸν κατὰ τὸν ἀριθ-
μὸν ἐφονεύθησαν.

Τὸ συμβάν τοῦτο ἔφερεν εἰς μεταμέλειαν τοὺς Ἀ-
θηναίους, διότι ἀδίκως ἐκατηγόρησαν τοὺς ἀνθρώπους.
Ἐκ τούτου δὲ ἐμαλακύνθη καὶ ἡ πρὸς τὸν Κίμωνα ἀ-
γανάκτησις, ὥστε ἀφ' ἑνὸς μὲν ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τῶν
τὰς εὐεργεσίας του, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔχοντες ἀνάγκην
αὐτοῦ, διότι ἐνίκηθησαν ἐν Τανάγρα εἰς μεγάλην μά-
χην, καὶ διότι τὸ ἐρχόμενον ἔαρ ἦτον ὑποψία νὰ εἰσ-
βάλη Πελοποννησιακὸς στρατὸς εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἐ-
προσχάλεσαν τὸν Κίμωνα διὰ ψηφίσματος, ὅπερ ἔγρα-
ψεν ὁ ἴδιος Περικλῆς, εἰς τῶν ἐναντίων τοῦ Κίμωνος.

Ἐπανελθὼν ὁ Κίμων διέλυσε ἀμέσως τὸν πόλε-
μον καὶ ἔφερε τὰς πόλεις εἰς συμφιλίωσιν. Γενομέ-
νης δὲ τῆς εἰρήνης, βλέπων ὁ Κίμων ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι,
συνειθίσαντες εἰς τὸν πόλεμον δὲν ἠδύνατο νὰ μένω-
σιν ἡσυχιοὶ, καὶ μὴ θέλων ἀφ' ἑτέρου ὥστε οἱ Ἕλλη-
νες βλέποντες αὐτοὺς περιπλέοντας μὲ πολλὰ πλοῖα
εἰς τὰς νήσους καὶ τὴν Πελοπόννησον νὰ λάβωσιν ἀ-
φορμὴν ἐμφυλίων πολέμων, καὶ νὰ γεννηθῶσι παράπο-
να κατὰ τῆς πόλεως, ἀπεφάσισε νὰ μεταχειρισθῇ πρὸς
τοὺς βαρβάρους τὴν πρὸς τὸν πόλεμον προθυμίαν
τῶν συμπολιτῶν του, διὰ νὰ τοὺς γυμνάζῃ καὶ συγ-
χρόνως νὰ τοὺς πλουτίζῃ ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς ἐχθροὺς
τῶν Ἑλλήνων.

Ἐτοιμάσας λοιπὸν διακοσίας τριήρεις ἀνεχώρησεν
ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ πέμψας ἐξήκοντα ἐξ αὐτῶν εἰς Αἴ-
γυπτον μὲ τὰς λοιπὰς ἐνίκησε τὸν στόλον τοῦ Βασι-

λέως τῶν Περσῶν, καὶ περιπλέον ἔφερεν εἰς τὴν ὑπο-
ταγὴν τῶν Ἀθηναίων διαφόρους τῶν παραλίων πόλεων,
συγχρόνως δὲ εἶχε καὶ τὴν προσοχὴν του εἰς τὰ
κατὰ τὴν Αἴγυπτον πλοῖα διὰ νὰ δώσῃ ἐν ἀνάγκῃ καὶ
εἰς ταῦτα συνδρομήν. Ἄλλ' ἐνῶ προπαρασκευάζετο εἰς
μέγαν ἀγῶνα καὶ ἐσκέπτετο περὶ καταστροφῆς τοῦ
Περσικοῦ Βασιλείου ἀπέθανεν ἀπὸ νόσον, ἢ ἀπὸ πλη-
γὴν τὴν ὅποιαν ἔλαβε παρὰ τῶν ἐχθρῶν. Πρὶν ὅμως
ἀποθάνῃ διέταξε τοὺς μετ' αὐτοῦ νὰ ἀναχωρήσωσιν
ἐκεῖθεν καὶ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Ἀθήνας χωρὶς νὰ κοι-
νοποιήσωσι τὸν θάνατόν του. Συνέβη δὲ ὥστε οὔτε οἱ
σύμμαχοι οὔτε οἱ ἐχθροὶ νὰ μάθωσι τὸν θάνατον αὐ-
τοῦ ἐν διαστήματι τριάκοντα ἡμερῶν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι
ἐπανῆλθον εἰς τὰς Ἀθήνας ἔχοντες στρατηγὸν τὸν
Κίμωνα καὶ τοὶ ἀποθανόντα. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης
κάνεις τῶν Ἑλλήνων στρατηγῶν δὲν ἔλαβε τὴν ἰδέαν
τοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους πολέμου· εἰς ὅλην δὲ τὴν
Ἑλλάδα καταπλημμυρήσαντες οἱ δημαγωγοὶ καὶ οἱ
ταραχοποιοὶ ἐπέφερον πλῆθος ἐμφυλίων πολέμων καὶ
μεγάλα δεινὰ εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὥστε οἱ βάρβαροι
ἔλαβον καιρὸν νὰ ἐξουσιάσωσιν ὅλας σχεδὸν τὰς συμ-
μαχικὰς πόλεις, ἐνῶ οὐδὲ γραμματοκομιστῆς τῶν
Περσῶν ἠδύνατο νὰ ἔλθῃ εἰς αὐτὰς στρατηγοῦν-
τος τοῦ Κίμωνος. Πόσον μέγα δυστύχημα διὰ τὰ
ἔθνη εἶναι ἡ στέρησις τοιούτων ἐναρέτων καὶ μεγάλων
ἀνδρῶν, οἵτινες κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ βίου των κατα-
σταίνουσιν ἐνδόξους συνάμα καὶ εὐδαίμονας τὰς πα-
τρίδας των.

ΝΥΤΙΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ.

Μετέβαινον ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Ναύπλιον διὰ τοῦ ἀτμοκινήτου· ὁ οὐρανὸς ἦτο καθαρῶτατος, καὶ ἡ σελήνη διέχυνε μεγαλοπρεπῶς τὰς ἀργυρᾶς ἀκτῖνας τῆς κατὰ τὸν ὀρίζοντα. Ἡ μία ἀκτὴ διεδέχετο τὴν ἄλλην κατὰ τὴν ταχθεῖαν πορείαν τοῦ ἀτμοπλοίου· κύκλοι δὲ διάφοροι ἐσχηματίσθησαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐκ τῶν ἐπιβατῶν, οἵτινες, ἂν καὶ ὑπ' οὐδεμιᾶς ἴσως φιλικῆς σχέσεως συνεδέοντο, ἐσύστησαν μολοντοῦτο συνομιλίας δεικνύοντες οἰκειότητα ὁποῖαν οὐτ' εἶχον πρὶν εὐρεθῶσιν ὁμοῦ εἰς τὸ ἀτμόπλοιο, οὔτε θέλουν πλέον λάβει ἅμα ἐξέλθωσιν αὐτοῦ. Τὰς συνομιλίας ταύτας ἐπροκάλει τρόπον τινα ὁ καιρὸς καὶ ἡ περίστασις. Εἰς τινὰς ἐκ τῶν κύκλων τούτων εἶχεν ὀλοτελῶς σθεσθῆ ἡ ὁμιλία, τινῶν μὲν ἐκ τῶν ἐπιβατῶν κοιμηθέντων ἤδη, τινῶν δὲ ἐτοιμαζομένων πρὸς τοῦτο· εἰς ἄλλους δὲ ἠλαττοῦτο ἡ ζωηρότης τῆς συνδιαλέξεως, ἐκενωθέντων ὅλων τῶν ἀντικειμένων τὸ ὁποῖα συνήθως λέγονται εἰς τοιαύτας περιστάσεις καὶ τοιαύτας συνεντεύξεις, ὅτε ἐπλησιάζομεν ἤδη εἰς τὴν Ὑδραν, καὶ ἡ πόλις ἀνεφάνη μακρόθεν ὑπὸ τὴν μεγαλοπρεπῆ αὐτῆς μορφῆν, τῆς ὁποίας τὴν λαμπρότητα ἤξανε ἐτι μᾶλλον τὸ φῶς τῆς σελήνης ἀνακλωμένον ἀπὸ τὰς λευκὰς καὶ μεγαλοπρεπεῖς αὐτῆς οἰκοδομὰς.

Ὅταν ἠκούσθη φωνὴ « ἡ Ὑδρα ἡ Ὑδρα » ὅλοι ἐστρέψαμεν τὰ βλέμματα πρὸς τὴν ἐνδοξον ταύτην πόλιν καὶ ἀμέσως αὕτη ὑπῆρξε νέον ἀντικείμενον συνδιαλέξεως εἰς τοὺς μὴ διαλυθέντας ἐτι κύκλους. Εἰς

τὸν κύκλον, τοῦ ὁποίου καὶ ἐγὼ ἀπετέλουν μέρος, ὑπῆρχεν εἷς μέγαν ἀναστήματος ἄνθρωπος, ὅστις ὡς ἐκ τοῦ ἐνδύματος καὶ τῆς προφορᾶς ἐφαίνετο ἀνήκων εἰς τινὰ τῶν δύο ναυτικῶν νήσων. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἄχρι τῆς στιγμῆς ταύτης συνομιλιῶν, αὐτὸς δὲν κατέθεσεν εἰς τὸν κοινὸν ἔρανον τῆς συνδιαλέξεως εἰμὴ μονοσυλλάβους τινὰς λέξεις, καὶ ταύτας ὁσάκις ἠναγκάζετο νὰ τὰς μεταχειρισθῆ ἐρωτώμενος παρά τινων ἐκ τῶν συνδιαλεγομένων, οἵτινες τοῦ διέκοπτον τὴν συνέχειαν τῶν σκέψεων ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐφαίνετο κατεχόμενος. Ἡ φωνὴ περὶ τῆς πλησιάζουσας εἰς τὴν Ὑδραν ἐφάνη ὅτι πλειοτέρα ἐντύπωσιν καὶ συγκίνησιν ἔκαμεν εἰς αὐτόν. Ἀτενίσας οὗτος περιπαθὲς πρὸς αὐτὴν βλέμμα, καὶ προσηλώσας τοῦτο ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἐπ' αὐτὴν, ἐφάνη κυριευόμενος ἀπὸ συλλογισμοῦ οἵτινες ἔκαμαν νὰ ὑγρανωθῶσιν οἱ μεγάλοι καὶ μέλανες αὐτοῦ ὀφθαλμοί. Ἡ κατάστασις αὐτοῦ μοῦ ἐνέπνευσε συμπάθειαν, καὶ αὕτη μοῦ ἐγέννησε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἔλθω εἰς συνομιλίαν μετ' αὐτοῦ. Προσποιούμενος δὲ ὅτι δὲν ἐνόησα τὴν ὁποῖαν ὑπέστη ἀλλοίωσιν, — Κύριε, τοῦ εἶπον, νομίζω ὅτι εἴσθε Ὑδραῖος καὶ συναισθάνεσθε εὐχαρίστησιν ἐπανερχόμενος εἰς τὴν ἐνδοξον ταύτην νῆσον, ἣτις τόσον ἐνεργὸν μέρος ἔλαβε κατὰ τὴν ἐπανάστασιν. — Εἶμαι ἀληθῶς Ὑδραῖος, ἀπεκρίθη οὗτος, ἀλλὰ πολὺν καιρὸν λείπω ἀπὸ ἐδῶ. Ὅταν κατὰ πρῶτον ἤδη ἔστρεψα τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὴν πόλιν, καὶ ἐσυλλογίσθην ὅτι ἡ πόλις αὕτη οὔσα ἐλευθέρα, ὅταν ὅλη ἡ Ἑλλὰς ἐστέναζεν ὑπὸ τὸν βαρὺν τῆς τυραννίας ζυγόν, ὑπῆρξε τὸ καταφύγιον ὅλων τῶν καταδιωχομένων καὶ κινδυνουόντων Ἑλλήνων,

τούς οποίους παρεδέχθη ὡς κατοίκους τῆς, ἐφιλοξένησε καὶ ἐπλούτισεν· ὅτι σήμερον τὰ τέκνα τῆς ἐγκαταλείπουσιν αὐτὴν διὰ παντός, μὴ δυνάμενα νὰ ἔχωσιν ἐν αὐτῇ ἄρτον· ὅτι τὰ μεγαλοπρεπῆ ταῦτα παλάτια ἀπογυμνωθέντα προηγουμένως ἀπὸ τὰ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ σκεύη, καὶ ἀπὸ τὰ λαμπρὰ καὶ μεγαλοπρεπῆ ἐπιπλα, μένουσι ἤδη ἔρημα, ὥστε νὰ κάμνωσιν αἱ γλαυκὲς ἀφόβως τὰς φωλεὰς τῶν εἰς αὐτὰ ὅταν ἦλθον εἰς τὸν νοῦν μου πῶς ἄλλοτε ἐπανερχόμεν ἂν ἀπὸ τὰ ταξείδια καὶ πῶς τώρα, τοσοῦτον συνεκινήθη ἡ καρδιά μου, ὥστε δὲν ἠδυνήθη νὰ πνίξω ἐν αὐτῇ τὴν συναίσθησιν τῆς λύπης μου, καὶ δάκρυα θερμὰ ἀνέδραμον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ποσάκις ἐγὼ εἰσῆλθον εἰς τὸν λιμένα τοῦτον διοικῶν ἐν τῶν μεγαλητέρων πλοίων, τὸ ὅποιον ἦτο βαρυφορτωμένον ἀπὸ Ἰσπανικὰ δύστηλα, καὶ ἀπὸ λαμπρὰ σκεύη καὶ ἐπιπλα! Πόσον γαυριῶν προέβαινον εἰς τὴν πόλιν ἔχων νὰ ἀναγγείλω πρὸς τοὺς φίλους καὶ συμμετόχους μου σημαντικώτατον κέρδος! Πῶς δὲ ἤδη ἐπανέρχομαι ὕστερον ἀπὸ πολυετῆ ἀπουσίαν! ἐξηκολούθησε στενάξας· "Ὅχι μόνον δῶρα τινὰ διὰ τὰ τέκνα μου δὲν εὐκολύνθη νὰ προμηθευθῶ κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἀπὸ μακρυνὰ ταξείδια ἐπανερχομένων, ἀλλ' οὐδὲ τὰ πρὸς τροφήν ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα τῆς οἰκογενείας μου ἠδυνήθη νὰ οἰκονομήσω διὰ μίαν κἂν ἕξαμηνίαν. Εἶχον ἀποφασίσει νὰ μὴν ἐπιστρέψω διόλου, ἀλλὰ τὸ πατρικὸν φίλτρον καὶ αἱ παρακινήσεις τῶν φίλων μου μετέπεισαν· ἀλλ' ἤδη πλησιάσας καὶ συγκρίνων τοὺς προτέρους χρόνους μετὰ τοὺς παρόντας, καὶ βλέπων τοσαύτην μεγάλην διαφορὰν μετενόησα,

ὥστε πρὸ ὀλίγου διελογιζόμεν νὰ μὴν ἐξέλθω ὀλοτελῶς τοῦ πλοίου. — Εἶναι τῶ ὄντι ἀξία λύπης ἢ κατάστασις αὕτη, εἶπον ἐγὼ, ἀλλ' εἶναι ἐλπίς ὅτι θέλει θεραπευθῆ, ἀφοῦ ἡ Κυβέρνησις ἔκαμεν ἐσχάτως νόμον διὰ νὰ δίδεται κατ' ἔτος ποσόν τι εἰς λογαριασμὸν τῶν ὅσα αἱ τρεῖς ναυτικαὶ νῆσοι ἔχουν νὰ λαμβάνωσιν εἰς ἀποζημιώσιν. — "Ἦκουσα τὸ μέτρον τοῦτο, εἶπε μ' ἀδιαφορίαν ὁ Ὑδραῖος, ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φέρῃ ριζικὴν θεραπείαν τοῦ κακοῦ· καὶ κάμε τὴν ἐφαρμογὴν εἰς ἐμέ. Τὸ ποσόν, τὸ ὅποιον ἐπροσδιόρισθη νὰ δίδεται ἐτησίως, μόλις ἴσως ἀποτελεῖ δύο ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῶν ἀποζημιώσεων. Ἐὰν ἐγὼ, ἔχων νὰ λαμβάνω πεντήκοντα χιλιάδας δραχμῶν, λάβω χιλίας, εἰς τι θέλουν αὐταὶ χρησιμεύσει; δύναται νὰ βελτιώσῃ τὴν κατάστασίν μου; Αὐταὶ δὲν χρησιμεύουν δι' ἄλλο εἰμὴ νὰ μὴν ἀποθάνωμεν ἀπὸ τὴν πείναν. Καὶ τί νομίζετε ὅτι ἠμποροῦσε νὰ ἐπιφέρῃ τὴν θεραπείαν τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τῆς πατρίδος σας; Ἐρώτησα ἐγὼ. — Τί ὠφελεῖ νὰ γνωρίζωμεν ἡμεῖς, εἶπε· τὸ πᾶν κρέμαται ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν.

Τὸ κακόν, ἠκολούθησε λέγων ὁ Ὑδραῖος μετὰ βαθῶν στεναγμῶν, δὲν εἶναι ὀλοτελῶς θεραπείας ἀνεπίδεκτον. Ἡ θεραπεία, βραδέως μὲν καὶ μὲ δυσκολίαν, ἀλλὰ δύναται τελευταῖον νὰ ἐπέλθῃ, ἀλλὰ τίς νὰ τὴν φέρῃ; — Ἴσως ἡ θεία Πρόνοια μίαν ἡμέραν εὐκολύνει τὰ πράγματα· εἶπον ἐγὼ. Ἔως οὗ δὲ παρουσιασθῇ τοιαύτη περίστασις, τίποτε δὲν βλέπει νὰ κάμνωμεν καὶ ἡμεῖς λόγον περὶ τῶν μέσων τῆς διορθώσεως. Καὶ ἂν ποτὲ ἐσκέφθητε περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου κάμετέ

μου τὴν χάριν νὰ κοινοποιήσετε καὶ εἰς ἐμὲ τὰς σκέψεις σας· διότι συμπονώ ἐκ καρδίας διὰ τὰ δεινὰ τῆς πατριδος σας καὶ φοβοῦμαι μήπως ὁ ἐδικός σας μαρasmus διαδοθῆ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν τῆς Ἑλλάδος ναυτικόν· τοιοῦτος δὲ μαρasmus εἶναι τὸ ὀλεθριώτερον πάθος διὰ τὴν Ἑλλάδα οὔσαν ναυτικὴν, καὶ σωθεῖσαν ὡς κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους οὕτω καὶ κατὰ τοὺς ἐσχάτους τούτους τῆς ἐπαναστάσεως διὰ τοῦ ἐνδόξου αὐτῆς ναυτικοῦ. — Μ' ὄλον ὅτι ἡ ψυχικὴ μου κατάστασις δὲν εἶναι κατάλληλος εἰς ἀνάπτυξιν τοιούτων ιδεῶν καὶ σχεδίων, ἀπεκρίθη ὁ Ὑδραῖος, θέλω μόνον τοῦτο σᾶς εἶπει μίαν ιδέαν, τὴν ὁποίαν πρὸ καιροῦ μὲν συνέλαβον, ἀλλ' ἐπὶ τῶν λεπτομερειῶν τῆς ὁποίας δὲν ἐσκέφθην συστηματικῶς, οὐδ' ἐξέτασα ἀκριβῶς τὰ περὶ ἐφαρμογῆς αὐτῆς· διότι δὲν ἐπίστευον ὅτι ὑπάρχει διάθεσις, καὶ τρόπος τοῦ νὰ ἐκτελεσθῆ αὕτη ἀπὸ τοὺς ἔχοντας τὴν δύναμιν νὰ τὴν ἐκτελέσωσι. Διὰ τοῦτο ὅταν δὲν ἐννοεῖτέ τι ἐντελῶς, ἢ φρονεῖτέ τι ἀνεπίδεκτον ἐφαρμογῆς, ἢ ἐκτελέσεως, μοῦ κάμνετε τὴν χάριν νὰ μοῦ ἀποτείνετε ἐρωτήσεις πρὸς διασάφησιν τοῦ πράγματος. — Εὐχαρίστως, εἶπον, θέλω ἐκπληρώσει τὴν παραγγελίαν ταύτην, καθ' ὅσον μάλιστα αὕτη ἀποβλέπει τὴν ὁποίαν ἔχω ἐπιθυμίαν πρὸς πληρεστέραν τοῦ σχεδίου ἀνάπτυξιν.

— Ὅποιανδήποτε θεραπείαν γαί ἂν φαντασθῆ τις, εἶπεν ὁ Ὑδραῖος, ἀφοῦ ἐσιώπησεν ὀλίγον, ὡς θέλων νὰ ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν μνήμην του παρελθούσας ιδέας, τὸ μέσον τῆς ἐκτελέσεως θέλει εἶσθαι πάντοτε ἡ Κυβέρνησις. Διὰ τοῦτο ἀνάγκη ν' ἀποδώσωμεν εἰς αὐτήν, ὅχι μόνον ἀγαθὴν διάθεσιν, ὅχι μόνον νοητι-

κὴν καὶ πρακτικὴν ἱκανότητα, ἀλλὰ καὶ δημοσίαν πίστιν, ἄνευ τῆς ὁποίας τὰ πάντα εἶναι μάταια. Ὅταν ἀποδώσωμεν τὰς ιδιότητες ταύτας, καὶ πρὸ πάντων τὴν τελευταίαν, εἰς τὴν Κυβέρνησίν μας, ἰδοὺ πῶς φρονῶ ὅτι δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἡ θεραπεία τοῦ κακοῦ.

1. Νὰ ἐκδοθῶσι δι' ἕκαστον ποσὸν ἀποζημιώσεως εικοσιτέσσαρα γραμμᾶτια πληρωτέα εἰς τὸν κομιστὴν τὸ μὲν μετὰ ἓν ἔτος, τὸ δὲ μετὰ δύο, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς μέχρι τῶν εικοσιτεσσάρων.

2. Νὰ προσδιορισθῆ τόκος τέσσαρα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν πληρωτέος εἰς τὴν προθεσμίαν τῆς ἐξοφλήσεως ἑκάστου γραμματίου.

3. Νὰ ἦναι δεκτὰ τὰ γραμμᾶτια εἰς ἀγορὰς ἐθνικῶν γαιῶν καὶ φθαρτῶν κτημάτων, ἕκαστον εἰς τὴν προθεσμίαν τῆς ἐξοφλήσεώς του.

Σκοπὸς τῶν τοιούτων τοῦ σχεδίου μέτρων εἶναι ὁ ἀκόλουθος.

Ἐὰν τὰ γραμμᾶτια, ὅσα ἤθελον ἐκδοθῆ, ἦσαν ὅλα ὁμοῦ ταυτοχρόνως δεκτὰ εἰς τὰς ἐκποιήσεις, ὅλοι οἱ ἔχοντες τοιαῦτα ἤθελον συσσωρευθῆ διὰ νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὰς ἐκποιήσεις ταύτας, ἢ ἤθελον σπεύσει νὰ τὰ πωλήσωσιν εἰς ἄλλους ἔχοντας σκοπὸν ἀποκτήσεως γαιῶν· ἐκ τούτου δὲ ἤθελον ἐπέλθῃ τὰ ἐξῆς ἄτοπα.

1. Οἱ ἔχοντες τὰ γραμμᾶτια ταῦτα, διὰ νὰ δυνηθῶσι νὰ τὰ διαθέσωσιν εἰς γαίας, ἤθελον ἀναγκασθῆ, ὑπάρχοντος μεγάλου συναγωνισμοῦ ἕνεκα τῆς πληθύος τῶν γραμματίων, νὰ προσφέρωσι μεγίστας τιμὰς εἰς τὰ πωλούμενα κτήματα, ὡς συνέβη ἄλλοτε εἰς πολλὰ

μέρη ἐπὶ τῶν προικοδοτήσεων, καὶ κατὰ συνέπειαν ταῦτα νὰ μὴν παράγωσιν ἀνάλογον κέρδος ἐπὶ τῶν κατατεθέντων κεφαλαίων. Ἐκ τούτου δέ, δὲν ἤθελε πηγάσει οὐδεμία ὠφέλεια εἰς τὸν ἔχοντα τὸ γραμματίον, καὶ δὲν ἤθ. λ. εν ἐκπληρωθῆ ὁ σκοπὸς τοῦ παρόντος σχεδίου.

2. Ὅσοι δὲν ἔχουν τὴν εὐκολίαν ἢ τὴν θέλησιν ν' ἀγοράσωσι καὶ νὰ διαθέσωσι γαίας, θέλουν πωλήσει τὰ γραμματία των. Ὑπάρχοντος δὲ τοσοῦτον μεγάλου ἀριθμοῦ γραμματίων εἰς κυκλοφορίαν, ἢ τιμὴ αὐτῶν ἀναγκαίως θέλει ἐκπέσει καθ' ὑπερβολὴν.

3. Δὲν συμφέρει οὐδ' εἰς τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος νὰ πωληθῆ διὰ μιᾶς τοσοῦτον μέγα ποσὸν γαιῶν, ὅσον θέλει χρειασθῆ πρὸς ἐξόφλησιν ὅλου τοῦ ποσοῦ τῶν ἀποζημιώσεων· διότι οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος γεωργοὶ εἶναι πτωχοὶ ἀκόμη, καὶ δὲν ἔχουν χρήματα ὅσα χρειάζονται διὰ νὰ ἀποκτήσωσι μέρος γαιῶν, ἐνῶ, γενομένης τῆς ἐκποιήσεως βαθμηδόν, θέλουν ἀποκτήσει τὰ μέσα τοῦ ν' ἀγοράσωσι καὶ αὐτοί. Εἶναι δὲ καλύτερον νὰ ἦναι αἱ γαῖαι μοιρασμέναι εἰς πολλοὺς παρὰ νὰ συγκεντρωθῶσιν εἰς ὀλίγους.

Ἐὰν ἡ Κυβέρνησις ἤθελε παραδεχθῆ τὸ μέτρον τοῦτο, ἤθελε καὶ αὐτὴ ἢ ἰδία ὠφελῆθῆ, μὴ ἀναγκαζομένη νὰ δώσῃ, ὡς ἤδη, εἰς λογαριασμὸν τῶν ἀποζημιώσεων ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα ἔσοδα, ἐνῶ ἔχει τοσαύτας ἀνάγκας· δίδουσα δὲ γαίας ἢ ἄλλα φθαρτὰ κτήματα εἰς πώλησιν, ὅχι μόνον δὲν ἐπιβαρύνεται ὡς ἀνωτέρω, ἀλλὰ θέλει ἔχει καὶ ἄλλην ὠφέλειαν ἐκ τῆς ἀποδεκατώσεως τῶν πωλουμένων γαιῶν, αἵτινες θέλουν τεθῆ εἰς καλλιτέραν καλλιέργειαν μεταβιβαζόμεναι εἰς

χεῖρας ἰδιωτῶν. — Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο εἶπον ἐγὼ, δὲν βλέπω πῶς θέλει βελτιωθῆ ἢ καταστασις τῶν ναυτικῶν. Λαμβάνων ἕκαστος τὸ εἰκοστὸν τέταρτον μέρος κατ' ἔτος, δὲν πιστεύω νὰ λάβῃ πολὺ περισσώτερον ἂρ' ὅσα ὑπεσχέθη νὰ τοὺς δίδῃ κατ' ἔτος ἢ Κυβέρνησις· λαμβάνων δὲ κατ' ὀλίγον ὀλίγον ἕκαστος δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ὠφέλειαν ἀποβλέπουσαν τὴν βελτίωσιν τῆς μελούσης αὐτοῦ καταστάσεως.

— Δὲν φρονῶ οὕτως, ἀπεκρίθη ὁ Ὑδραῖος· ἔχων εἰς χεῖράς μου ὀλόκληρον τὸ ἀνηκόν εἰς ἐμὲ ποσὸν τῶν ἀποζημιώσεων εἰς τοιαῦτα γραμματία, δύναμαι νὰ τὸ διαθέσω ὅλον, εἴτε πωλῶν αὐτὸ εἰς ἄλλους, εἴτε ἐξασφαλίζων δι' αὐτοῦ ἓνα δανειστὴν παρ' οὗ νὰ λάβω ἱκανὸν ποσὸν χρημάτων, διὰ νὰ θάλω εἰς κίνησιν τὰς νοεράς καὶ σωματικὰς μου δυνάμεις. Ἐὰν λ. χ. ἐγὼ εἶχον τὸ ἡμισυ τοῦ ποσοῦ τῶν ἀνηκουσῶν εἰς ἐμὲ ἀποζημιώσεων, ἤθελον κατασκευάσει ἓν πλοῖον διὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἐγὼ ἤθελον ἀπολαμβάνει ἀρκετὰ, καὶ τριάκοντα τοῦλάχιστον οἰκογενείας συγγενῶν καὶ φίλων μου ἤθελον καταστήσει εὐτυχεῖς, χορηγῶν ἐργασίαν εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς αὐτῶν. — Φοβοῦμαι, μήπως αἱ ἰδέαι αὐταὶ δὲν ἐπιδέχονται πραγματοποιήσιν, εἶπον ἐγὼ, διότι δὲν ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἑλλάδα κεφάλαια, καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ἤθελε γίνεαι εὐκολία χρημάτων καὶ μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῶν γραμματίων τούτων.

— Εἶπον εἰς τὴν ἀρχὴν, ἀπήντησεν ὁ Ὑδραῖος, ὅτι τὸ πᾶν κρέμαται ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, καὶ ὅτι αὐτὴ πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν θέλησιν νὰ συστήσῃ τὴν δημοσίαν πίστιν αὐτῆς. Ἐὰν ἕκαστος ἦναι

θέβαιος περί τῆς ἀκριβοῦς ἐκτελέσεως τῶν ὑποσχέσεων τῆς ἐξουσίας, δὲν δυσκολεύεται νὰ θέσῃ τὰ χρήματά του εἰς κυκλοφορίαν. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος δὲν ὑπάρχουν πολλὰ χρηματικά κεφάλαια· ἀλλὰ πόσοι ὁμογενεῖς μας ἔχουν ἑκατομμύρια χρημάτων διατεθειμένα εἰς τραπεζὰς ξένων ἐθνῶν, καὶ εἰς ἐπιχειρήσεις κατὰ τὴν ἀλλοδαπὴν μὲ τόκον τρία καὶ τέσσαρα τοῖς ἑκατόν; Ἐὰν ἡ Κυβέρνησις κάμῃ γνωστὴν εἰς αὐτοὺς τὴν καλὴν πίστιν τῆς εἶναι ἀμφιβολία ὅτι ὅλοι αὐτοὶ θέλουν μεταβιβάσει τὰ κεφάλαιά των εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ προτίμησιν, διὰ νὰ κατασταθῶσιν ὠφέλιμοι εἰς τὴν πατρίδα των; Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς ιδέας τοῦ ὅτι μεταφέροντες τὰ κεφάλαιά των εἰς τὴν Ἑλλάδα καθίστανται ὠφέλιμοι εἰς αὐτὴν θέλουν εὖρει καὶ καλῆτερα συμφέροντα. Ἀγοράζοντες τὰ γραμμάτια ταῦτα εἰς τὴν πραγματικὴν των ἀξίαν ἤθελον ἀπολαμβάνει τόκον τέσσαρα τοῖς ἑκατόν, ἀλλ' ἂν ταῦτα ἤθελον τὰ ἀγοράσει μὲ ἔκπτωσιν, τὸ ὅποιον εἶναι ἀφευκτον κατὰ τὰς παρούσας ἀνάγκας τῶν ναυτικῶν, ὅσον θέλει ἐκπέσθῃ ἡ ἀξία τοῦ γραμματίου τόσον θέλει αὐξήσῃ ὁ τόκος· ἐγὼ λ. χ. διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ κατασκευάσω ἓν πλοῖον καὶ νὰ δώσω ὤθησιν εἰς τὰς νοεράς καὶ σωματικὰς μου δυνάμεις διὰ νὰ εὐγῶ ἀπὸ τὴν λυπηρὰν καὶ δυσάρεστον ἀνάγκην τοῦ νὰ πολιορκῶ καθ' ἡμέραν τὰς θύρας τῶν ὑπουργῶν εἰς τὰς Ἀθήνας, διὰ νὰ ἐπιτύχω ἐλεεινὴν τινα θέσιν ὑπαλλήλου, ἤθελον ἀποφασίσει νὰ δώσω τὰ γραμμάτιά μου εἰς τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς πραγματικῆς ἀξίας, διότι ὅ,τι στεροῦμαι ἀφ' ἑνός, ἐλπίζω νὰ τὸ κερδίσω ἀφ' ἑτέρου, καὶ πολὺ πλεῖστον μάλιστα, καὶ

νὰ εἶμαι καὶ εἰς ἄλλους ὠφέλιμος. Ὅστις λοιπὸν θέλει ἀγοράσει τὰ γραμμάτιά μου πρὸς 50 τοῖς 100 θέλει ἔχει τόκον ὀκτῶ τοῖς ἑκατόν ἀντὶ τεσσάρων· εἰς ποῖον λοιπὸν μέρος τῆς Εὐρώπης δύναται νὰ ἔχη τις τοσοῦτον μέγα, τοσοῦτον ἀσφαλές καὶ τοσοῦτον διαρκές κέρδος; ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ἐπρόκειτο νὰ λάβωσιν οὔτοι τὰς ὠφελείας ταύτας, ἐὰν μόνον ἤθελαν λάβει ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἀγῶνος μας κατὰ μέγιστον μέρος ὀφείλεται εἰς τὸ ναυτικόν, ἤθελον δὲ ἐκτιμήσει τί ἀξίζει ἡ ἐθνικότης, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ, διὰ τῆς χύσεως τοῦ αἵματος ἡμῶν καὶ τῆς καταστροφῆς τῶν περιουσιῶν μας, ἀπῆλαυσαν καὶ χαίρουσι σήμερον, ἔπρεπε νὰ δράμωσιν αὐθώρητοι εἰς βοήθειαν ἡμῶν, λαμβάνοντες τὰ γραμμάτια ταῦτα εἰς τὴν πραγματικὴν αὐτῶν ἀξίαν, τοσοῦτον δὲ προθυμότερον ἔπρεπε νὰ πράξωσι τοῦτο, καθ' ὅσον πᾶσα συνδρομὴ διδομένη εἰς τὸ ναυτικόν συντελεῖ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος, ἣτις οὔσα θέσις ναυτικὴ, δὲν ἠμπορεῖ εἰς οὐδὲν ἄλλο παρὰ εἰς τὸ ναυτικόν νὰ ἔχη κυριωτέρως τὰς ἐλπίδας τῆς.

Ἐνῶ ἐλέγομεν ταῦτα ἠκούσθη θόρυβος καὶ ἐφάνη μεγίστη κίνησις μεταξὺ τῶν ἐπιβατῶν προετοιμαζομένων διὰ τὴν ἔξοδον. — Σὲ εὐχαριστῶ, φίλε, εἶπε πρὸς ἐμὲ ὁ Ὑδραῖος μὲ ὕφος ψυχικῆς γαλήνης· ἡ ὁμιλία τὴν ὁποίαν μ' ἔδωκες αἰτίαν νὰ κάμω, μοῦ ἀπεμάκρυνε, πρὸς ὦραν τοῦλάχιστον, τοὺς δυσάρεστους διαλογισμούς, καὶ μεταβαίνω εἰς τὴν πατρίδα μου, ἂν ὄχι φαιδρότερος, τοῦλάχιστον ἀπὸ ὀλιγωτέραν λύπην κυριευμένος. — Ἄς ἐλπίζωμεν εἰς τὸν Θεόν, τοῦ ἀπεκρίθη ἐγὼ, καὶ ἴσως ἔλθῃ καιρὸς, καθ' ὃν τὸ σχέδιον τοῦτο

δὲν θέλει θεωρηθῆ ὡς χίμαιρα, ἴσως δὲ καὶ εἰς τοῦς
κατὰ τὴν ἀλλοδαπὴν ὁμογενεῖς ἡμῶν ἐμπνευσθῶσι τὰ
ὑπὲρ ἡμῶν ἀγαθὰ αἰσθήματα, καὶ ἐπέλθῃ θεραπεία
κατάλληλος καὶ οὕτως αὐτὸς μὲν ἐξῆλθε τοῦ πλοίου,
ἐγὼ δὲ ἐξηκολούθησα τὸ εἰς Ναύπλιον ταξείδιόν μου,
σκεπτόμενος ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ἀντικειμένων, τὰ ὅποια
καθ' ὅσον πλειότερον ἐβασάνισον, κατὰ τοσοῦτον τὰ εὐρι-
σκον ὄχι ἀνεπίδεκτα πραγματοποιήσεως.

—οοοο—

ΠΕΡΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΓΑΙΩΝ.

Ἐάν ἰδιώτης ἐρωτώμενος περὶ τῆς ποσότητος καὶ
ποιότητος τῶν ἀγρῶν του, δὲν ἐγνώριζε τί νὰ ἀπαν-
τήσῃ περὶ αὐτῶν, καθεὶς ἤθελε κατακρίνει αὐτὸν ὡς
παραμελοῦντα ἐν τῶν κυριωτέρων ἔργων του. Δὲν πρέ-
πει ἄρα γε ὁμοίως ἀξία κατακρίσεως νὰ θεωρηθῆ καὶ
ἡ Κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος ἐάν δὲν γνωρίζῃ οὔτε τὸ
ποσὸν οὔτε τὸ ποιὸν τῶν εἰς τὸ Δημόσιον ἀνηκουσῶν
γαιῶν; Καὶ μ' ὅλον τοῦτο δυστυχῶς ὄχι μόνον δὲν γνω-
ρίζει ταύτας, ἀλλ' οὐδὲ κἂν πρόνοιάν τινα ἔλαβε διὰ
νὰ τὰς γνωρίσῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον, ἔστω καὶ βραδύ-
τερον. Καὶ μολταῦτα αἱ ἐθνικαὶ γαῖαι εἶναι ἡ κυριω-
τέρα περιουσία τοῦ ἔθνους ἐξ ἧς πορίζεται τὴν ση-
μαντικωτέραν πρόσδοον, καὶ διὰ τῆς ὁποίας πρόκειται
ν' ἀπαλλαγθῇ ποτὲ ἀπὸ τὰ ἐπικείμενα αὐτῷ μέγιστα
βάρη τῶν δανείων.

Τί συμβαίνει ἐκ τῆς ἀγνοίας ταύτης; Ἐάν πολλοὶ
περὶ ὀρίων διεγέξεις γεννῶνται μεταξύ ἰδιωτῶν γειτό-

νων, οἵτινες καλλιεργοῦντες μόνον τῶν τοῦς ἀγρούς
τῶν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ γνωρίζωσιν ἐκ τῆς καθη-
μερινῆς ἐπιτηρήσεως ἂν καὶ μίαν μόνην αὐλακίαν τοῖς
ἤθελον καταπατήσῃ ἄλλοι, πόσαι ἄρα γε καταπατή-
σεις ἐγένοντο τῶν γαιῶν τοῦ δημοσίου; καὶ πόσαι
εἶναι ἀκόμη δυνατὸν νὰ γένωσιν, ἐνόσω μένουσιν ἀνευ
σῶδεμιᾶς ἐπιτηρήσεως ἢ προστασίας;

Ἐκτὸς τῶν ἀρχαίων ἰδιοκτητῶν ὑπάρχουσι καὶ νέοι
ἀποκτήσαντες γαίας διὰ προικοδοτήσεως, ἢ διὰ φα-
λαγγιτικῶν γραμματίων οὔτοι ἔλαβον τὰς γαίας εἰς
ὁποίας εὐχαριστήθησαν θέσει· ἔχουσι δὲ ὡς ἐπὶ
τὸ πλεῖστον συνορίτην πανταχόθεν τὸ δημόσιον. Τίς
ἐμποδίζει τούτους νὰ ἐκτείνωνται πρὸς τὴν μίαν ἢ τὴν
ἄλλην πλευράν, ὅταν σημεῖα ὀροθητικά σταθερὰ δὲν
ὑπάρχωσιν; Ἐάν δὲ ὑπάρχωσι μὲν σημεῖα ὀροθητή-
σεως, ἀλλὰ τὸ ποσὸν τῶν ἐντὸς τῶν ὀρίων τούτων
διαγραφομένων γαιῶν εἶναι πλειότερα τῶν προικοδο-
τηθέντων στρεμμάτων, τὸ ὅποῖον ἐγένετο ἐκ συνεννοή-
σεως τῶν καταμετρητῶν καὶ τῶν ἀγοραστῶν, διὰ τί νὰ
μένῃ τὸ πρᾶγμα ἀνεξέταστον; Ἴσως εἶπει τις ὅτι θέ-
λει γένει μίαν ἡμέραν ἀναθεώρησις, καὶ θέλει εὑρεθῆ
τὸ πλεονάζον, ἀλλ' ἄρα γε θέλει ὑποβληθῆ δικαστι-
κῶς εἰς ἀποζημιώσεις ὁ κατέχων τὰς περιπλέον γαίας,
ἐάν οὔτος δὲν ἐξῆλθε τῶν ὀρίων ἅτινα περιγράφουσι
τὸ κτῆμά του, καὶ μάλιστα ἐάν αἱ παραχωρηθεῖσαι
γαῖαι μετχιβασθῶσιν εἰς ἄλλα πρόσωπα, τὰ ὅποια
δὲν ἤμποροῦν νὰ θεωρηθῶσιν ὡς δολιευθέντα κατὰ τὴν
ἀπόκτησιν τοῦ κτήματος;

Ἡ καλλιεργεῖα τῶν γαιῶν καθ' ἡμέραν προοδεύει,
καὶ κατὰ συνέπειαν γίνονται πολλοὶ ἐκχερσώσεις γαι-

ων βαλτωδων, δασωδων η απλωσ μη υποβληθεισων προτερον εις καλλιεργειαν· εαν καταλαβη τις τοιαυτας γαιας του δημοσιου και εκχερσωση αυτας ως ιδικας του, τις θελει εξελεγει αυτον αφου δεν εφαινετο κανεις κατοχος δια να θεβαιωση ουτος εις ποιον ανηκουσιν αι γαιαι ; 'Εαν δε το δημοσιον ειδοποιηθεν ζητηση πληροφοριας περι της κυριότητος των γαιων, θελει αραγε δυσκολευθη ο ιδιωτης να προσάξη μαρτυρας υπέρ εαυτου δια να αποδείξη και την κυριότητα, εχων ήδη και την κατοχήν αυτων ;

Θελει ειπει τις οτι επρόβλεψεν ο φορολογικος νόμος αναθείς την φροντίδα της ανακαλύψεως των καταπατουμένων εθνικων γαιων εις τους ενοικιαστας, και υποσχεθεις ωφέλειαν τινα εκ της ανακαλύψεως, αλλ' ειναι αραγε δυνατον να προέλθη από τον νόμον το προσδοκώμενον αποτέλεσμα; νομίζομεν όχι. 'Ο ενοικιαστής διαμένει εξ μηνας εις τον τόπον, του οποίου ενοικίασε τας προσόδους, αφορα μόνον εις το ιδικόν του συμφέρον, και δλίγον φροντίζει δια το συμφέρον του δημοσιου· δυσκόλως δε δύναται ν' ανακαλύψη καταπατησεις, εαν πολλοι των κατοίκων ηναι συμμετοχοι εις ταυτας. 'Αλλά και εαν πληροφορηθη καταπάτησιν τινα, θελει αποτανθη προς τον καταπατητην προτεινων εις αυτον συμβιβασμόν δια να μην χάση τον ετήσιον αυτου φόρον, δλίγον φροντίζων δια την ζημίαν του δημοσιου· ο δε καταπατητης θελει παραδεχθη τον συμβιβασμόν τοσοϋτον προθυμότερον, καθσον δεν θελει εχει μέσα να υποστηρίξη διοικητικώς, η δικαστικώς τα δικάια του· εαν δε ο συμβιβασμός δεν επιτύχη, τότε μόνον θελει ενεργήσει ο ενοικιαστής

την μήνυσιν περι της καταπατήσεως. Προτιμα δε να συμβιβασθη ο ενοικιαστής μετα του καταπατητου, διότι τα από της μηνύσεως όφέλη ειναι μακρυνά και αβέβαια, ενώ τα δια του συμβιβασμου ειναι και ταχύτερα και θεβαιότερα. Συμβιβασθεις ο ενοικιαστής μετα του καταπατητου των γαιων, εκδίδει διπλότυπον φορολογίας ως επί ιδιοκτήτων γαιων, και ο καταπατητης εχει πλέον αποδείξιν νόμιμον κατοχής.

'Η κατάσταση αυτη εξακολουθει να ύπαρξη από της αρχής της επανάστασεως, και δύναται να συμπεράνη εκαστος πόση ζημία γίνεται κατ' ετος εις το δημοσιον και μ' όλα ταυτα ουδεμία φροντις ελήφθη μέχρι της σήμερον.

'Εαν αφ' ενός αι γαιαι του δημοσιου καταπατουνται, αι δε πρόσδοι αυτου αφ' ετέρου όχι μόνον δεν αυξανουσιν αλλά και κλέπτονται πολλάκις παρα των υπαλλήλων, πόθεν θελει αναπληρωθη το ελλειμα το όποιον κατ' ετος μένει από τα έξοδα; Πόθεν θελουν πληρωθη τα εσωτερικά και εξωτερικά δάνεια; 'Εως ποτε θελει δυνηθη το δημοσιον να μακρύνη τας πληρωμας αυτων; 'Αλλά, και εαν δύναται να τας μακρύνη, συμφέρει να επισωρεύη εφ' εαυτο χρέη, δια τα όποια ίσως μίαν ήμέραν θελει πληρώσει και τόκον επί τόκω.

'Εαν η υπομονή των εξωτερικων δανειστων μας εξαντληθη πλέον, το όποιον θεβαιώς θελει συμβη ποτε, και μεταχειρισθωσιν ουτοι αναγκαστικά μέσα δια την πληρωμήν αυτων, πόθεν και πως θελει τα πληρώσει το Δημόσιον; 'Από νέα δάνεια δεν ειναι δυνατον, διότι το δημοσιον μη πληρώσαν τακτικώς τας δόσεις του, θε-

ωρείται ὡς κακῆς πίστεως ὀφειλέτης, μὴ ἔχον δὲ και προσόδους ἀρκούσας, ὥστε νὰ κάμνη τὰ ἀπαραίτητα ἐξοδα τῆς ὑπηρεσίας, και νὰ μὲνη και ποσὸν διὰ πληρωμὴν τοῦ τόκου και τοῦ χρεολύτρου, θεωρεῖται και ἀναξιόχρεων τοσοῦτο μᾶλλον καθόσον ἐκ τῆς διαχειρήσεως τῆς δημοσίου περιουσίας, γινομένης ἀμελῶς και μὲ ἀδιαφορίαν ἢ μὲ πνεῦμα καταχρήσεως, οὐδεμία ἐλπίς προόδου και ἀυξήσεως τῶν πόρων τοῦ δημοσίου ἤθελε φαίνεσθαι.

Ἐὰν οἱ δανεισταὶ οὔτοι ἀφαιρέσωσιν ἀναγκαστικῶς τινὰς τῶν δημοσίων πόρων διὰ νὰ πληρωθῶσι τὰ δάνεια αὐτῶν, μὲ ποῖα ἐξοδα ἢ Κυβέρνησις θέλει δυνηθῆ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς διὰ νὰ μὴ παραλύσῃ ὀλοτελῶς ; Ἡ θέλει ἐκθέσει εἰς δημοπρασίαν δημόσια κτήματα, και θέλει τὰ πωλήσῃ παρὰ τιμὴν, οὔσα εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ τὰ πωλήσῃ διὰ μετρητῶν, τὰ ὁποῖα τοσοῦτον σπάνια εἶναι εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἢ θέλει ἐπιβάλει νέους φόρους διὰ ν' ἀναπληρώσῃ τὸ παρευσιζόμενον ἔλειμμα.

Ἐὰν ἐπιτύχῃ τὸ πρῶτον, ἀν και ἐπιζήμιον, δὲν θέλει ὑποφέρει ἀμέσως ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος τὴν ἐξ αὐτοῦ προκύπτουσαν ζημίαν· ἀλλ' ἀν δὲν ἐπιτύχῃ, και εὔρεθῆ τὸ δημόσιον εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ καταφύγῃ εἰς ἄλλους φόρους, εἰς ποῖαν κατάστασιν θέλουν εὔρεθῆ οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν οὐδὲ τοὺς παρόντας φόρους νὰ βαστάσωσιν, ὄντας ἀνωτέρους τῶν δυνάμεών των, και θεωρουμένους ἱκανῶς ἐπαχθεῖς ; Ἀναμφιβόλως και ἢ Κυβέρνησις και ὁ λαὸς θέλουν εὔρεθῆ εἰς δεινὰς περιπλοκάς, τῶν ὁποίων θεβαίως ἢ λύσις δὲν θέλει ἀποβῆ εὐάρεστος,

οὔτε εἰς τὸ ἐν οὔτε εἰς τὸ ἄλλο μέρος· ἀλλὰ και ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ἢ βία αὐτῆ τῆς πληρωμῆς δὲν θέλει ἐπέλθῃ συντόμως, συμφέρει νὰ πληθύνωνται οὔτως τὰ χρέη τοῦ δημοσίου διὰ τῆς συσσωρεύσεως τῶν καθυστερούντων τόκων και χρεολυσίων ; ἀλλ' ὅσον και ἀν παραταθῆ ἢ ὑπομονὴ αὐτῆ, μίαν ἡμέραν ὁμως πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ γείνη ἢ ἐξόφλησις, και μὴ γενομένης οὐδεμίας βελτιώσεως τῶν πόρων τοῦ δημοσίου, πάλιν θέλομεν καταστήσει εἰς τὴν ἀναγκαστικὴν πληρωμὴν, και κατὰ τὴν κοινὴν παροιμίαν, τὸ χρέος ὅσον πλείοτερον βραδύνει, τοσοῦτον χειροτέραν ἡμέραν πληρωμῆς περιμένει.

Ἐὰν αἱ παρατηρήσεις αὗται εἶναι βάσιμοι, ἕκαστος φορολογούμενος λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὸν κίνδυνον εἰς τὸν ὁποῖον ἀφεύκτως μίαν ἡμέραν θέλει εὔρεθῆ, ὀφείλει νὰ σκεφθῆ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πολὺ σπουδαίως· διότι δὲν εἶναι μόνον λόγος χρηματικῆς βλάβης, εἶναι κίνδυνος καταστροφῆς. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἀναπαυθῆ εἰς ὅσα μέτρα λαμβάνει ἢ θέλει λάβῃ ἢ Κυβέρνησις του πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ τούτου, ἐὰν ταῦτα δὲν εἶναι τοιαῦτα ὥστε νὰ ὑπόσχωνται θεβαίως τὴν θεραπείαν αὐτοῦ. Πῶς δὲ θέλει γνωρίσει ἐὰν ταῦτα εἶναι κατάλληλα πρὸς τὸν προτιθέμενον σκοπὸν τῆς θεραπείας τοῦ κακοῦ, ἐὰν δὲν ἀναπτυχθῶσιν ἐνώπιον αὐτοῦ εἰς τρόπον δυνάμενον νὰ πείσῃ αὐτὸν περὶ τῆς ἐπιτυχίας ; Δύο τρόποι ἀναπτύξεως αὐτῶν ὑπάρχουν οἱ συνηθέστεροι και νομιμώτεροι, ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ βήματος τῶν Βουλῶν, και ὁ ἕτερος διὰ τῆς δημοσιογραφίας. Ὁ πρῶτος εἶναι ὁ ἄμεσος και ὁ ἐπιτυχέστερος ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐ-

του· ἀλλ' εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡμπορεῖ ἄραγε νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ τούτου; Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ παρελθόν, πολὺ πρέπει περὶ τούτου νὰ διατάζωμεν. Μένει λοιπὸν εἰς τὴν δημοσιογραφίαν νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ ἱερὸν τοῦτο καθήκον.

Ἡρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐνομίσαμεν ἀναγκαῖον νὰ θέσωμεν ὑπ' ὄψιν τοῦ κοινοῦ τὰς ἀκολούθους παρατηρήσεις.

Διὰ νὰ γνωρίσῃ τὸ Δημόσιον ἀκριβῶς τὴν περιουσίαν του, καὶ νὰ σκεφθῇ ἐπομένως περὶ τοῦ τρόπου καθ'ὸν δύναται νὰ διαθέσῃ καλλήτερον καὶ ὠφελιμώτερον αὐτήν, πρέπει νὰ κάμῃ τὴν καταγραφὴν αὐτῆς. Τοῦτο τινὲς τὸ θεωροῦν ὡς ἔργον δύσκολον καὶ μακροχρόνιον. Ἀλλὰ καὶ ἂν πραγματικῶς ἡ ἐργασία αὕτη ἤθελεν εἶσθαι τοιαύτη, τὸ δημόσιον, ἀπαραιτήτως ὀφείλει νὰ τὴν κάμῃ, ἢ νὰ τὴν ἀρχίσῃ τὸλάχιστον, διότι ὅταν ἀρχίσῃ τις, θέλει καὶ τελειώσῃ μίαν ἡμέραν καθόσον δὲ θέλει προβαίνει ἢ ἐργασία, κατὰ τοσοῦτον θέλει ἐλαττωθῆναι ἢ ζημία, ἢ αὐξάνει ἢ ὠφέλεια τοῦ δημοσίου· ἀλλ' ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ γένη ἢ καταγραφὴ τῶν γαιῶν ἀκριβῆς, νὰ ἐκτελεσθῇ συντόμως καὶ νὰ μὴν ἐπιβαρυνθῇ τὸ Δημόσιον μὲ μεγάλα ἐξόδα, καὶ ἰδοὺ πῶς.

Τόσον μεγάλη εἶναι ἡ ἐπιθυμία τῆς σπουδῆς εἰς τὸ ἔθνος μας, ὥστε διὰ μὲν τὸ δικηγορικὸν στάδιον δὲν ὑπάρχουν πλέον θέσεις κεναί, ἤτοι ἐπλεόνασεν ἐπὶ τοσοῦτον ὁ ἀριθμὸς τῶν δικηγόρων, ὥστε οἱ νέοι νομικοὶ δὲν δύνανται νὰ ἐλπίσωσιν ὠφελείας ἀπὸ τὸ δικηγορικὸν στάδιον, ἐκτὸς ἂν ἔχωσιν ἔξοχα προτερήματα ἢ μεγάλας τοπικὰς σχέσεις· εἰς δλίγον διά-

στημα καιροῦ συμπληροῦνται καὶ αἱ θέσεις τῶν ἱατρῶν· αἱ τῶν διδασκάλων εἶναι ἀπὸ καιροῦ συμπληρωμένοι, ἢ δὲν θεωροῦνται τόσον ἐπιζήλοιοι ὥστε νὰ ὑπάρχῃ συναγωνισμὸς σπουδαστῶν δι' αὐτάς· μ' ὅλα ταῦτα ὑπάρχει μέγας ἀριθμὸς σπουδαστῶν, οἵτινες δὲν θέλουν εὑρεῖ ἐργασίαν ἀποπερατοῦντες τὰς σπουδὰς αὐτῶν.

Ἐὰν τὸ δημόσιον ἤθελε προσκαλέσει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ οικονομικοῦ κλάδου νέους τοιοῦτους σπουδαστάς, διὰ νὰ τοὺς μεταχειρισθῇ εἰς τὴν καταμέτρησιν τῶν γαιῶν, δὲν ἤθελε δυσκολευθῇ νὰ εὑρῇ ἀριθμὸν ἱκανόν· ἀλλὰ διὰ νὰ προσηλωθῶσιν οὔτοι εἰς τὸ ἔργον των, ἀνάγκη νὰ κανονισθῇ διὰ νόμου ἢ ὑπηρεσία αὕτη καὶ νὰ ἀσφαλισθῇ ἢ μέλλουσα ὑπαρξίς αὐτῶν καὶ ἡ πρόοδος των, ἤτοι νὰ δοθῇ εἰς αὐτοὺς κατὰ πρῶτον βαθμὸς γραμματέως ἐφορίας, καὶ νὰ μὴ συγχωρῆται εἰς κανένα ἄλλον νὰ λάβῃ θέσιν οικονομικοῦ ἐφόρου, ἐὰν δὲν ἐξασκήσῃ πρότερον τὸ ἔργον τῆς καταμετρήσεως τῶν γαιῶν εἰς ὠρισμένον καιροῦ διάστημα, προσέτι νὰ προσδιορισθῇ ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ κατέξῃ θέσιν τινα παρὰ τῷ ὑπουργεῖῳ τῶν Οἰκονομικῶν, ἐὰν δὲν εἶναι ἐκ τῆς τάξεως ταύτης τῶν γεωμετρῶν, καὶ δὲν προβῇ ἱεραρχικῶς ὡς γραμματεὺς ἐφόρου, ὡς ἐφορος καὶ καθεξῆς.

Ἐὰν δὴ τοιοῦτοι προσκολληθῶσιν εἰς ἐκάστην ἐφορίαν, καὶ ἐργασθῶσι διαρκῶς, ἡμπορεῖ νὰ συμπεράνη τις πόσον σημαντικὴ θέλει ἀποβῇ ἢ ἐργασία των εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους. Ἐπειδὴ δὲ εἰς πολλὰς ἐπαρχίας, δὲν ὑπάρχουσιν ὀλοτελῶς, ἢ δλίγα μόνον ἐθνικὰ, ἡμποροῦν νὰ μὴν διορισθῶσιν εἰς ταύτας γεωμέτραι, ἢ

οί διορισθησόμενοι να εργασθῶσιν εἰς τὰς πλείοτερα ἔθνικὰ κτήματα ἐχούσας ἐπορχίας.

Μένει ἤδη να ἐξετάσωμεν τὸ περὶ τῶν ἐξόδων αὐτῶν ζήτημα.

Μολοντί ἡ μέλλουσα να προκύψῃ ὠφέλεια ἐκ τῆς παραδοχῆς τοῦ ἔργου τούτου εἶναι μεγίστη καὶ ὁμολογούμενη, ὥστε τὸ ἐξοδὸν δὲν πρέπει να χρησιμεύσῃ ὡς αἰτία ἐμποδίου, μολοντοῦτο νομίζομεν ὅτι εἰς τὸ τέλος τῆς ἐτήσιου ἐργασίας ἡ ἐξ αὐτῆς ὠφέλεια θέλει εἶσθαι πολὺ ἀνωτέρα τῶν καταβληθησομένων ἐξόδων. Κατ' ἔτος δὲ ἡ αὔξησις τῆς ὠφελείας θέλει πολλαπλασιάζεσθαι, καθόσον καὶ αἱ ἐργασίαι θελούσι προβαίνει διπλασιάζόμεναι. Τὴν ἐκ τῆς καταμετρήσεως ὠφέλειαν θέλει συμπεράνει τις ἐξ ὧν κατωτέρω θέλομεν εἶπει περὶ αὐτῆς.

Αἱ γαῖαι τοῦ Δημοσίου φορολογοῦνται ἢ διατίθενται ὡς καὶ πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ χειρότερα ἴσως ἀκόμη· διότι τινὲς τῶν ἰδιοκτητῶν Ὁθωμανῶν ἔκαμναν σημαντικὰς βελτιώσεις εἰς τὰ κτήματα αὐτῶν ἐνῶ τὸ δημόσιον δὲν κάμνει οὐδεμίαν. Ὄταν τὰ κτήματα ταῦτα καταγραφῶσι καταμετρηθέντα ἀκριβῶς, τὸ δημόσιον δύναται να τὰ διαθέσῃ κατ' ἄλλον τρόπον, ὥστε να λαμβάνῃ πλείοτερας ὠφελείας ἀφ' ὧν ἀπολαμβάνει σήμερον λόγῳ ἐπικαρπίας φόρου.

Ἄλλὰ διὰ να προβῆ εἰς τὴν διάθεσιν ταύτην τῶν κτημάτων, ἀνάγκη πρῶτον να χορηγήσῃ εἰς τοὺς κατοίκους, ὅπου ὑπάρχουν τοιοῦται, ὅσας γαίας χρειάζονται πρὸς καλλιέργειαν, εἴτε ὀλικῶς εἰς ὅλους ὁμοῦ, εἴτε μερικῶς εἰς ἓνα ἕκαστον.

Τὰς γαίας ταύτας θέλει τὰς παραχωρήσει τὸ δη-

μόσιον ἢ κατ' ἐκτίμησιν, ἢ ὑπὸ τὴν ἤδη ὑπάρχουσαν συμφωνίαν τοῦ να πληρόνωσι φόρον ἐπικαρπίας, ἢ κατὰ τινὰ ἐπιεικέστερον προικοκτησίας νόμον.

Τὰς λοιπὰς δὲ γαίας ἐκάστου χωρίου, ἢ ὄλας, εἰν ὑπάρχη ἐλπίς να ἐκποιηθῶσιν ὄλαι, ἢ μέρος ὀροθετημένον ἀκριβῶς, ὅπου εἶναι πιθανότης ν' ἀγορασθῇ τοῦτο, δύναται να τὰς πωλήσῃ τὸ δημόσιον με μετροτήτῃ ἢ με προθεσμίας.

Ὅπου ὁμως αἱ γαῖαι εἶναι πολλαὶ καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν να εὔρεθῶσιν ἀγορασταί, ἢ ὅπου μέρος μὲν πωληθῇ, μέρος δὲ μείνει ἀπώλητον, τὸ μόνον εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ δημοσίου μέρος δύναται να ἐνοικιάσῃ τὸ δημόσιον πενταετῶς, ἢ δεκαετῶς, ὡς ἐνοικιάζονται καὶ τὰ κτήματα τῶν ἰδιωτῶν, καὶ θέλει ἀπολαμβάνει ὁ ἐνοικιαστῆς ὅσας ὠφελείας ἀπολαμβάνουν καὶ οἱ ἰδιοκτῆται, ὑποκείμενος καὶ οὗτος, ὡς καὶ ἐκεῖνοι, εἰς τὸν ἔγγειον φόρον τὸν ἀποδιδόμενον εἰς τὸ δημόσιον.

Εἶναι ἄρα γε δυνατόν να ἐνοικιασθῶσιν αἱ γαῖαι αὗται; Ἐμπορεῖ να προέλθῃ πλείοτερα ὠφέλεια τὰ τὸν φόρον τῆς ἐπικαρπίας, τὸν ὅποιον ἀπολαμβάνει τὸ δημόσιον; Καὶ τὰ δύο ταῦτα ἐρωτήματα εἶναι σπουδαιότατα. Ἴδου δὲ ποῦ στηριζόμεθα διὰ να πιστεύωμεν ὅτι εἶναι δυνατόν να πραγματοποιηθῶσιν ἀμφοτέρω.

Γίνεται ἤδη ἡ ἐνοικίασις τῶν φόρων τοῦ Δημοσίου δι' ἐν ἔτος. Δυσκόλως δύναται τις να γνωρίζῃ ἀκριβῶς τὴν κατάστασιν τοῦ ἐνοικιαζομένου κτήματος, τίποτε δὲ δὲν δύναται να πράξῃ πρὸς αὔξησιν τῶν φόρων, μολαταῦτα τόσον πλήθος ἐνοικιαστῶν παρουσιάζεται, ὥστε ἐκ τοῦ συναγωνισμοῦ ἡ ἐνοικίασις ἀποβαίνει ἐπι-

ζήμιος εἰς τοὺς ἐνοικιαστὰς. Ἀπόδειξις δὲ βεβαία τῆς μὲν πληθούς τῶν ἐνοικιαστῶν εἶναι, διότι ποτὲ, ἢ σπανιώτατα μένουσι κτήματα εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Δημοσίου, τῆς δὲ ζημίας αὐτοῦ, διότι μὲν ὅλα τὰ ἀσφαλίστικὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα λαμβάνει τὸ Δημόσιον κατὰ τῶν ἐνοικιαστῶν, πάλιν μένουσι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ὀφειλέται πρὸς τὸ Δημόσιον, ἀφοῦ συνάξῃ τοῦτο ἐν ὀνόματι αὐτῶν ὅλα τὰ προϊόντα τῶν ἐνοικιασθέντων χωρίων.

Ὅταν λοιπὸν διὰ τὴν ἐτησίαν ταύτην ἐνοικίῃσιν εὐρίσκονται τοιοῦτοι ἐνοικιασταί, διὰ μίαν πολυετῆ ἐνοικίῃσιν, εἰς τὴν ὁποίαν θέλει δυνηθῆναι ἐλπίσῃ ὠφελείας ὁ ἐνοικιαστὴς καὶ ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐργασίας, εἶναι δυνατόν νὰ μὴ εὐρεθῶσιν ἐνοικιασταί;

Ἴδου δὲ αἱ ὠφελίαι εἰς τὰς ὁποίας θέλει στηριχθῆναι ὁ ἐνοικιαστὴς διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἐνοικίῃσιν ταύτην.

1. Ὁ ἰδιοκτῆτης λαμβάνει τὸ τρίτον τοῦ προϊόντος ἀπὸ τοὺς γεωργούς του, ἐὰν χορηγῇ τινὰ βοήθημα, ἢ εἴκοσι τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τοῦ ἀκαθαρίστου προϊόντος, ὅταν δὲν χορηγῇ οὐδεμίαν βοήθειαν. Ὅσοι δὲ καταβάλλουν πλείοτερα κεφάλαια, ἀγοράζοντες βόας, καὶ κάμνοντες τὴν καλλιέργειαν δι' ὑπηρετῶν, ἀπολαμβάνουν ἔτι πλείοτερας ὠφελείας. Ὁ ἐνοικιαστὴς λοιπὸν ἔχων τὸ κτῆμα διὰ μίαν πενταετίαν, ἢ δεκαετίαν εἰς τὴν κατοχὴν του, θέλει φροντίσει νὰ τὸ καταστήσῃ ὅσον ἐνεστί προακτικώτερον καταβάλλον καὶ κεφάλαια, καὶ τὰς σωματικὰς καὶ νοεράς αὐτοῦ δυνάμεις, ἐκ χερσῶν τὰς παχείας γαίας, κοπρίζων τὰς ἀδυνάτους, σπέρνων προϊόντα σημαντικωτέρας ἀξίας ἢ ἀρμοδιώτερα εἰς τὴν φύσιν καὶ τὴν ποιότητα τῶν γαιῶν.

2. Γνωρίζων καθαρῶς τὰ ὄρια καὶ τὴν ἔκτασιν τοῦ κτήματος θέλει παρατηρήσει ἂν ἦναι χρήσιμον πρὸς κτηνοτροφίαν, καὶ θέλει προμηθευθῆναι ὅσα κτήνη εἶναι δυνατόν νὰ τραφῶσιν ἐντὸς αὐτοῦ καὶ νὰ ὠφελθῆ ἀπὸ τὴν κτηνοτροφίαν ταύτην. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ἔχη κεφάλαια ἰκανὰ δι' αὐτὴν, ἢ δὲν θέλει νὰ ἔμβῃ εἰς τὰς φροντίδας, ὁ ἐνοικιαστὴς φυλάττων καλῶς τὰ λειβάδια τοῦ κτήματος, θέλει ἐνοικιάζει ταῦτα εἰς ἄλλους ποιμένας, καὶ θέλει ἀπολαμβάνει ὅσα καὶ οἱ ἰδιοκτῆται ἀπὸ τὰ λειβάδια αὐτῶν, ἐνῶ τὴν σήμερον οὐδεμίαν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν ἔχει τὸ Δημόσιον.

Εἶπομεν τὰς κυριωτέρας ὠφελείας τῆς ἐνοικίῃσεως ταύτης, ἀφίνομεν νὰ ὑπολογίσῃ ἕκαστος τὰς λοιπὰς. Ἄς ἐξετάσωμεν ἤδη καὶ τὰς ἐξ αὐτῆς ὠφελείας τοῦ Δημοσίου.

Ὅστις πρόκειται νὰ ἐνοικιάσῃ ἐν κτῆμα τοιοῦτον, θέλει ὑπολογίσει πρῶτον τὴν ὁποίαν δύναται νὰ λάβῃ ὠφέλειαν ἐκ τοῦ λειβαδίου, ἧτις ὅσον ἀνέξοδος εἶναι, τόσον καὶ βεβαία, καὶ δεύτερον τὴν ἐκ τῆς καλλιέργειας ἀναλόγως λοιπὸν τῶν προσδοκωμένων ὠφελειῶν θέλει προσθέσει καὶ τιμὴν εἰς τὴν ἐνοικίῃσιν ὥστε τὸ Δημόσιον θέλει λάβει τιμὴν ἀπὸ τὸ κτῆμα τοῦτο, ὁποῖαν δὲν ἐλάμβανε μέχρι τοῦδε καὶ θέλει λάβει τιμὴν καὶ ἀπ' ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δὲν ἦσαν ὀλοτελῶς μέχρι τοῦδε προσδοφόρα καὶ αὕτη μὲν εἶναι ἡ ἄμεσος ὠφέλεια.

Ἄλλ' ὑπάρχει καὶ ἄλλη πλαγία ὠφέλεια πολὺ ταύτης εἰς σημαντικωτέρα. Ὁ ἐνοικιαστὴς ἐλπίζων εἰς τὴν ἐνοικίῃσιν ταύτην διὰ νὰ ἀποκτήσῃ πόρον πλουτισμοῦ, θέλει, ὡς προείπομεν, προσπαθήσει νὰ καλλιεργ-

γῆσιν τὸ κτῆμα ὥστε νὰ δώσῃ ὅσον ἔνεστι πλειότερον προϊόν. Τὸ προϊόν τοῦτο θέλει ἀποδεκατισθῆ κατὰ τὸν περὶ φορολογίας νόμον, ὥστε τὸ Δημόσιον θέλει ἀπολαύσει ἀπὸ τὸ κτῆμα τοῦτο φόρον ἔγγειον ὅσον δὲν ἀπελάμβανε μέχρι τοῦδε.

Ἄλλὰ πῶς θέλει δυνηθῆ ὁ ἐνοικιαστὴς νὰ κάμῃ τὴν καλλιέργειαν τοῦ κτήματος, ὅταν δὲν κατοικεῖται ἀπὸ ἀνθρώπους, ἢ οἱ κατοικοῦντες ἔχουσι τὰς ἰδικὰς τῶν γαίας, καθ' ὃν τρόπον ἀνωτέρω εἶπομεν; Ὅστις κάμῃ τοιαύτην πολυετῆ ἐνοικίασιν θέλει κάμει τὰς περὶ τούτου σκέψεις του. Ἐὰν δὲ ὑπάρχουν κάτοικοι πλεονάζοντες ἐντὸς τοῦ χωρίου, τοὺς ὁποίους νὰ μεταχειρισθῆ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του χορηγῶν τὰ μέσα τῆς καλλιεργείας, ἐὰν δὲν δύναται νὰ εὔρη μισθωτοὺς μεταξὺ τῶν ἰδίων τοῦ χωρίου κατοίκων, ἐὰν δὲν εὐρίσκη οὐδ' εἰς τὰ πέριξ χωρία, θέλει κροσκαλέσει τοιοῦτους ἀπὸ τὰ ὄρεινὰ μέρη, οἵτινες δὲν ἔχουσι γαίας νὰ καλλιεργήσωσιν εἰς τὰ χωρία τῶν, καὶ συνήθως μεταβαίνουνσιν εἰς τὰς πεδιάδας ζητοῦντες ἐργασίαν. Τὸ σπάρσιμον τοῦ σίτου γίνεται καθ' ἣν ἐποχὴν δύνανται οὗτοι ἀρόθως νὰ διαμένωσιν εἰς τὰς πεδιάδας, ὁμοίως καὶ τὰ διὰ τὴν μέλλουσαν σπορὰν ὀργώματα ἤτοι ἀπὸ τοῦ ἀγίου Δημητρίου, ἕως τοῦ ἀγίου Γεωργίου. Κατὰ τὸ διάστημα λοιπὸν τοῦτο γίνεται ὄλη ἡ ἐργασία τῶν σιτηρῶν, μένει μόνον τὸ θέρισμα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην περιέρχονται θεριστὰ ἀπὸ χωρίον εἰς χωρίον, ὥστε οὐδ' εἰς τοῦτο θέλουν ἀπαντήσαι δυσκολίας· ἔπειτα κατὰ τὴν κοινὴν παροιμίαν, ἄσπαρτον ἡμπορεῖ νὰ μείνη τὸ χωράφιον ἀθήριστον ἄμως ὄχι.

Ἐκ τούτων ὅλων προκύπτει ὅτι ἡ ὠφέλεια τοῦ δημοσίου θέλει ἀποβῆ σημαντικωτάτη διὰ τῆς πολυετοῦς ἐνοικιάσεως· ἀλλὰ μὲ ποῖα κεφάλαια θέλει εἶπει τις θέλουν δυνηθῆ οἱ ἐνοικιασταὶ νὰ κάμωσι τὰς βελτιώσεις, ἐνῶ οἱ ἔχοντες ἰδιοκτησίας δὲν δύναται νὰ προμηθευθῶσι κεφάλαια διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν ἰδιοκτησιῶν τῶν; Εἶναι ἀληθές ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ δυσκολώτερον τῆς ὑποθέσεως· ἀλλ' ὅταν ἡ Κυβέρνησις θελήσῃ νὰ συνδράμῃ τοὺς ἐνοικιαστὰς, ἐξ ὧν πρόκειται νὰ λάβῃ τοσοῦτον σημαντικὴν ὠφέλειαν, δὲν εἶναι οὐδὲ τοῦτο ἀκατόρθωτον. Καὶ εἰς περιστάσιν ὅμως καθ' ἣν ἡ Κυβέρνησις δὲν θέλει, ἢ δὲν δύναται νὰ δώσῃ τὴν συνδρομὴν ταύτην, ὑπάρχει ἐν μέσον θεραπείας τὸ ὁποῖον θέλομεν ἐκθέσει ἀκολούθως.

Ἐπάρχει καὶ μία ἄλλη ἐναντιότης, ὅτι οἱ ἐνοικιασταὶ δὲν πληρόνουσι τὸ δημόσιον, ὡς συνέβη εἰς τὰς ἐνοικιάσεις τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων, τῶν ἐλαιῶνων κτλ. Νομίζομεν ὅτι διὰ τινος κτηματικῆς ἐγγυήσεως, ὡς συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἐνοικιάσεων, καὶ κυρίως διὰ τῆς ἐπιτηρήσεως τῶν ὑπάλληλων, ἀποφεύγει τὸ δημόσιον τὸν κίνδυνον τῆς ζημίας ταύτης. Ἄλλ' ὅ,τι θεωροῦμεν ἀπαραίτητον εἰς τὴν ἐνοικίασιν ταύτην καὶ διὰ τὴν πρόοδον τοῦ ἐνοικιαστοῦ καὶ διὰ τὴν εὐκολίαν τῆς πληρωμῆς τοῦ ἐνοικίου, εἶναι τὸ νὰ μὴν μεταχειρισθῶσιν οἱ ὑπάλληλοι τοῦ δημοσίου μέσα δόλια πρὸς αὐξήσιν τοῦ ἐνοικίου καὶ τὸ νὰ μὴν ὑποχρεωθῆ ὁ ἐνοικιαστὴς νὰ πληρῶνῃ τὰς δόσεις ἀπὸ ἰδικὰ του κεφάλαια, ἀλλ' ἀπὸ τὰς ὠφελείας τοῦ ἰδίου κτήματος· τὸ πρῶτον ἐπιτυγχάνεται ὅταν τὸ δημόσιον ἔχον ἀρχὴν νὰ συναλλάττηται ἐν καλῇ πίστει μετὰ τῶν

ιδιωτῶν δὲν συγχωρεῖ εἰς τοὺς ὑπαλλήλους του νὰ μεταχειρίζωνται δόλια μέσα, τὸ δεύτερον δὲ ἐὰν ἡ δόσις τοῦ πρώτου ἔτους προσδιορισθῇ νὰ πληρωθῇ τὸν μᾶλλον τοῦ δευτέρου ἔτους, καὶ οὕτω καθεξῆς. Ὅσοις καὶ ὁποιοσδήποτε καρποὺς καὶ ἂν ἔχη ὁ ἐνοικιαστῆς θέλει ἀφεύκτως τοὺς πωλήσει μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης. Τὸ μέτρον δὲ τοῦτο τὸ θεωροῦμεν ἀναγκαῖον διὰ νὰ μὴν βιάζεται ὁ ἐνοικιαστῆς, ὡς ἐκ τῆς πληρωμῆς τοῦ ἐνοικίου, νὰ πωλῇ παρὰ τιμὴν τὰ προϊόντα του.

Τὸ μέτρον τῆς ἐνοικιάσεως δύναται νὰ ἐμβῇ εἰς ἐνέργειαν καὶ πρὶν τῆς ὅλης καταμέτρησεως, ἤτοι καθ' ὅσον γίνεται ἡ καταμέτρησις, κατὰ τοσοῦτον νὰ ἐμβαίη εἰς ἐνέργειαν καὶ τὸ μέτρον τῆς ἐνοικιάσεως ἢ ἐπιτυχία δὲ τῶν πρώτων ἐνοικιαστῶν θέλει ἐμπνεύσει θάρρος καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ὥστε ν' ἀναδεχθῶσι με πλειοτέραν προθυμίαν τὴν ἐνοικίαν, καὶ ἡ ὠφέλεια τοῦ Δημοσίου ν' ἀποβῇ σημαντικώτερα.

Ὅταν ἡ καταμέτρησις τῶν γαιῶν τοῦ Δημοσίου ἀπέπερατωθῇ, τότε τὸ Δημόσιον δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ τὴν καταμέτρησιν τῶν ἰδιοκτησιῶν, καὶ νὰ καταστήσῃ τὸ τοσοῦτον ἀναγκαῖον κτηματολόγιον, κατὰ συνέπειαν δὲ νὰ παραδεχθῇ καὶ ἄλλο σύστημα φορολογίας πρὸς τὸ ἤδη ὑπάρχον, τοῦ ὁποίου τὰ ἄτοπα εἶναι πανδημῶς ὁμολογούμενα· πρὸ πάντων δὲ δύο τὰ σημαντικώτερα· 1. Τὰ ἐμπόδια τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλει εἰς τὰς γεωργικὰς ἐργασίας, καὶ αἱ κατὰ ἀναγκαίαν συνέπειαν προσερχόμεναι καταπίσεις, καὶ 2. Ἡ ἀβεβαιότης τοῦ ἐτησίου ποσοῦ τῶν ἐσόδων τοῦ Δημοσίου.

Καθὼς θέλει ἐνεργεῖσθαι ἡ καταμέτρησις τῶν γαιῶν, δύναται τὸ Δημόσιον νὰ κανονίζῃ εἰς χρήματα τὸ πο-

σὸν τοῦ φόρου ἐκάστου ἀγροῦ ἐκ τῶν εἰς τοὺς χωρικοὺς παραχωρουμένων, καὶ τοῦτο διὰ νὰ δώσῃ ἀφορμὴν νὰ πεισθῶσιν οἱ ἰδιοκτῆται εἰς τὸ νὰ παραδεχθῶσιν ἀκολούθως τὸν εἰς χρήματα φόρον ἐπὶ τῶν κτημάτων αὐτῶν.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν καλῶν, ὅσα τὸ ἀνωτέρω μέτρον θέλει ἐπιφέρει, ὡς προείπομεν, θέλει ἔχει ὡς ἀφευκτον συνέπειαν καὶ τὰ ἐξῆς.

1.) Θέλει ἀπαλλαχθῇ ἡ Κυβέρνησις ἀπὸ σμῆνη ἀνθρώπων, οἵτινες καθ' ἡμέραν πολιορκοῦν τὰς θύρας τῶν ὑπουργείων ζητοῦντες πόρον ζωῆς, καὶ θέτουν εἰς κίνησιν καὶ βουλευτὰς καὶ γερουσιαστὰς πρὸς ἐπιτυχίαν μικρᾶς τινοῦ θέσεως ὑπαλλήλου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν μόλις δύναται νὰ διαθρέψωσιν ἑαυτοὺς, πολὺ μᾶλλον νὰ διατηρήσωσι καὶ οἰκογένειαν.

2.) Διότι εἰς ὅλον τὸ μέγα τοῦτο σμῆνος τῶν ὑπουργηματοθηρῶν ἡμπορεῖ νὰ δοθῇ μέσον ἐργασίας, διὰ τῆς ὁποίας καὶ εἰς ἑαυτοὺς νὰ χρηργήσωσι μέσα ὑπάρξεως, καὶ εἰς τὸ Δημόσιον νὰ κατασταθῶσιν ὠφέλιμοι, ἐνῶ ἤδη μένουν ὡς κηφῆνες, ζῶντες ἀπὸ τοὺς ἰδρώτας τῶν ἄλλων, καὶ παραγκωνιζόμενοι ἀλληλοδιαδόχως ὁ εἷς ἀπὸ τὸν ἕτερον.

3.) Διότι ἡμπορεῖ ν' ἀνοιχθῇ στάδιον καὶ εἰς τοὺς ἐν Τίρινθι διδασκομένους τὴν γεωργικὴν ὑποτρόφους· τῆς ἐξουσίας, οἱ ὁποῖοι κἀνὲν μέλλον δὲν βλέπουν ἐνώπιόν των σήμερον, ἐνῶ ἠδύνατο διὰ τῆς πολυετοῦς ἐνοικιάσεως τῶν ἐθνικῶν κτημάτων, καὶ αὐτοὶ νὰ ὠφεληθῶσι διὰ τῶν γεωργικῶν γνώσεων τὰς ὁποίας ἀ-

πέκτησαν (α) και τὸ δημόσιον νὰ ὠφεληθῇ, εἰσαγομέ-
νου δι' αὐτῶν τελειοτέρου τρόπου γεωργίας, και δια-
δομένου κατ' ὀλίγον και εἰς τοὺς λοιποὺς γεωργοὺς
τῆς Ἑλλάδος.

(α) Μὲν ὅλον ὅτι εἰς τὸ κατάστημα τοῦτο δὲν ὑπάρχει τρόπος
διδασκαλίας τῆς γεωργίας ὁποῖος πρέπει νὰ ᾖ, λαμβανομέ-
νης ὅμως ὑπ' ὄψιν ἀφ' ἐνὸς μὲν τῆς μεγάλης προόδου τῆς γεωργίας
εἰς τὴν Εὐρώπην, και τῆς μεγίστης ἀμαθίας τῶν Ἑλλήνων γε-
ωργῶν ἀφ' ἑτέρου, ἢ μεταβάσις ἀπὸ τὸν ἕνα τρόπον εἰς τὸν
ἕτερον, νομίζομεν ὅτι δὲν πρέπει γίνῃ διὰ μιᾶς, ἀλλὰ κατ' ὀ-
λίγον, βελτιούμενου κατὰ μικρὸν τοῦ παρόντος τρόπου τοῦ
γεωργεῖν, διότι οὔτε ἐπιγαλεῖα τελειοποιημένα δυνάμεθα νὰ
ἔχωμεν πανταχοῦ, οὔτε ἀμαζῶται ὁδοὶ ὑπάρχουν κτλ. κτλ.

Ὅ,τι ὅμως ἠδύνατο μεγάλης νὰ ἐπεκτείνῃ τὰς ὠφελείας τῆς
γεωργίας εἶναι, νομίζομεν, νὰ συστηθῇ ἐνταῦθα σχολεῖον γεωρ-
γικῆς, ἐφαρμοζομένων τῶν θεωριῶν ἐπὶ τῆς πράξεως, εἰς τὸ
ὁποῖον ὄχι μόνον οἱ ὑπότροφοι τῆς Κυβερνήσεως και οἱ διδα-
σκαλισταὶ νὰ διδάσκωνται αὐτὴν, ἀλλὰ και διάφοροι τῶν ἐντο-
πίων γεωργῶν νὰ κάμνωσι παρατηρήσεις και νὰ βλέπωσι πράγ-
ματι τὴν ἐκ τῆς μεταβολῆς τοῦ τρόπου τοῦ καλλιεργεῖν ὠφέ-
λειαν. Πρὸ πάντων δὲ, ἐπειδὴ μέγας ἀριθμὸς ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν
εὐρίσκεται πάντοτε εἰς τὴν πρωτεύουσαν, οὗτοι ἠδύνατο νὰ
πεισθῶσι διὰ τῆς παρατηρήσεως περὶ τῆς ἐκ τῆς βελτιώσεως
τοῦ ἐνεστώτος τρόπου τοῦ γεωργεῖν ὠφελείας, και νὰ διδάσκω-
σι και εἰς τὰς ἐπαρχίας τὰς εὐκολοτέρας ἐκ τῶν μεταβολῶν.

—οοοο—

ΘΑΥΜΑ Γ'.

Μευσωλείον.

Τὸ ἐξίσιον τοῦτο ἀριστούργημα τῆς τέχνης ἀνα-
καλεῖ εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀνθρώπων τὰ εὐγενῆ και
τρυφερά αἰσθήματα τῆς προσφιλεστέρας και περιπα-
θεστέρας τῶν συζύγων, ἀφ' ὧσας ἡ ἀρχαία ἐποχὴ ἐ-
γέννησεν. Ἡ Ἀρτεμισία, βασίλισσα τῆς Καρίας, το-
σοῦτον περιπαθῶς ἠγάπησε τὸν σύζυγον αὐτῆς Μαύ-
σωλον, ὥστε, ὅταν οὗτος ἀπέθανεν, καύσασα τὸ σῶμά
του τὸ ἔκαμε στάκτην και τὸ ἔπιε μὲ τὸν οἶνον. Θέ-
λουσα δὲ ν' ἀποθανατίσῃ τὴν μνήμην του ἀπεφάσισε
νὰ κατασκευάσῃ μνημεῖον ἀνάλογον μὲ τὸ μέγεθος
τοῦ πάθους τὸ ὁποῖον ἐκυρίευσεν τὴν καρδίαν τῆς. Συγ-
καλέσασα λοιπὸν τοὺς ἐνδοξοτέρους λιθοξόους ἐκεί-
νης τῆς ἐποχῆς, Βρύαξιν, Σκόπαν, Λεωχάρην, Τιμό-
θεον, και Πύθιν ἀνέθεσεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐκπέλειαν, και
οὕτως ὁ μὲν Σκόπας ἔλαβε τὴν Ἀνατολικὴν πλευρὰν,
ὁ Τιμόθεος τὴν πρὸς μεσημβρίαν, ὁ Λεωχάρης τὴν
πρὸς δυσμὰς και ὁ Βρύαξις τὴν πρὸς ἄρκτον· ὁ δὲ
Πύθις ἀνεδέχθη νὰ κατασκευάσῃ ἄρμα μὲ τέσσαρας
ἵππους (τέθριππον), ὅλοι δὲ ὁμοῦ ἐμελλον νὰ κατα-
σκευάσωσι τὴν πυραμίδα, ἐρ' ἧς ἤθελε τεθῆ τὸ τέ-
θριππον.

Ἄλλ' ὅταν προώδευσεν ἱκανῶς ἡ ἐργασία αὕτη, ἡ
Ἀρτεμισία μὴ δυνηθεῖσα νὰ ἀπομακρύνῃ τὴν λύπην,
μ' ὅλα ὅσα ἔπραττεν ὑπὲρ τοῦ ἀποθανόντος συζύγου
τῆς, ἐγένετο θῦμα τῆς συζυγικῆς ἀγάπης, και ἀπέθα-
νεν εἰς δύο ἔτη, ἀφ' ὅτου ἤρχισεν ἡ κατασκευὴ τοῦ

μνημείου. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔργον τοῦτο ἔμελλε νὰ μείνη ἀτελές, διότι ὁ ἀδελφὸς καὶ διάδοχος τῆς Ἀρτεμισίας δὲν ἤθελε νὰ καταβάλῃ τὰ ἀπαιτούμενα ἐξοδα, οἱ ἀναδεχθέντες αὐτὸ ἀριστοτέχναι ἀπεφάσισαν νὰ ἐξακολουθήσωσι καὶ τελειώσωσι τὸ ἔργον ἄνευ ἀντιμισθίας λυπούμενοι νὰ μείνη ἀτελές καὶ νὰ καταστραφῇ τοιοῦτον ἔργον, τὸ ὁποῖον ἔμελλε ν' ἀπαθανάτιση τὰ ὀνόματα αὐτῶν μᾶλλον παρά τὸ τοῦ Μουσώλου. Τὸ λαμπρότατον τοῦτο μνημεῖον, τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη Μουσωλεῖον ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Μουσώλου, ἔδωκε τὴν ἀρχὴν νὰ ὀνομάζωνται Μουσωλεῖα καὶ ὅλα τὰ ἐξέχοντα διὰ τὸ μέγεθος ἢ τὴν κατασκευὴν μνημεῖα. Ἐκτίσθη δὲ τοῦτο εἰς τὴν Ἀλικαρνασσὸν, πόλιν τῆς Καρίας, ὅπου ἦτον ἡ ἔδρα τοῦ Βασιλείου τῆς Ἀρτεμισίας, εἰς θέσιν ἀρμοδίαν καὶ ἐπιδεικτικὴν. Τὸ μνημεῖον τοῦτο ἦτο τετράγωνον, καὶ εἶχε περιφέρειαν τετρακοσίων ἑνδεκα ποδῶν· περὶ δὲ τὴν περιφέρειαν αὐτοῦ ὑπῆρχον τριάκοντα ἕξ στῆλαι, ἐφ' ὧν ἐστηρίζετο τὸ ἕξω πρόσωπον τοῦ οἰκοδομήματος. Ἐπὶ τοῦ τετραγώνου τούτου, τὸ ὁποῖον εἶχεν εἰκοσιπέντε πηχῶν ὕψος, ἀνηγέρθη ἡ πυραμῖς, καὶ ἐπὶ τῆς πυραμίδος ἐτέθη τὸ τέθριππον, ὥστε τὸ ὕψος ὅλον τοῦ οἰκοδομήματος ἦτον ἑκατὸν τεσσαράκοντα ποδῶν.

Τὸ λαμπρὸν τοῦτο τῆς τέχνης ἀριστούργημα κατασκευάσθη κατὰ τὸ 353 π. Χ. εἶναι δὲ ἄγνωστον πότε κατεστράφη, καὶ εἰς τί ἐχρησίμευσεν ἢ ὕλη, ἥτις διὰ πολὺν καιρὸν ἐπέσυρε τὸν θαυμασμὸν ὅλου τοῦ κόσμου.

ΠΕΡΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

Εἶπομεν εἰς ἓν τῶν προλαβόντων φυλλαδίων τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Λαοῦ ὅσα ἐνομίσαμεν κατάλληλα περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ἀντικειμένου, περὶ τοῦ ὁποίου νομίζομεν ὅτι δὲν ἐλήφθη τσαούτη πρόνοια, ὅσης αὐτὸ εἶναι ἄξιον. Ἐὰν τὰ μέτρα, τῶν ὁποίων ἐπροτείναμεν τὴν παραδοχὴν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκτελεσθῶσιν καθ' ὀλοκληρίαν ἢ ἐν μέρει, ἐὰν ἦναι πραγματικῶς ἢ δὲν εἶναι ὠφέλιμα, εἶναι ἀνάγκη νὰ υποβληθῶσιν εἰς ἐξέτασιν. Ἀλλὰ τὴν ἐξέτασιν ταύτην πρέπει νὰ κάμῃ ἐπιτροπὴ, μέλη τῆς ὁποίας ἀπαιτητῆτως πρέπει νὰ ὑπάρξωσι δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν νοημονεστέρων καὶ ἀρχαιοτέρων δημοδιδασκάλων. Οἱ δημοδιδάσκαλοι, εὐρισκόμενοι εἰς καθημερινὴν συνάφειαν μετὰ τοῦ λαοῦ, γνωρίζουν καὶ τὰς ἀνάγκας του, αἰτινες πρέπει νὰ θεραπευθῶσι, καὶ τὰς προλήψεις του, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἐξαλείψωσι. Μακρὰ περὶ τὸ ἔργον τοῦ διδάσκειν πείρα τοὺς ἀπέδειξε κατὰ ποῖον τρόπον γίνεται καταλληλότερον ἢ διδασκαλία, ποῖα εἶναι τὰ μεθοδικώτερα πρὸς διδασκαλίαν βιβλία, καὶ ποῖος τρόπος ἀρμοδιώτερος πρὸς ταχύτεραν ἐκπαίδευσιν, καὶ ἠθικὴν ἀνάπτυξιν. Ἐν γένει δὲ κατὰ ποῖον τρόπον ἐνσπείρονται τὰ σπέρματα τῆς ἀρετῆς εἰς τὰς ἀπαλάς καρδίας τῶν παιδῶν, ἄνευ τοῦ ὁποίου ἀδύνατον νὰ εὐημερίσῃ ποτὲ κοινωνία. Πᾶσα βραδύτης εἰς τό νὰ πραχθῇ ὅ,τι εἶναι δυνατὸν εἶναι ἀξιοκατάκριτος, διότι ἐκ τῆς βραδύτητος ταύτης ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία δὲν προδεύει ὅπως ἦτο δίκαιον νὰ προδεύσῃ εἰς τὸν παρόντα

αἰῶνα τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς παιδείας. Ἐπροτείναμεν ἄλλοτε (α) τὴν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα εἰσαγωγὴν μαθήματος γεωργικῆς. Ἐὰν ἀπὸ τὰ 1836 τὸ μάθημα τοῦτο ἤθελεν εἰσαχθῆ εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, πόσαι προλήψεις τῶν γεωργῶν τῆς Ἑλλάδος δὲν ἤθελον ἐξαλειφθῆ! πόσων προϊόντων νέων ἢ καλλιέργεια δὲν ἤθελεν εἰσαχθῆ! καὶ πόσων ἤδη ὑπαρχόντων δὲν ἤθελε βελτιωθῆ! Ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἐλήφθη τοσαύτη πρόνοια ὅσῃν ἀπαιτεῖ τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ἀντικείμενον· διότι ἂν καὶ εἰσήχθη τὸ μάθημα τοῦτο εἰς τὸ διδασκαλεῖον, δὲν ὑπάρχουν ὅμως βιβλία γεωργικῆς μεθοδικά, τὰ ὅποια οἱ διδάσκαλοι πρέπει νὰ μεταχειρισθῶσι μεταβαίνοντες εἰς τὸ ἔργον των· ἄνευ δὲ τούτου, ματαία ἀποβαίνει καὶ ἡ σπουδὴ τῆς γεωργικῆς, ὅπως γίνεται. Νομίζομεν ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἠδύνατο νὰ εἰσάξῃ μετ' ἐπιτυχίας τὸ μάθημα τοῦτο εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, ἐὰν διέταττε τὴν μετάφρασιν γεωργικοῦ τινος καταλλήλου πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον βιβλίου, ἢ ἂν ἐπροκήρυττε βραβεῖον εἰς τὸν ὅστις ἤθελε συντάξῃ τοιοῦτον, καὶ ἤθελεν ἐγκριθῆ τοῦτο παρ' ἐπι-

(α) « Διὰ τὴν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα δὲν εἰσήχθη καὶ ἐν μάθημα γεωργικῆς· τὸ ὅποιον εἶναι ἀναγκαϊότερον ἀπὸ πολλὰ ἄλλα τὰ ὅποια ὑποχρεοῦνται νὰ διδάσκωνται οἱ δημοδιδάσκαλοι; Ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία εἶναι τὸ ἔργον τοῦ μεγαλύτερου μέρους τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὥστε φωτίζοντες αὐτὸν εἰς τὸ νὰ τὸ τελειοποιήσῃ ἠθέλαμεν δώσει νέαν ζωὴν εἰς τὸν κλάδον τοῦτον τοῦ πλουτισμοῦ », (Ἀνθολογία τῶν κοινοφιλῶν γνώσεων φυλλάδ. 8. Νοέμβρ. 1836 σελ 115).

τροπῆς ἀρμοδίας νὰ τὸ κρίνῃ (α), καὶ προσέτι ἂν ἐλάμβανε τὸ μέτρον νὰ συστήσῃ ἐνταῦθα πρότυπον ἀγροκῆπιον, ὅπου τὸ μάθημα τοῦτο νὰ γίνεται μετ' ἐφαρμογῆς καὶ ὄχι μὲ ἀπλᾶς μόνον θεωρίας· διότι κυριώτερος ἢ πράξις τῆς γεωργίας εἶναι μᾶλλον ἀναγκαῖα εἰς τὸν λαὸν παρὰ αἱ θεωρίαι.

Ἐὰν ἡ Κυβέρνησις θεωρῆ, ὅπως καὶ ἡμεῖς θεωροῦμεν, τὸ περὶ ἐκπαιδεύσεως τοῦ λαοῦ ἀντικείμενον σπουδαῖον, καὶ ἂν παραδεχθῆ τὸ μέτρον τοῦ νὰ συστήσῃ ἐπιτροπὴν διὰ νὰ γνωμοδοτήσῃ περὶ τούτου, νομίζομεν ἀπαραίτητον, δι' αὐς προεξεθέσαμεν λόγους, νὰ προσλάβῃ ὡς μέλη τῆς ἐπιστροφῆς ταύτης καὶ δημοδιδασκάλους· νομίζομεν δὲ ὅτι δὲν θέλει δυσκαλευθῆ νὰ εὔρη ἱκανοὺς καὶ προπαρασκευασμένους μάλιστα, ὡς εἰκά-

(α) Αἱ ἐπιτροπαί, ὑπὸ τὴν ἐξέτασιν τῶν ὁποίων ὑποβάλλονται βιβλία, πρέπει νὰ σύγκεινται ἀπὸ ἄτομα ἔχοντα ἰδίως γνώσεις ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται νὰ δικασωσιν, οἷον ἰατροὶ διὰ βιβλία ἰατρικῆς, διδάκταλοι διὰ βιβλία διδακτικὰ κτλ. νὰ διορίζωνται δὲ εἰδικῶς διὰ μίαν καὶ μόνην ὑπόθεσιν ὡς ἑνορκοί, λαμβανόμενοι ἔκτινος καταλόγου κατὰ κλῆρον. Ἐὰν τὸ μέτρον τοῦτο ἤθελε ληφθῆ, δὲν ἠθέλαμεν ἴδει ἰατροὺς κρίνοντας περὶ γραμματικῶν ἢ ἄλλων διδακτικῶν βιβλίων, καὶ νὰ ἐπιβαρύνωσι τὴν συνείδησίν των δίδοντες γνώμην ἐπὶ πραγμάτων ἐφ' ὧν δὲν ἐσκέρθησαν, καὶ τὰ ὅποια δὲν εἶναι ἴσως ἱκανοὶ νὰ γνωρίζωσι. Τοιαῦται ἐπιτροπαί δὲν εἶναι πολυμελεῖς, ἂν καὶ σύγκεινται ἀπὸ πολλὰ ἄτομα, διότι τὴν γνώμην ἐνὸς καὶ μόνου παραδέχονται ἄνευ ἐξετάσεως καὶ οἱ λοιποί.

Ἡ σύστασις δὲ τῶν ἐπιτροπῶν δὲν εἶχε βέβαια ἐξ ἀρχῆς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐμπιπτεῖωνται εἰς τὴν γνώμην ἀνὰ καὶ μόνον.

ζομεν, διότι ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν ἐν σχέδιον περὶ τῆς δημοδιδασκαλίας, ὑπὸ τὴν μορφήν νομοσχεδίου, τὸ ὁποῖον κατωτέρω θέλομεν δημοσιεύσει, διευθυνθὲν πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τινος τῶν ἀρχαιοτέρων δημοδιδασκάλων, καὶ μίαν ἀγγελίαν ἄλλου ἀξιοτίμου δημοδιδασκάλου περὶ βελτιώσεως τῆς δημοδιδασκαλίας, τὴν ὁποίαν ὁμοίως κατωτέρω δημοσιεύομεν.

Ἐκ τούτων προκύπτει ὅτι ὁ κλάδος οὗτος δὲν ἔμεινεν ἀργὸς καὶ ἀμέριμος ὡς πρὸς τὰ ἀφορῶντα τὴν βελτιώσιν του. Ἐναπόκειται ὁμως εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ ὠφελῆθῃ ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα τῆς μακρᾶς πείρας αὐτῶν, καὶ νὰ ἐνεργήσῃ τὰς βελτιώσεις, ὅσας τοῦλάχιστον συγχωρεῖ ἢ ἐνεστῶσα κατάστασις τῆς πατρίδος μας. Ἀλλὰ λέγοντες Κυβέρνησιν δὲν ἐννοοῦμεν μόνους τοὺς Ὑπουργοὺς, ἐννοοῦμεν πρὸ πάντων τοὺς βουλευτὰς, οἵτινες εἶναι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωσι καλῆτερον τὰς ἀνάγκας τοῦ λαοῦ, ὡς ὄντες εἰς ἀμεσον συνάφειαν μετ' αὐτοῦ, καὶ παρὰ τῶν ὁποίων ὁ λαὸς ἔχει δίκαιον νὰ ἀπαιτῆ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς μεγάλης ἐντολῆς, τὴν ὁποίαν ἐπέβαλεν εἰς αὐτόν, τὴν βελτιώσιν καὶ εὐημερίαν τῆς κοινωνίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ μισθοδοσίας.

Ἄρθρ. 1. Οἱ μισθοὶ τῶν κατὰ τὴν ἐπικράτειαν δημοσίων ἀλληλοδιδ. σχολείων διδασκάλων προσδιορίζονται ὡς ἐφεξῆς.

Α΄. Τῶν δημοδιδ. Α΄. τάξεως καὶ Νομαρχιακῶν εἰς δραχ. 2400 κατ' ἔτος.

Β΄. Τῶν Ἐπαρχιακῶν εἰς 1800.

Γ΄. Τῶν Δημοδιδ. Β΄. τάξεως καὶ βοηθῶν τῆς αὐτῆς εἰς 1440.

Δ΄. Τῶν δημοδιδ. Γ΄. τάξεως καὶ ὑποδιδ. τῆς αὐτῆς εἰς 960.

Ἄρθρ. 2. Εἰς τὸν ἐτήσιον μισθὸν ἐκάστου συμπεριλαμβάνονται καὶ ἀπασαὶ αἱ μηνιαῖαι ἀποδοχαί, ὅσας τὸ ἄρθρον 24 τῶν ἀπὸ 6 φεβρουαρίου 1834 ὀργανικοῦ διατάγματος παρέχει.

ΚΕΦ. Β΄.

Περὶ ἐπιχορηγήσεως πρὸς τοὺς Νομαρχικοὺς καὶ Ἐπαρχιακοὺς Δημοδιδασκάλους δι' ἔξοδα περιοδίας.

Ἄρθρ. 3. Ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ, θέλει χορηγεῖσθαι ἐτησίως εἰς ἕκαστον τῶν ἐν τῷ 1 ἄρθρῳ § α. καὶ β΄. δημοδιδ. ἀνάλογον ποσὸν διὰ τὰ ἔξοδα ἀγωγίων κλ. τῶν κατὰ τὸ ἄρθρ. 21 τοῦ μηνισθέντος διατάγματος περιοδειῶν ἐκατέρου αὐτῶν, ἐνεργουμένων ὁμως ἐφ' ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ τοῦ μὲν ὑπὸ τὸν § 1 προσδιορίζεται εἰς δραχ. 400, τοῦ δὲ ὑπὸ τὸν § 2 εἰς 150.

Τὰ δ' ἔξοδα ἐκτάκτων τυχόν ἐπιθεωρήσεων καταλογίζονται εἰς θάρος τοῦ ἐπιβαρυνομένου ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐπιθεωρήσεως, καὶ προσδιορίζονται ἀναλόγως τῆς ἀποστάσεως εἰς δραχμὰς 5 δι' ἐκάστην ἡμέραν.

"Αρθρ. 4. Ὁ τεταγμένος μισθὸς τῶν δημοδιδ. ὀφειλά πληρόνεσθαι τακτικῶς εἰς δώδεκα ἴσας δόσεις ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν δημοσίων ὑπαλλήλων.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ταμείου θέλουν χορηγεῖσθαι καὶ τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀρθρῷ 3 ὀριζόμενα ποσὰ μετὰ τὴν ἐπίσημον βεβαίωσιν τῆς ἐνεργείας τῆς περιουσίας ἢ τῆς ἐπιθεωρήσεως.

"Αρθρ. 5. Οἱ εἰς ἀδειαν ἀπουσίας πλείονα τῶν 14 ἡμερῶν διατελέσαντες δημοδιδ. ἢ βοηθοὶ καὶ ὑποδιδ. ἀστεροῦνται τῆς πληρωμῆς τοῦ μισθοῦ τῶν περιπλέον ἡμερῶν.

ΚΕΦ. Γ΄.

Περὶ ὑποχρεώσεων τῶν δημοδ. ἐν γένει.

"Αρθρ. 6. Εἰς βάρος ἐκάστου δημοδ. λογίζονται ὅλα τὰ μικρὰ ἔξοδα τοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του δημοτ. σχολείου.

Συνίστανται δὲ ταῦτα.

α.) Εἰς τὴν ὕλην τῆς γραρικῆς αὐτοῦ ὑπηρεσίας.

β.) Εἰς τὰ διάφορα κατάστιχα τοῦ σχολείου.

γ.) Εἰς διάφορα διαφόρων ἐλέγχων, εὐσήμων κλ. ἀμοιβῆς γραμματίων ἐντυπα φύλλα.

ΚΕΦ. Δ΄.

Περὶ ὑποχρεώσεων τῶν δήμων.

"Αρθρ. 7. Ἐκ τῶν ἐν τῷ 1. ἀρθρ. τοῦ παρόντος

Νόμου ὠρισμένων μισθῶν τὰ δημοτ. ταμεία τῶν σχετικῶν δήμων θέλουν πληρόνει εἰς 12 ἴσας δόσεις πρὸς τὸ δημοσίον διὰ τῶν παρ' αὐτοῖς δημοτ. εἰσπροκτόρων.

1) τοῦ τῆς Α΄ κατηγορίας δραχμῶν 1800.

2) " " Β΄ " " 1260.

3) " " Γ΄ " " 960.

4) " " Δ΄ " " 600.

Οἱ ἀρμόδιοι ταμίαι τοῦ Κράτους κατὰ προτίμησιν θέλουν κρατεῖ κατὰ μηνιαίας δόσεις τὰ εἰρημένα ποσὰ ἐκ τῶν πρώτων δημοτ. παρακαταθηκῶν ἢ εἰσπράξεων τοῦ οἰκείου δήμου. Ὅπου δὲ δὲν ἐνεργοῦνται δι' αὐτῶν εἰσπράξεις δημοτ. φόρων θέλουν εἰσπράττει ταῦτα παρὰ τῶν δημοτικῶν εἰσπρακτόρων ἐφαρμοζομένων κατ' αὐτῶν ὅλων τῶν περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων μέτρων, ἐν περιπτώσει καθυστηρήσεως.

"Αρθρ. 8. Εἰς βάρος τῶν δήμων ἐννοοῦνται καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ἔξοδα εἰς 1) τὰ πρὸς ἀνέγερσιν διδακτηρίων 2) τὰ πρὸς συντήρησιν καὶ καλλωπισμὸν τῶν ὑπαρχόντων 3) τὰ διὰ τὴν προμήθειαν ἢ διατήρησιν τοῦ ἐν αὐτοῖς κινητοῦ καὶ ἀκινήτου ὕλικου καὶ τὴν ἀγορὰν βιβλίων 4) τὰ διὰ τὴν μισθοδοσίαν ὑπηρετῶν ἢ πιδονόμων 5) τὰ διὰ τὴν ἐξαργύρωσιν τῶν εὐσήμων κλ. ἀμοιβῆς γραμματίων καὶ τὴν προμήθειαν βραβείων διὰ τὰς δημοσίους ἐξετάσεις, καὶ προϋπολογίζονται κατ' ἔτος, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ἔξοδα τῶν δήμων, τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, κατὰ τὰ περὶ τούτων εἰδικῶς διατεταγμένα.

"Αρθρ. 9. Τὸ δημοτ. συμβούλιον ἐνὸς ἐκάστου τῶν δήμων, ἔχοντος κατὰ τὴν περιφέρειάν του ἐν ἡ πλείονα δημοτ. σχολεῖα θέλει προνοεῖ κατ' ἔτος διὰ τοῦ

δημοτικῷ προϋπολογισμοῦ, τὰ, ἀπὸ τὰ προηγούμενα ἄρθρ. 7 καὶ 8 προβλεπομένης δαπάνης κατὰ τοὺς ὄρους τοῦ περὶ δῆμων νόμου.

"Ἄρθρ. 10. Εἰς τὰ ἔσοδα ἐκάστου δήμου θέλουν προϋπολογίζεσθαι κατ' ἔτος καὶ δίδακτρα ἀπὸ 30—90 λεπτὰ τὸν μῆνα δι' ἕκαστον παῖδα, καταγεγραμμένον ὡς μαθητὴν εἰς τὰ κατάστιχα τοῦ σχολείου, ὡς καὶ τὰ παρὰ τῶν γονέων ἢ ἐπιτρόπων καὶ κηδεμόνων τῶν μὴ τακτικῶς φοιτῶντων εἰς αὐτὸ παιδῶν, πληρονόμεια πρόστιμα, κατὰ τοὺς ὄρους τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ περὶ δημοδιδασκαλίας ὀργανικοῦ νόμου.

Οἱ δὲ γονεῖς ἢ οἱ ἐπίτροποι καὶ κηδεμόνες τῶν παιδῶν θέλουν ἀποδίδει τὰ δίδακτρα ταῦτα κατὰ μῆνα διὰ τοῦ ἀρμοδίου εἰσπράκτορος εἰς τὸ δημοτ. ταμεῖον.

Ἐξαιροῦνται τῆς φορολογίας ταύτης.

α. Οἱ ἀποδεδειγμένοι ἄποροι καὶ ἐνδεεῖς γονεῖς.

β. Οἱ ἔχοντες εἰς τὸ σχολεῖον πλείονας τῶν δύο παιδῶν. Διὰ τοὺς περιπλέον τοῖς χαρίζεται ἡ πληρωμὴ μόνον τῶν δύο καὶ

γ. Ὅσοι παῖδες ὄρφανοὶ γονέων δὲν ἔχουσιν ἱκανὸν εἰσόδημα.

ΚΕΦ. Ε΄.

Ἄρθρ. ἀκροτελεύταιον.

"Ἄρθρ. 11. Εἰς τὸν γεν. προϋπολογισμὸν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ κράτους θέλουσι προϋπολογίζεσθαι κατ' ἔτος, τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ ἀρμοδίου ὑπουρ-

γοῦ καὶ τὰ περὶ μισθοδοσίας τῶν δημοδιδασκάλων, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν, ὡς πρὸς τὸ πληρωνόμενον ἐκ τῶν δημοτικῶν ταμείων μέρος αὐτῆς, τῶν δημοτικῶν προϋπολογισμῶν, οἵτινες ὑποβάλλονται πρὸς τοῦτο εἰς τὴν Κυβέρνησιν παρὰ τῶν Διοικ. Ἀρχῶν διὰ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργείου.

"Ἄρθρ. 12. Ἀπασαὶ αἱ διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου ἐφαρμόζονται καὶ ὡς πρὸς τὰς κατὰ τόπους διδασκαλίσσας καὶ ὑποδιδασκουλίσσας τῶν δημοσίων σχολείων τῶν κορασιῶν. Πᾶσα δὲ διάταξις προηγουμένου νόμου ἢ Β. διατάγματος ἀκυροῦται.

(ἀκολουθεῖ.)

—οοοο—

ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑ.

Εἶπομεν ἄλλοτε (Βιβλιοθ. τοῦ Λαοῦ φυλ. 5'. σελ. 449) ὅτι ὁ κλάδος τῆς μελισσοκομίας εἶναι ὠφελιμώτατος ὑπὸ διπλῆν ἔποψιν 1) διότι ἐπιδέχεται μεγίστην ἀνάπτυξιν, χωρὶς ν' ἀφαιρῇ χεῖρας ἀπὸ τὴν γεωργίαν, ἢ ἄλλην τινὰ βιομηχανίαν. καὶ 2) διότι τὸ προϊόν αὐτῆς, καὶ ἰδίως ὁ κηρὸς, δύναται νὰ ἐξάγεται τοῦ κράτους, καὶ νὰ εἰσάγωνται ἀντ' αὐτοῦ χρήματα. Θεωροῦμεν ἀναγκαῖον νὰ προσθέσωμεν ἤδη ὅτι ἡ μελισσοκομία ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἀκόμη χρόνων ἐθεωρήθη σπουδαῖον ἔργον, καὶ σημαντικὸς κλάδος τῆς γεωργίας. Περὶ αὐτοῦ ἠξίωσαν νὰ γράψωσιν ἐνδοξοὶ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς, ὡς ὁ Βιργίλιος, καὶ νὰ κάμωσιν εὐνοϊκὰς διοικητικὰς διατάξεις, ὡς ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ

Βυζαντίου Ἀναστάσιος· ἀλλὰ τὸ περιεργότερον, τὸ ὁποῖον ὀφείλομεν νὰ γνωρίσωμεν, εἶναι ὅτι ἐπὶ τῶν Παλαιολόγων, αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὑπῆρξε διάταξις νὰ χορηγῆται βραβεῖον εἰς τοὺς γεωργούς δι' ἐκάστην κυψέλην μελισσῶν ὡς καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ Σουλτάνοι ἀκόμη, ἐκτιμῶντες τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἀπέδωκαν σημαντικὴν προστασίαν εἰς τὸν κλάδον τοῦτον τῆς γεωργίας προσδιορίσαντες διὰ νόμου, ὥστε τὰ κοφίνια τῶν μελισσῶν νὰ μὴν πωλῶνται πρὸς πληρωμὴν χρεῶν τοῦ μελισσοκόμου, οὐδ' ἂν καθυστερῆ οὗτος φόρος πρὸς τὸ δημόσιον.

Εἶναι ἀληθές ὅτι εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐγένετο μεγάλη χρῆσις τοῦ μέλιτος διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς ζαχάρους, καὶ διὰ τοῦτο ἴσως ἐθεωρεῖτο τόσον σημαντικὸν προϊόν, ἀλλὰ τὴν σήμερον ἡ χρῆσις τῆς ζαχάρους ἠλάττωσε πολὺ τὴν ἀξίαν τοῦ μέλιτος, μ' ὅλον τούτο ἡ ἐξ αὐτοῦ ὠφέλεια, ὅσον μικρὰ καὶ ἂν θεωρηθῆ, πάλιν εἶναι ἀνάλογος ἀποζημίωσις τῶν ἔργων τοῦ μελισσοκόμου, ἀλλ' ἡμεῖς δὲν εὐρίσκομεν εἰς τὸ μέλι τὴν σημαντικωτέραν ὠφέλειαν· ὑπάρχει αὕτη εἰς τὸν κηρὸν, καὶ ἡ χρῆσις αὕτη οὔτε ἐλαττώθη, ἂν καὶ διαφοροὶ καυστικά ὕλαι νέαι ἀνεκαλύφθησαν, οὔτε θέλει ἴσως ποτὲ ἐλαττωθῆ· διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀξία αὐτοῦ διαμένει καὶ θέλει ἴσως διαμένει διὰ παντός ἡ αὕτη.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ὤφειλε ν' ἀποβλέψῃ εἰς τὴν ὁποίαν δύναται νὰ λάβῃ ἐμμέσως ὠφέλειαν ἕνεκα τῆς ἐξαγωγῆς τῶν προϊόντων τῆς μελισσοκομίας, καὶ ὄχι μόνον νὰ καταργήσῃ τὸν φόρον τοῦτον, ἀλλὰ καὶ νὰ προσδιορίσῃ βραβεῖον διὰ τὸν μελισσοκόμον, ὅστις

ἤθελε διατηρεῖ μεγαλύτερον ἀριθμὸν μελισσῶν καὶ εἰς καλὴν κατάστασιν διότι, ὡς εἴπομεν, τὸ εἶδος τοῦτο τῆς γεωργικῆς βιομηχανίας οὔτε χεῖρας ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὴν γεωργίαν, οὔτε εἰς κίνδυνον ἐκτίθεται, ὡς ἡ κτηνοτροφία, τοῦ νὰ μὴν εὖρῃ τροφήν, ὅταν ὑπερπλεονάσῃ. Ἡ Ἑλλὰς ἔχουσα πολλὰ καὶ παντοῖα ἀνθη, καὶ καθ' ὅλας σχεδὸν τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, εἶναι λειμῶν διὰ παντός ἀνεξάντλητος εἰς τὴν μελισσοκομίαν.

Ἐκτιμῶντες τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαῖον νὰ προτείνωμεν πρὸς τοὺς ἐν Ἑλλάδι μελισσοκόμους ἐν μέσον αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελισσῶν, χωρὶς νὰ στερηθῶσι τὸ προϊόν τὸ ὁποῖον ἠδύνατο ν' ἀπολαύσῃ καταστρέφοντες ἐτησίως μέρος τῶν μελισσῶν των.

Ἐκαστος σίμβλος (κοφίνιον) κατὰ μέσον ὅρον δύναται νὰ προάγῃ εἰς κηρὸν καθαρὸν τὸ ὄγδοον μέρος τοῦ μέλιτος. ἤτοι εἰάν ἐξαχθῆ μέλι ὀκτῶ δακῶν θέλει ἐξαχθῆ μία δακὰ κηρός. Ἐάν λοιπὸν συνήθως τὸ μέλι πωλεῖται πρὸς ἡμίσειαν δραχμὴν ἢ ὀκτὰ, ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων ὅπου τὸ μέλι πωλεῖται εἰς πλειοτέραν τιμὴν, διότι ἔχει ἐξειδικασμένα προτερήματα, ὡς τὸ τοῦ Ὑμητοῦ, ἕκαστος σίμβλος προάγει τέσσαρις δραχμάς. ἀλλ' ὁ κηρός ἀξίζει τοῦλάχιστον ἐξ δραχμάς, τὸ ὁποῖον εἶναι ποσὸν κατὰ ἓν τρίτον πλειότερον τῆς ἀξίας τοῦ μέλιτος. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ διατήρησις τοῦ κηροῦ εἶναι εὐκολωτέρα τῆς τοῦ μέλιτος, καὶ ἡ πώλησις ταχύτερα, διότι κατὰ μέγα μέρος ἐξάγεται ἐκτὸς τοῦ κράτους.

Λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰς ἀνωτέρω παρατηρήσεις κρίνομεν ὠφέλιμον νὰ στρέψωμεν, ὅσον ἔνεστι πλειότε-

ρον, πρὸς τοῦτο τὸ ἀντικείμενον τὴν προσοχὴν τοῦ μελισσοκόμου, καὶ τοσοῦτον μᾶλλον, καθόσον ἡ μὲν ἀφαιρέσεις τοῦ κηροῦ δὲν ἀποβαίνει ποτὲ σχεδὸν ἐπικίνδυνος εἰς τὰς μελίσσας, ἢ δὲ ἀφαιρέσεις τοῦ μέλιτος ἀποβαίνει πολλάκις θανατηφόρος, ἐὰν, κατὰ τινὰς μάλιστα παρατεταμένους χειμῶνας, δὲν φθάσῃ τὸ μέλι εἰς τροφήν τῶν μελισσῶν ἕως τὴν ἀνοιξιν, ὅτε αἱ μέλισσαι ἐξέρχονται εἰς νέαν ἐργασίαν.

Τοσοῦτον δὲ ὠφελιμώτερον πρέπει νὰ θεωρηθῇ τὸ μέτρον τοῦτο, καθόσον ὁ μελισσοκόμος δύναται ν' ἀπολαμβάνῃ πάντοτε τὴν ἐκ τοῦ κηροῦ ὠφέλειαν, χωρὶς νὰ εὐρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ καταστρέψῃ ποτὲ τὰς μελίσσας, οὔτε, ἐὰν μεταβιβάσῃ ταύτας εἰς ἄλλα κοφίνια διὰ νὰ λάβῃ ὅλον τὸ προῖόν αὐτῶν, νὰ τὰς μεταφέρῃ κατὰ τὸν χειμῶνα εἰς τόπον εὐθετον, ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἐργασθῶσιν αἱ μέλισσαι καὶ νὰ εὐρίσκωσι τροφήν εἰς τὰ κατὰ τὸν χειμῶνα ἀνοῦντα φυτά.

Ἄλλὰ πρὶν ἔλθωμεν εἰς τὸ μέτρον τοῦτο ἅς προσθέσωμεν εἰς ὅσα ἄλλοτε εἶπομεν καὶ τὰ ἐξῆς πρὸς αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελισσῶν.

Ἡ μέλισσα εἶναι ζῶον ἐργατικόν καὶ φιλόπονον διὰ τοῦτο ὅταν γεμίσῃ τὸ κοφίνιον ἀπὸ κηρὸν καὶ μέλι, καὶ δὲν ἔχῃ ἐργασίαν ἐκπέμπει ἀποικίας, ἥτοι γονεύουσι. Πολλοὶ τῶν μελισσοκόμων μεταχειρίζονται μέσα τινὰ, ὥστε δὲν ἀφίνουσι τὰ μελίσσια νὰ στείλωσι τὰς ἀποικίας των, ἥτοι νὰ γονεύσωσι μόνα των, ἀλλὰ τὰ χωρίζουσιν εἰς δύο κοφίνια, ὅταν ἴδωσιν ὅτι ἐπλήθυνεν ἄρκετὰ ὁ ἀριθμὸς τῶν μελισσῶν καὶ δὲν χωρεῖ πλέον ἐντὸς τοῦ κοφίνιου, ἢ ὀτιμένουσιν εἰς ἀδράνεια καὶ ἀργίαν, μὴ ἔχουσαι πλέον τόπον διὰ νὰ

ἐργασθῶσι. Δύο τρόπους μεταχειρίζονται εἰς τοῦτο 1. Τὴν ἡμέραν, ὅταν αἱ μέλισσαι εὐρίσκωνται κατὰ μέγα μέρος ἔξω τῶν κοφινίων ζητοῦσαι τροφήν, ὁ μελισσοκόμος λαμβάνει τὸ κοφίνιον καὶ τὸ μεταφέρει εἰς ἄλλον τόπον, ἱκανῶς ἀπέχοντα τῆς προτέρας αὐτοῦ θέσεως, καὶ εἰς τόπον τοῦ μεταφερθέντος τίθεται κοφίνιον νέον κενόν, ἔχον μόνον ὀλίγην κηρόπητταν προσκολλημένην ἐντός. Ὅσαι μέλισσαι ἦσαν ἔξω εἰς βοσκὴν, ἐπανερχόμεναι ἐπιφορτισμέναι, καὶ μὴ εὐρίσκουσαι τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν κατοικίαν, ἐπιτυγχάνουσαι δὲ ἄλλην νέαν καὶ ἐτοιμήν, ἀποφασίζουσι νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν διόρθωσιν τῆς νέας ταύτης κατοικίας, καὶ ἀρχίζουσι μὲ τσοαύτην δραστηριότητα τὸ ἔργον των, ὥστε προξενεῖ θαυμασμὸν ἢ ταχύτης μεθ' ἧς ἐργάζονται. Εἰς τὸ πρῶτον κοφίνιον τὸ μεταφερθὲν εἰς ἄλλο μέρος ἐπειδὴ ὑπάρχει πάντοτε ἄρκετὸς ἀριθμὸς μελισσῶν ἐργαζομένων, διότι πολλοὶ ἐπιστρέψασαι ἀπὸ τὴν ἐργασίαν ἐνασχολοῦνται νὰ τοποθετήσωσιν ἄρμοδίως τὰ παρ' αὐτῶν κομισθέντα, δὲν γίνεται σχεδὸν ὀλοτελῶς διακοπὴ τῆς ἐργασίας· μάλιστα ἔτι μᾶλλον αὐξάνει ἢ προθυμία, ἐλαττωθέντος τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν μελισσῶν, καὶ γενομένης εὐκολίας εἰς τὰς ἐργασίας διὰ τὴν πλειοτέραν εὐρυχωρίαν, τὴν ὅποιαν ἀπήλασαν μετὰ τὴν ἔλλειψιν τινῶν ἐξ αὐτῶν. Σπανιώτατα ἀποτυγχάνει τὸ μέτρον τοῦτο τῆς διαιρέσεως, καὶ μόνον εἰς τὸ δεύτερον κοφίνιον. Ἐνίοτε αἱ ἐπανερχόμεναι ἀπὸ τὴν ἐργασίαν μέλισσαι, συνελθοῦσαι καὶ συγκεντρωθεῖσαι ὄλαι ὁμοῦ, ἐὰν δὲν εὐχαριστηθῶσιν, ἐξέρχονται εἰς ζήτησιν νέας κατοικίας.

Ὁ δεύτερος τρόπος τῆς διαιρέσεως γίνεται ὡς ἐξῆς.

Ὁ μελισσοκόμος στρέφας τὸ ἐπάνω τοῦ κοφινίου κάτω, παρατηρεῖ ἐντός, εὐρίσκει τὴν βασίλισσαν, τὴν λαμβάνει εἰς χεῖρας καὶ τὴν μεταφέρει εἰς ἕτερον νέον κοφίνιον, εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁποίου θέτει προηγουμένως μίαν κηρόπητταν. Τὴν βασίλισσαν παρακοουθοῦσιν πολλαὶ ἄλλαι μέλισσαι, ἀλλ' ἐπειδὴ φαίνεται ὅτι δὲν δύναται νὰ μένωσιν ἄνευ ἀρχῆς τὰ μελίτσια, ἅμα ἀπομακρυνθείσης τῆς βασίλισσης, ἄλλη διάδοχος αὐτῆς, ἐποίη φαίνεται πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, διαδέχεται τὴν ἀρχὴν, καὶ γίνεται κέντρον τῶν μενουσῶν εἰς τὸ μελίσιον μελισσῶν, καὶ οὕτως εἰς ἀμφοτέρω ἐργάζονται αἱ μέλισσαι μὲ πλειοτέραν προθυμίαν καὶ δραστηριότητα παρ' ὅσην προλαβόντως πρὶν τῆς διαιρέσεως εἶχον.

Ὁ μελισσοκόμος εἴτε διὰ τοῦ τρόπου τούτου κατορθώσει τὴν διίρρεσιν, εἴτε ἀπλῶς περιμείνει τὸ γόνευμα, συνειθίζει πάντοτε νὰ καταστρέφῃ ἐν τῶν δύο μελισσιῶν, καὶ συνήθως τὸ παλαιότερον. Ἄλλ' ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι δύναται νὰ διατηρήσῃ ἀμφοτέρω τουλάχιστον ἐνόσω μένουσιν καὶ τὰ κοφίνια ἄστηπτα, καὶ νὰ λαμβάνῃ ὠφέλειαν κατ' ἔτος, ὁποῖαν ἤθελε λάβει ἅπαξ διὰ τῆς καταστροφῆς αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ πῶς.

Τὸ μελίσιον συνήθως τοποθετεῖ τὸ μέλι εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κοφινίου, εἰς τὸ κέντρον τοποθετεῖ τὸν γονόν, τὸ δὲ κάτω μέρος, χρησιμεύει πρὸς κατοικίαν τῶν ἐργαζομένων μελισσῶν, καὶ μόλις τὸ μέρος τοῦτο τὸ γεμίζει μέλι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ φθινοπώρου. Ἐάν' λοιπὸν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔαρος, ἦτοι ἀπὸ τὰς ἀρχὰς ἀπριλίου, ὁ μελισσοκόμος ἀναποδογυρίζων τὸ κοφίνιον θέλει κόψει πᾶς κάτω ἄκρας τῶν κηροπίττων, αἵτινες συνήθως

εἶναι κεναὶ μέλιτος, θέλει λάβει ἕως μίαν λίτραν κηροῦ καθαροῦ. Μετὰ τὴν πράξιν ταύτην αἱ μέλισσαι διπλασιάζουν τὴν πρὸς τὴν ἐργασίαν δραστηριότητα αὐτῶν, ὥστε πολλάκις εἰς δέκα ἡμέρας ἀναπληρόνεται παρὰ τῶν μελισσῶν ὁ ἀφαιρεθεὶς καιρὸς. Ἐάν' λοιπὸν ὁ μελισσοκόμος ἐξακολουθῇ νὰ ἀφαιρῇ τὸν κηρὸν, ὁσάκις αἱ μέλισσαι τὸν κατασκευάζουν, θέλει κατορθώσει νὰ συνάξῃ ὑπὲρ τὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν ὀκτὼ κηροῦ, καὶ μ' ὅλα ταῦτα νὰ ἔχη καὶ τὰ δύο μελίτσια ἀβλαβῆ, καὶ εἰς καλλίστην κατάστασιν διὰ νὰ ξεχειμάσωσι, διότι τὸ ἔχον τὸ μέλι μέρος δὲν πειράζεται.

Τὴν ἐργασίαν ταύτην δύναται νὰ κάμῃ ἕως τὰς ἀρχὰς Ἰουλίου, ὕστερον δὲ νὰ ἀφήσῃ τὰς μελίτσιας νὰ προπαρασκευασθῶσι διὰ τὸν χειμῶνα.

Διὰ νὰ πεισθῇ τις πόσον ταχέως αἱ μέλισσαι ἀναπληροῦν τὸ ἀφαιρούμενον, ἀρκεῖ νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν ὅτι γονοὶ μελισσῶν εἰς διάστημα ἑνὸς μηνός, ἐν καιρῷ ἀρμοδίῳ, γεμίζουσι τὸ κοφίνιον κηροπύττας, γεννῶσι, καὶ εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ ἐβγάλωσι νέον γονόν· ἐκ τούτου πρέπει νὰ πεισθῇ ἀδιστακτῶς ὁ μελισσοκόμος ὅτι δύναται νὰ προμηθευθῇ τὸ ἀνωτέρω ποσὸν τοῦ κηρίου.

Προτεινόμεν δὲ τὰ μέτρον τοῦτο διὰ νὰ προτρέψωμεν τὸν μελισσοκόμον νὰ παύσῃ τοῦ νὰ φονεύῃ κατ' ἔτος μέγαν ἀριθμὸν μελισσῶν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ τρόπος τοῦ νὰ εὐγάζωσι τὰς μελίτσιας ἀπὸ ἑν εἰς ἄλλο κοφίνιον, καὶ νὰ λαμβάνωσιν ὕστερον τὸ κηρόμελον εἶναι ἱκανῶς γνωστὸς, ἀλλὰ τὰ οὕτω διαβιβαζόμενα ἀφ' ἑνὸς εἰς ἄλλο κοφίνιον μελίτσια δὲν ἠμπο-

ροῦν νὰ διατηρηθῶσι πάντοτε, καὶ εἰς πάντα τόπον, καὶ μάλιστα ὅταν ἡ μεταβίβασις αὕτη γένη ἀργά, ἦτοι κατὰ τὸν Σεπτέμβριον διὰ τοῦτο οἱ ἐνεργοῦντες τὴν διαβίβασιν ταύτην εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ μεταφέρωσι τὰ μελίτσια εἰς τόπον ἔχοντα καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα ἄνθη, ἢ μελύγραν, διότι ἄλλως καταστρέφονται.

Ἐπειδὴ λοιπὸν τοῦτο εἶναι ἐν μέρει μὲν ἀδύνατον, ἐν μέρει δὲ δύσκολον, διὰ τοῦτο προτρέπομεν τοὺς μελισσοκόμους νὰ μεταχειρισθῶσι τὸν ἀνωτέρω τρόπον τῆς ἀφαιρέσεως τῶν κηροπήτων ἀποβλέποντες κυρίως εἰς τὴν ἐκ τοῦ κηροῦ ὠφέλειαν, οὖσαν σημαντικωτέραν, ὡς προείπομεν. Ἐὰν δέ ποτε θέλῃ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὁ μελισσοκόμος νὰ προμηθευθῇ καὶ μέλι, δύναται νὰ κόψῃ βαθύτερον τὰς δύο ἀκρινὰς κηροπήτας· διότι εἰς ταύτας συνήθως δὲν τοποθετοῦν αἱ μελίτσια γονόν, ἀλλὰ μόνον μέλι.

—οοοο—

ΠΕΡΙ ΟΔΟΠΟΙΑΣ.

Μία τῶν σημαντικωτέρων αἰτιῶν, διὰ τὰς ὁποίας μένομεν τοσοῦτον στάσιμοι εἰς τὴν γεωργίαν, προβαίνομεν εἰς τὴν δυστυχίαν μὲ μεγάλα βήματα, καὶ καταμαστιζόμεθα ἀπὸ τὸ τρομερώτερον ὄλων τῶν κακῶν τὴν ληστείαν, εἶναι ἡ ἔλλειψις ἀμαξητῶν ὁδῶν εἰς τὴν πατρίδα μας. Καθ' ἣν ἐποχὴν αἱ κοινωνίαι τῶν ἰδεῶν γίνονται διὰ τῶν τηλεγράφων μὲ τὴν ταχύτητα τῆς ἀστραπῆς, αἱ δὲ διὰ τῶν σιδηροδρόμων μεταβάσεις

τῶν ἀνθρώπων ἔφεραν εἰς τόσον ταχεῖαν συγκοινωνίαν τὰ διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης, ὥστε ἐὰν δὲν ἔβλεπαν καὶ δὲν ἤκουαν διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν αἰσθήσεων τὰ ἀποτελέσματα τῶν θαυμασιῶν τούτων ἐφευρέσεων, ἤθελαν τὰ νομίζει ὡς μύθους καὶ διηγήματα τοῦ Σεβὰχ θαλασσινοῦ, οἱ Ἕλληνες οὐδὲ ἐν βῆμα προόδου ἔκαμαν πρὸς ἀπλὴν μόνον ὁδοποιίαν. Εἶναι ἄρα γε τοῦτο ἀποτέλεσμα ἀναλγησίας τοῦ λαοῦ τῆς Ἑλλάδος; ὄχι βέβαια· διότι καὶ διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ στενοῦ τῆς Χαλκίδος γέφυραν προθύμως παρεδέχθη ὁ λαὸς νέον φόρον, καὶ διὰ τὴν κατασκευὴν λιμένος καὶ ἀμαξητῆς ὁδοῦ καθυπέβαλαν ὑπὸ σημαντικώτατον φόρον τὰ προϊόντα τῶν οἱ κάτοικοι τῆς Ἡλείας. Πόθεν λοιπὸν προέρχεται ἡ στασιμότης αὕτη εἰς ἀντικείμενον τοσοῦτον σπουδαῖον, ὅποιον ἡ ὁδοποιία; Λυπούμεθα ἀποδίδοντες τὴν αἰτίαν εἰς πνευμά τι ἐπικρατοῦν εἰς τὸ κυβερνητικόν μας σύστημα, τὸ ὅποιον θέλει νὰ κάμνῃ ἐπίδειξιν συντάττον εὐεργετικούς καὶ ὠφελίμους νόμους, ἀφίνον ὅμως αὐτοὺς νὰ μένωσιν ἀνεκτέλεστοι. Τί λέγω ἀνεκτέλεστοι; Νὰ παρεμβάλλωνται τόσαι δυσκολίαι, τόσα προσκόματα κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ὥστε νὰ ἐξαντλεῖται καὶ ἡ ὑπομονὴ τοῦ ἀπὸ μεγίστην δόσιν ἀνοχῆς κυριευομένου πολίτου. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἄλλη ἀπόρροια τοῦ πνεύματος τούτου τὸ νὰ μὴν εὐχαριστῆται εἰς τὸ νὰ μὴν ἐκτελεῖ τοὺς ὠφελίμους εἰς τὸν λαὸν νόμους, ἀνασχολουμένη μόνον εἰς τοὺς φορολογικούς, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ θέλῃ νὰ ἐμπλέκεται εἰς ὅλα τὰ κοινωφελῆ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἰδιῶται ἢ ἑταιρεῖαι ἀναδέχονται, καὶ νὰ φέρῃ προσκόματα εἰς αὐτὰ διορίζουσα ἐπιστάτας κατὰ συνέπειαν

πολιτικῶν σχέσεων, καὶ χαλαρόνουςα οὕτω τὴν προθυμίαν τῶν φιλοκάλων.

Ἐκτὸς τῆς προθύμου συμπράξεως τοῦ λαοῦ τῆς Ἑλλάδος εἰς πᾶν ὅ,τι ἐν γένει ἀφορᾷ τὴν βελτίωσιν τῆς τύχης του, δὲν βλέπομεν πόσον προθύμως ἀνεδέχθησαν τὴν ὁδοποιίαν οἱ κάτοικοι μερῶν τινῶν τῆς Ἑλλάδος; Ἐκτὸς τῶν φόρων εἰς τοὺς ὁποίους καθυπεβλήθησαν εὐχαρίστως οἱ κάτοικοι τῆς Ἡλείας, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, ἀκούομεν ὅτι μὲ πολλὴν προθυμίαν ἐργάζονται αὐθώρητοι εἰς τὴν μεταξὺ τῶν δήμων ὁδοποιίαν, ἀκούομεν ὅτι καὶ κατὰ τὴν Μεσσηνίαν οἱ κάτοικοι τοῦ νομοῦ τούτου ἀπεδέχθησαν μὲ πολὺν ζῆλον τὰς περὶ ὁδοποιίας προτροπὰς τοῦ συνετοῦ καὶ φιλοκάλου νομάρχου των, καὶ τὸ ἔργον τῆς ὁδοποιίας προοδεύει θαυμάσια. Ἐὰν ἡ κυβέρνησις ἤθελε καταβάλλει πλειοτέραν προσοχὴν εἰς τὸ ἔργον τῆς ὁδοποιίας, πόσον προθύμως ἤθελον συνδράμει ὄλων τῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος οἱ κάτοικοι, καὶ μάλιστα οἱ τῶν μεσογείων, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ ὁδοποιία δὲν εἶναι μόνον μέσον ἀναπαυτικῆς μεταβάσεως, ἀλλὰ μέσον πλουτισμοῦ καὶ ὠφελείας!

Ἐδόσαμεν ἄλλοτε μικρὰν νύξιν περὶ τῆς ἐκ τῆς ὁδοποιίας ὠφελείας εἰς τὴν Ἑλλάδα (Βιβλιοθήκη τοῦ Λαοῦ φυλ. Θ'. σελ. 720), ἐπροτρέψαμεν τοὺς δήμους νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν μεταξὺ τῶν πρωτευουσῶν τῶν δήμων καὶ τῶν ἐπαρχιῶν ὁδοποιίαν διὰ τῆς σωματικῆς ἐργασίας γινομένης κατὰ τινὰς τῶν ἐλαφροτέρων ἑορτῶν τοῦ ἔτους. Ἐπαναλαμβάνομεν καὶ πάλιν νὰ προτρέψωμεν τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος νὰ θεωρήσῃ τὸ πρᾶγμα ὑπὸ σπουδαίαν ἐποψίν, καὶ νὰ μὴν ἀφήσῃ νὰ παρέρχεται ἐπὶ ματαίῳ τὸ πολυτιμώτερον τῶν ὄσων

ἔχει ὁ πτωχὸς εἰς τὴν ἐξουσίαν του, τὸν καιρὸν. Εὐχῆς ἔργον ἦτον ἡ Κυβέρνησις νὰ διαγράψῃ τὰς δημοσίας ὁδοὺς, διὰ νὰ ὀδηγηθῶσι καὶ οἱ κάτοικοι τῶν διαφόρων δήμων πρὸς ποῖον κέντρον νὰ διευθύνωσι τὰς ἐργασίας των, ν' ἀναδεχθῇ κατὰ πρῶτον τὴν κατασκευὴν γεφυρῶν, καὶ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἄλλας ἐργασίας, θεωρουμένας ὡς ἀπαραιτήτους πρὸς ὁδοποιήσιν, νὰ ἐπικαλεσθῇ δὲ τὴν διὰ σωματικῆς ἐργασίας σύμπραξιν τῶν γειτονεύοντων δήμων, οἵτινες εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θέλουν προθύμως ὑπακούσει ἐκτιμῶντες τὴν ἐκ τῆς γειτνιασεως τῆς δημοσίας ὁδοῦ ὠφέλειαν. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχῃ τὰ μέσα ἢ τὴν ἀνήκουσαν προθυμίαν, (ὅπερ ἤδη διστάζομεν νὰ παραδεχθῶμεν,) πρέπει ἄρά γε οἱ κάτοικοι νὰ μένωσιν ἀμέριμοι διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τόσον σημαντικοῦ ἀγαθοῦ ὁποῖον ἡ ὁδοποιία; Δὲν πρέπει οἱ νοσημονέστεροι κατὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ τοὺς δήμους ἄνθρωποι νὰ κάμωσι γνωστὴν τὴν ἐκ τῆς ὁδοποιίας ὠφέλειαν καὶ εἰς τοὺς μὴ γνωρίζοντας αὐτὸς δυναμένους νὰ ἐκτιμήσωσι τὸ ἐξ αὐτῆς ἀγαθὸν, καὶ ὄχι μόνον διὰ λόγου, ἀλλὰ καὶ διὰ παραδείγματος, νὰ προτρέψωσιν ἅπαντας τοὺς πολίτας εἰς τὸ νὰ μεταχειρισθῶσι πρὸς κοινὸν καλὸν τὸν καιρὸν τῶν ἑορτῶν, τὸν ὁποῖον ἄλλως ἤθελον ἐξοδεύει, ὄχι μόνον ἐπὶ ματαίῳ, ἀλλὰ καὶ πρὸς βλάβην τῆς υγείας καὶ περιουσίας των, πίνοντες ἢ παίζοντες τὰ χαρτῖα, ἢ ἐνασχολούμενοι εἰς ἄλλο τι ὅμοιον ἐνασχόλημα; Ὁ λαὸς εἶναι εὐάγωγος, ὁμοιάζει τὰ πρόβατα. Ἀρκεῖ νὰ γένη τις ἀρχηγὸς καλοῦ τινος καὶ θέλει εὖρει προθύμους ὄπαδοὺς, φθάνει μόνον νὰ ἐξορίσωσιν ἀπὸ τοιαῦτα κοινωφελῆ ἔργα τὰς πολιτικὰς ἀντιζηλίους, αἵτινες μᾶς σύρουν

κατ' ὀλίγον ὀλίγον εἰς τὸν ὄλεθρον. Πόσον δὲ ἄρμόδιοι ἤθελον εἶσθαι οἱ ἱερεῖς τῶν χωρίων πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου, ἂν αὐτοί, κατὰ τὰς ἐλαφρὰς ἑορτὰς, κινουῦντες πρῶτοι μὲ τὴν ἀξίνην εἰς τὸν ὦμον ἤθελον προσκαλέσει τοὺς ὑπ' αὐτοὺς λαοὺς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοιοῦτου κοινωφελοῦς καὶ σημαντικοῦ ἔργου!

—οοοο—

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΤΩΝ ΣΙΤΗΡΩΝ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Ὁ Κ. Μαυρίκιος Βλόκος, μέλος τῆς κεντρικῆς γεωργικῆς ἐταιρίας, ἐξακολουθεῖ τὰς ἐπιφελεῖς αὐτοῦ ἐργασίας περὶ ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Δημοσιεύσας πρὸ δύο ἐτῶν ἐν βιβλίον περὶ τοῦ ἐπικειμένου εἰς τὸν γεωργὸν βάρους εἰς διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης, μετέφρασεν ἐσχάτως ἐκ τοῦ γερμανικοῦ, μετὰ προσθήκης καὶ ἰδίων αὐτοῦ σημειώσεων, πραγματείαν περὶ τοῦ ἐμπορίου τῶν σιτηρῶν καὶ περὶ τῶν ἐν περιπτώσει σιτοδείας ληπτέων μέτρων, συνταχθεῖσαν παρὰ τοῦ Κ. Ροσχέρου, καθηγητοῦ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας εἰς τὸ ἐν Δειψίᾳ πανεπιστήμιον. Ἡ πραγματεία αὕτη περιέχει ἀξιόλογον συνοπτικὴν ἔκθεσιν περὶ τῆς ἐνεστάσης καταστάσεως τοῦ ζητήματος τούτου, τῆς ὁποίας τὴν ἀνάγνωσιν συνιστῶμεν εἰς τοὺς ὅσοι θέλουν ν' ἀποκτήσωσιν ἀληθεῖς ἰδέας περὶ τῆς σημαντικῆς ταύτης ὑποθέσεως, τὴν ὁποίαν ἐνὸς αἰῶνος φιλο-

νεικίαι καὶ παρατηρήσεις, γενόμεναι καθ' ὅλα τὰ Εὐρωπαϊκὰ κράτη, μόλις κατέστησαν ἤδη εὐκρινῆ.

Ὅλοι νομίζουσιν, καὶ μάλιστα οἱ γεωργοί, ὅτι οἱ οἰκονομολόγοι, σκεπτόμενοι ἐν τῇ μοναξίᾳ των, ἐκλαμβάνουσιν ὡς πράγματα τὰ ὀνειροπολήματα ἀσθενοῦς φαντασίας, χωρὶς νὰ φροντίσωσιν ἂν ταῦτα στηρίζωνται εἰς πράγματα· διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει οἰκονομικὸν ζήτημα, διὰ τὸ ὁποῖον νὰ μὴν ἐπροκαλέσθησαν πολλοὶ ἔρευναί ἐπὶ τῆς πράξεως, ἰδίως ὅμως τὸ μέγα ἐμπορικὸν ζήτημα, τὸ περὶ σιτηρῶν, ἀφ' ὅτου ἐτέθη ὑπὸ σκέψιν, ἔδωκεν εἰς ὅλα τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη ἀφορμὴν ἐρευνῶν καὶ ἐξετάσεων, ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν ὁποίων ἔξοχοι ἄνδρες κατάρθρωσαν νὰ σύρῃσι συμπεράσματα, τῶν ὁποίων τὸ ὅλον κατέστη ἀδιαφιλονείκητον. Τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν πραγματείαν ταύτην δὲν εἶναι γνώμη τοῦ Κ. Ροσχέρου, ὅσον σημαντικὴ καὶ ἂν ἤθελον εἶσθαι αὕτη, ἀλλὰ συμπεράσμα γενικῆς πείρας ἀναχθὲν εἰς θεωρίαν καὶ διδασκόμενον ὡς τοιοῦτον.

Ἡ τιμὴ τοῦ σίτου, ὡς καὶ παντὸς εἴδους ἐμπορεύματος, κανονίζεται κατὰ τὰς προσφορὰς καὶ τὰς ζητήσεις· τοῦτο δὲ εἶναι γενικὸς κανὼν. Οὐσιώδη ὅμως αἰτία ἐπενεργοῦν εἴτε ἐπὶ τῶν αἰτήσεων, εἴτε ἐπὶ τῶν προσφορῶν τῶν σιτηρῶν, καὶ δίδουν εἰς τὸ προῖον τοῦτο ἰδιαιτέρον χαρακτῆρα. Ἡ ζήτησις δὲν εἶναι ἐλευθέρα, ἢ τοῦλάχιστον τόσον ἐλευθέρα, ὅσον καὶ παντὸς ἄλλου προῖοντος· διὰ τοῦτο ὅταν ἡ σικολάτα, ἢ ἄλλο τι ὅμοιον προῖον, ὑπερτιμᾶται, ὁ καταναλωτὴς ἐμπορεῖ νὰ μὴν ἀγοράσῃ, ἢ δὲ ἐλάττωσις τῶν αἰτήσεων ἐπιφέρει αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν τὴν ἐκπτώσιν τῆς τιμῆς. Δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ ἴδιον καὶ ἐπὶ τοῦ σίτου,

καὶ μάλιστα εἰς τόπους ὅπου δὲν ὑπάρχει ἄλλο εἶδος τροφῆς, διότι ἢ πρέπει νὰ ἔχη τις σῖτον, ἢ πρέπει ν' ἀποθάνῃ. Ἡ ζήτησις εἶναι μεγίστη καὶ καθημερινή, ἀποβλέπει ἀπείρους ποσότητας, ἀσχέτως πρὸς τὰς ἄλλας ἀνάγκας, διότι ἕκαστος ἄνθρωπος ἔχει ἀπαραίτητον ἀνάγκην μεγίστης ποσότητος διὰ νὰ ὑπάρξῃ.

Ὡς πρὸς τὴν προσφορὰν, ὑπόκειται καὶ αὕτη εἰς ὄχι ὀλιγώτερον ἰσχυρὰς ἐπιβροᾶς, καὶ πολὺ μᾶλλον ποικιλίας. Τὰ σιτηρὰ παράγονται πανταχοῦ, διὰ τοῦτο καὶ ἡ προσφορὰ ἀποβαίνει γενικὴ ὡς καὶ ἡ ζήτησις· ἔνεκα δὲ τῆς διαρκοῦς ζητήσεως τὰ προϊόντα ταῦτα εἶναι τὰ ἐπικερδέστερα τῆς γεωργίας, καὶ τὰ ἀποδίδοντα θεβαιότεραν ὠφέλειαν· ἀλλ' ὑπόκεινται εἰς τὰς ἐπηρείας τῶν καιρῶν, ὅπερ ἀπειλεῖ μεγίστους κινδύνους, ἔνεκα τῆς ἀνάγκης τὴν ὁποίαν ἀπαραιτήτως ἔχομεν αὐτῶν. Περὶ πλέον δὲ, ἡ διατήρησις αὐτῶν εἶναι δύσκολος, καὶ ἡ τιμῶν, ἀναλόγως μὲ τὸ βάρος των, εἶναι τόσοσιν ταπεινὴ, ὥστε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μεταφερθῶσιν εἰς μεγάλα διαστήματα χωρὶς νὰ γένη αὐξήσις τῆς τιμῆς αὐτῶν.

Εἶναι ἐπιθυμητὸν νὰ ὑπάρξωσι τρεῖς ὅροι εἰς τὴν τιμὴν τῶν σιτηρῶν.

1. Πρέπει νὰ ὑπάρξῃ ὅσον ἔνεστιν ὀλιγωτέρα διαφορά μεταξὺ τῆς τιμῆς, ἣτις δίδεται εἰς τὸν παραγωγὸν, καὶ ἐκείνης τὴν ὁποίαν δίδει ὁ καταναλωτής, δηλαδή τὰ ἐν τῷ μεταξὺ ἔξοδα, ὡς τὸ κέρδος τοῦ ἐμπόρου, τὰ ἔξοδα τῆς μετακομίσεως κτλ. νὰ ἐλαττωθῶσιν ὅσον ἔνεστιν περισσότερον.

2. Ἡ τρέχουσα τιμὴ πρέπει νὰ ἦναι τοιαύτη, ὥστε νὰ συμφέρῃ ὁμοίως καὶ εἰς τὸν καταναλωτὴν καὶ εἰς τὸν

παραγωγὸν, δηλαδή ὁ μὲν καταναλωτὴς νὰ δύναται νὰ προμηθευθῇ τὴν ἀναγκαίαν ποσότητα τῶν καρπῶν, ὁ δὲ παραγωγὸς νὰ ἔχη εὐλογον κέρδος.

3. Ἡ τιμὴ νὰ ὑπόκηται ὅσον ἔνεστιν ὀλιγώτερον εἰς μεταβολὰς, τόσοσιν ἀπὸ ἐπαρχίας εἰς ἐπαρχίαν, ὡς καὶ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος· καὶ νὰ γίνεται προσπάθεια, ὅσον ἔνεστιν μεγαλητέρα, ὥστε ὁ σῖτος οὔτε ὑπερβολικὰ ταπεινὴν τιμὴν νὰ λαμβάνῃ, οὔτε ὑπερβολικὰ μεγάλην, τὰ ὅποια ἀμφοτέρω ἐπιφέρουν σοβαρὰ ἄτοπα.

Τὶ πρέπει νὰ πράξωμεν πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν τριῶν τούτων ὄρων;

1. Νὰ τελειοποιήσωμεν μετὰ μεγίστης ἐπιμονῆς τὰ μέσα τῆς διὰ παντὸς τρόπου συγκοινωνίας, ἀρχίζοντες ἀπὸ τὰς μικροτέρας μεταξὺ τῶν χωρίων ὁδοῦς, καὶ προβαίνοντες μέχρι τῶν σιδηροδρόμων (1).

2. Νὰ δοθῇ πληρεστάτη ἀσφάλεια καὶ ἐντελεστάτη ἐλευθερία εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν σιτηρῶν, τόσοσιν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὡς καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

3. Νὰ διαδοθῶσι μέχρι καὶ τῶν κατωτάτων τάξεων τῆς κοινωνίας ἀκριβεῖς ἰδέαι περὶ τῶν ἀληθῶν αἰτιῶν τόσοσιν τῆς ἀνυψώσεως ὡς καὶ τῆς ἐκπτώσεως τῶν τιμῶν, καὶ περὶ τῶν ἀρμοδιωτέρων πρὸς θεραπείαν τούτου μέσων.

(1) Ἐὰν πρὸς ἐλάττωσιν τῆς τιμῆς τῶν σιτηρῶν θεωροῦν τόσοσιν σπουδαῖον ἔργον τὴν ὁδοποιίαν ἐν Εὐρώπῃ, ὅπου τοσοῦτον αὕτη εἶναι προωδευμένη, τί πρέπει νὰ εἴπωμεν ἡμεῖς διὰ τὴν ἀθλίαν Ἑλλάδα, ὅπου οὐδ' ἀπλῶς ἡ μετάβασις δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γένη ἄνευ πολυειδῶν κινδύνων, δυσκολιῶν καὶ ἐξόδων!

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ὅλα ταῦτα πρέπει νὰ ὑπόκεινται εἰς τὰς γενικὰς αἰτίας, ἧτοι τὴν μετριότητα καὶ τὴν καλὴν χρῆσιν τῶν φόρων, τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἰδιοκτησίας, τὴν ἐλευθέραν κυκλοφορίαν τῶν κεφαλαίων κτλ.

Περιττὸν νομίζω νὰ ἐπιμένω συνιστῶν τὴν ἀδιάκοπον τελειοποίησιν τῆς συγκοινωνίας καὶ τὸ μέσον τῆς πραγματοποιήσεως τῶν τριῶν ἀνωτέρω ὄρων. Τὸ πρᾶγμα εἶναι αὐτοπόδεικτον, ἄλλως τε περὶ αὐτοῦ ὠμίλησα εἰς τὴν ἐφημερίδα τῆς πρακτικῆς γεωργικῆς, καὶ εἶναι περιττὸν νὰ ἐπανέλθω εἰς τὰ ἴδια πράγματα. Ἄς μεταβῶμεν εἰς τὸν δεῦτερον ὄρον τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐμπορίου τῶν σιτηρῶν. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶναι μᾶλλον ἐνδιαφέρουσα, καὶ δύναται νὰ δώσῃ αἰτίαν εἰς πολλὰς διενέξεις. Δύω εἰδῶν ἀντιρρήσεις κατὰ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου ὑπάρχουν, αἱ μὲν προερχόμεναι ἀπὸ τοὺς καταναλωτάς, αἱ δὲ ἀπὸ τοὺς παραγωγούς.

Ἴδου πρῶτον αἱ τῶν καταναλωτῶν.

«Τὸ ἐμπόριον, λέγουν, πρέπει ὡς ἐκ τῆς ἰδίας του φύσεως νὰ ἔχῃ ὠφελείας· οὐδεμίαν ἄλλην παρατήρησιν θέλει ν' ἀκούσῃ. Ἄλλ' ὑμεῖς αὐτοὶ λέγετε ὅτι τὸ ἐμπόριον τῶν σιτηρῶν πρέπει νὰ κάμνῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερα κέρδη, ἄρα εὐρίσκεσθε εἰς ἀντίφασιν πρὸς τὰς ἰδίας ὑμῶν ιδέας. Τοιαῦτα ἱερά συμφέροντα, ὅποιον εἶναι ἡ τροφή τῶν λαῶν, δὲν πρέπει νὰ μένωσιν εἰς τὴν διάκρισιν τῶν κερδοσκοπῶν. Ἄνθρωποι ἀνηλεεῖς, ἔχοντες μεγάλα κεφάλαια, δύνανται νὰ προστοχίσωσι τοὺς καρπούς εἰς τὰς ἀγοράς, νὰ τοὺς κρύ-

φωσι, μάλιστα νὰ καταστρέψωσι μέρος αὐτῶν, καὶ νὰ ἐπιφέρωσιν οὕτω πλαστὴν αὐξήσιν τῆς τιμῆς, δι' ἧς νὰ πλουτισθῶσιν αὐτοὶ ἀπὸ τὴν ἔνδειαν τοῦ λαοῦ. Καὶ χωρὶς ν' ἀποδώσωμεν εἰς αὐτοὺς ἀξιοποίνους ράδιουργίας, ἐνδέχεται πολλάκις οὗτοι νὰ ἀπολαύσωσι μεγάλα κέρδη μεταβιβάζοντες τὸν σίτον ἀπὸ πτωχὸν τόπον εἰς πλούσιον, καὶ οὕτω νὰ φέρωσι τοὺς παραγωγούς αὐτοῦ εἰς παντελεῖ ἔλλειψιν τροφῆς.»

Ἐπάρχει τι ἀληθὲς μεταξὺ τῶν φόβων τούτων, καὶ ὁ Κ. Ῥοσχέρος, ὡς θέλομεν κατωτέρω παρατηρήσει, δὲν τοὺς θεωρεῖ ὡς ὅλως ἀυποστάτους, ἀλλὰ πρέπει νὰ γίνεται διάκρισις μεταξὺ τῶν ὅσοι ἔχουν βασιμότητα, καὶ τῶν ὅσοι δὲν ἔχουν.

Ἐποθέτω πόλιν τινὰ πολιωρχημένην, καὶ στερημένην πάσης μετὰ παντός τοῦ λοιποῦ κόσμου συγκοινωνίας. Εἷς μόνος ἔμπορος, ὑποθέτω δὲ ἓνα μόνον διὰ νὰ κάμω ζωηροτέραν τὴν ὑπόθεσιν, ἔχει σίτον εἰς τὰς ἀποθήκας του, καὶ ὅλος ὁ ἐπίλοιπος λαὸς στερεῖται. Εἶναι πρόδηλον ὅτι ὁ ἔμπορος οὗτος εἶναι ὁ κύριος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου τῶν συμπολιτῶν του· δύναται νὰ προσδιορίσῃ εἰς τὸν σίτον του ὁποῖαν τιμὴν θέλει, καὶ μάλιστα ἂν ἔχῃ τόσην μόνον ποσότητα, ὅση δὲν εἶναι ἀρκετὴ νὰ θρέψῃ ὅλον τὸν κόσμον ἕως νὰ ἀνανεωθῶσιν αἱ συγκοινωνίαι. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ὁ Κ. Ῥοσχέρος παραδέχεται, καὶ ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ τὸ παραδέχομαι καὶ ἐγὼ, ὅτι κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ ἐξουσία ἔχει δικαίωμα καὶ χρέος νὰ παραβιάσῃ τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ ἐμπόρου, νὰ λάβῃ τὸν σίτον αὐτοῦ δι' ἀποζημιώσεως, καὶ νὰ τὸν διαιμοιράσῃ εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀποφύγῃ τὴν πείναν, ἢ

τούλάχισον νὰ τὴν ἀναστειλῆ ὅσον ἔνεσι περισσότερον.

Ἄντι πολιορκουμένης πόλεως ὑποθέτω μικρὸν τινα τόπον παράγοντα σῖτον, ἀλλὰ στερούμενον παντὸς ἐτέρου πλοῦτου, καὶ περικυκλούμενον ἀπὸ ἔθνη ἰσχυρὰ καὶ πλούσια, τὰ ὁποῖα στεροῦνται τροφίμων, καὶ ἀπηγόρευσαν τὴν ἐξαγωγὴν αὐτῶν. Ὑποθέτω ὅτι ὄλος ὁ σῖτος τοῦ τόπου τούτου εὐρίσκεται εἰς χεῖρας ὀλιγαρίθμων ἰδιοκτητῶν ἢ ἐμπόρων εἰς τὴν ἀκρὴν τοῦ νὰ τὸν πωλήσωσιν εἰς μεγίστην τιμὴν πρὸς τὰ γειτονικὰ ἔθνη, καὶ νὰ φύγωσιν ὁμοῦ μὲ τὰ χρήματά των· παραδέχομαι ὅτι ἡ ἐξουσία ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ τὸ χρέος νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν ἐξαγωγὴν τῶν σιτηρῶν.

Τελευταῖον, ὑποθέτω ὅτι εἰς τινα τόπον, ὅπου ἤδη ἐπικρατεῖ ἡ σιτοδεία, καὶ ὅπου δὲν ἔρχονται καρποὶ, κερδοσκόπος τις συνεχώρευσε εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ ὄλου τὸν πλεονάζοντα σῖτον, καὶ ὅτι τότε, διὰ νὰ δώσῃ πλειοτέραν ἀξίαν εἰς τὸν ὑπόλοιπον, καταστρέφει μέρος ἐξ αὐτοῦ, εἴτε καίων εἴτε ρίπτων αὐτὸν εἰς τὸ ὕδωρ, ἢ τὸν κρύπτει ἢ δὲν τὸν πωλεῖ εἰμὴ εἰς ὑπέρμετρον τιμὴν, παραδέχομαι ἀκόμη καὶ τότε ὅτι ἡ τοπικὴ ἐξουσία ἔχει δικαίωμα καὶ χρέος νὰ θάλῃ τὰξιν.

Κατὰ τὰς διαφόρους ταύτας περιπτώσεις ὑπάρχει ἀφορμὴ νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ νομικὴ ἀρχή· ὑπερβολὴ δικαίωματος, ὑπερβολὴ ἀδικίας.

Ἀφίνοντες κατὰ μέρος τὰς σπανίας καὶ μεγίστας ταύτας περιπτώσεις, οὔσας ὄλως ἐξαιρετικὰς, τὸ ἀσφαλέστερον μέσον τῆς θεραπείας τοῦ κινδύνου, τὸν ὁποῖον φοβοῦνται οἱ καταναλωταί, τὸ ἀσφαλέστερον μέσον τοῦ νὰ διατηρῆται εἰς ἰσορροπίαν ἡ τιμὴ, τοῦ νὰ

ἐμποδιζῶνται τὰ μονοπώλια, νὰ κατασταίνωνται ἀσφαλεῖς αἱ προμηθεύσεις, εἶναι, κατὰ τὸν Κ. Ῥοσχέρον, ὡς καὶ κατὰ τοὺς παρελθόντας καὶ παρόντας οικονομολόγους, ἡ ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου. Καὶ τῶ ὄντι παρατηρήσατε ὅτι εἰς τὰ προεκτεθέντα παραδείγματα λείπει τὸ ἐμπόριον, καὶ μόνη ἡ ἔλλειψις αὐτοῦ δικαίλογεῖ τὰ βίαια μέτρα. Ὅταν συνιστοῦν τὴν ἐξαιρέσιν ὡς κανόνα, τίθενται ἐκουσίως εἰς τὴν δεινοτάτην περίπτωση, καθ' ἣν ἡ κυκλοφορία διακόπτεται, ἀνεγείρουσιν τὸ μονοπώλιον, καταστήνουσιν τὸν σῖτον σπάνιον καὶ ἐπιφέρουσιν τὴν πείναν.

Ἄς ἴδωμεν ἤδη καὶ τὰς ἀντιρρήσεις τῶν παραγωγῶν « Ἄναγνωρίζετε καὶ σεῖς αὐτοὶ, λέγουσιν οὗτοι, ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ὑπάρχῃ μία τιμὴ κοινὴ τρέχουσα καὶ τακτικὴ, ἀλλὰ τὴν τιμὴν ταύτην δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν, ἐὰν παραδέχεσθε τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐμπορίου καὶ ἰδίως τὴν ἐλευθερίαν τῆς εἰσαγωγῆς, διότι ὑπάρχουσιν τόποι εἰς τοὺς ὁποίους ὁ σῖτος παράγεται διὰ μικροτάτων ἐξόδων, καὶ ὅθεν δύνανται νὰ μεταφέρωσι μεγίστης ποσότητος σῖτον εἰς τοιαύτην τιμὴν ὥστε ἡμεῖς νὰ μὴ δυνηθῶμεν νὰ ἀνθέξωμεν εἰς τὸν συναγωνισμόν. Θέλομεν λοιπὸν τότε εὐρεθῆ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ παύσωμεν τὴν παραγωγὴν, καὶ ἡ Γαλλία θέλει προμηθεύσθαι τὴν τροφήν τῆς μόνης ἀπὸ τὸν σῖτον τῆς Βαλτικῆς καὶ τῆς Μαύρης θαλάσσης. Ἐὰν συμβῇ πόλεμος, ὅστις νὰ διακόψῃ τὰς ἐκεῖθεν μετακομίσεις, ἢ ἂν ἐπέλθῃ ποτὲ ἀφορία, τὸ ἔθνος εὐρίσκεται καταδικασμένον νὰ ἀποθάνῃ ἀπὸ τὴν πείναν ».

Οἱ φόβοι οὗτοι ἤθελον ἔχει ὑπόστασιν ἐὰν ἦτο λόγος περὶ μικροῦ τινος τόπου, μὴ ὄντος ἰκανῶς εὐθέτου

πρὸς καλλιέργειαν τοῦ σίτου, καὶ περικυκλωμένου ἀπὸ μεγάλους καὶ παραγωγικοὺς τόπους, οἵτινες κατὰ πᾶσαν στιγμὴν δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν αὐτῷ πείναν, ἀλλ' ὅταν ὁ λόγος γίνεται περὶ χώρας, ὅποια ἡ Γαλλία, ἣτις ἔχει πλεϊότερον τῶν πεντήκοντα ἑκατομμυρίων ἑκατοῶρων ἕκτασιν, καὶ πληθυσμὸν τριάκοντα ἕξ ἑκατομμυρίων ψυχῶν, δὲν ἤμπορῶ νὰ παραδεχθῶ τοιοῦτους φόβους· χρειάζεται, ὡς ὅλοι γνωρίζουν, διὰ τὴν προμήθειαν τῆς ἐτησίου τροφῆς ἑνὸς τόπου, ὡς ὁ ἰδικὸς μας, ἑκατὸν πεντήκοντα ἑκατομμύρια ἑκατολίτρων σίτου ἔχοντα ὅλα ὁμοῦ ἀξίαν δύο διλιούνια, καὶ συνιστῶντα θάρος καὶ ὄγκον τοιοῦτον, ὅποῖος νὰ θαμβώσῃ καὶ τὴν φαντασίαν μας. Περιπλέον, ἡ ἕκτασις καὶ ἡ εὐφορία τῆς Γαλλικῆς γῆς εἶναι τοιαύτη, ἀναλόγως μὲ τὸν πληθυσμὸν τῆς, ὡς μόνον ὁ ἐσωτερικὸς συναγωνισμὸς ἀρκεῖ νὰ διατηρήσῃ συνήθως τὰς τιμὰς εἰς ἓνα ὄρον, ὅστις δὲν συγχωρεῖ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ξένων σιτηρῶν. Οἱ καρποὶ οὗτοι δύνανται, κατὰ τινὰς περιστάσεις, νὰ χρησιμεύσωσιν· ἀλλ' ὡς πρὸς τὰς τρεχούσας τιμὰς δὲν δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν, ἐκτὸς μόνον εἰς ἐκτάκτους τινὰς περιστάσεις, εἰμὴ ἀνεπαίσθητον ἀποτέλεσμα.

Αἱ ἀνεξάντλητοι ἀποθῆκαι τοῦ σίτου, τὰς ὁποίας ἡ φαντασία τῶν παραγωγῶν παρίστανε πάντοτε ἐτοίμους εἰς τὸ νὰ μᾶς καταπλημμυρήσωσι, δὲν ὑπάρχουν. Τοῦτο εἶναι ἤδη ἀποδεδειγμένον ἐκ πείρας εἰς ὅλα τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη, συμπεριλαμβανομένης καὶ αὐτῆς τῆς Γαλλίας· ὅπως δὲ ἕκαμα τὴν παρατήρησιν εἰς τὸ περὶ ἀγροτικῆς οἰκονομίας τῆς Ἀγγλίας δοκίμιόν μου, ἡ κατάργησις τῶν τελωνιακῶν τελῶν ἐπὶ παντὸς εἴδους τροφίμου δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἔκπτωσιν τῶν

ἐν τῇ μικρᾷ ταύτῃ νήσῳ τιμῶν, μ' ὅλον τὸ μέγεθος τῶν κεφαλαίων τῆς καὶ τὸ πλῆθος τῶν μέσων τῆς μετακομίσεως, καὶ νὰ τὰς φέρῃ εἰς ἰσορροπίαν μὲ τὴν τρέχουσαν εἰς τὸν ἑδικὸν μας τόπον. Καθίσταται λοιπὸν ἀδύνατον τὸ νὰ εἰσαχθῇ μέγα πλῆθος σιτηρῶν ξενικῶν εἰς τὸν τόπον μας, διότι οἱ Ἄγγλοι τὰ πληρόνουν εἰς καλλητέραν τιμὴν παρ' ἡμεῖς, διότι ὁ πληθυσμὸς τῶν εἶναι ἀναλόγως πλεϊότερος καὶ πλουσιώτερος ἀπὸ τὸν ἰδικὸν μας. (ἀκολουθεῖ.)

—ooo—

Α Γ Γ Ε Λ Ι Α.

Ἐκ τῆς καθ' ἡμέραν πείρας ὀδηγούμενος πολλὰς πρὸ πολλοῦ παρετήρησα καὶ συνέλεξα ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπενεκτέας τροποποιήσεις τῆ καθεστῶσῃ Δημοδιδασκαλία· ἃ τινὰς βούλομαι νῦν ὑπὸ αἰσίους οἰωνοὺς κοινοποιῆσαι διὰ τοῦ τύπου τοῖς συναδέλφοις μου καὶ πᾶσι τοῖς ἐνδιαφερομένοις, ἵνα ἀναπληρώσωσι τὰς ἐλλείψεις μου, καὶ διορθώσωσι τὰ μὴ ὀρθῶς γνωμοδοτούμενα δι' ἰδίων ἐκθέσεων πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκόμενου μεγάλου σκοποῦ τῆς ὅσον ἐνεστὶν εὐχερεστερας καὶ ἀκριβεστερας ἐθνικῆς ἀγωγῆς, καθιερωθησομένης διὰ Νόμου πληρεστεροῦ τοῦ τῆς 6 Φεβρουαρίου 1834.

Τὸ ὑπόμνημά μου τοῦτο ἐν κεφαλαίοις 16 καὶ πενταπλασίσις περίπου παραγράφαις πραγματευόμενον ἄ.) Περὶ ἀνωτέρας καὶ κατωτέρας Παιδείας· β'.) Περὶ καθόντων καὶ δικαιωμάτων τῶν διδασκάλων ἐν γένει· γ'.) Περὶ τῶν δημοδιδασκάλων ἰδίως· δ'.) Περὶ μισθο-

δοσίας αὐτῶν ἐκ τοῦ Δημοσίου Ταμείου, ἀποζημιουμέ-
 νου ἐκ τῶν ἀμέσων δημοτ. φόρων· ε.) Περὶ ἐξασφαλί-
 σεως τοῦ μέλλοντος αὐτῶν δι' ἀναλόγου συντάξεως
 ἐξ ἀποθεματικοῦ ταμείου· ς.) Περὶ Δημοτ. Σχολείων
 ἐν τοῖς δήμοις καὶ τοῖς παρεδρείοις μετὰ πληρεστάτου
 ὕλικου· ζ.) Περὶ τοῦ Γπνικοῦ ἐπιθεωρητοῦ· η.) Περὶ
 ἐπιθεωρητικῶν ἐπιτροπῶν καὶ ἐπιβλητέων ποινῶν· θ.)
 Περὶ ἐξετάσεων καὶ ἀμοιβῶν· ι.) Περὶ καταττίχων·
 ια.) Περὶ διδακτικῶν μεθόδων καὶ ἀπλοποιήσεως τῆς
 Ἀλληλοδιδασκτικῆς· ιβ.) Περὶ ἀνωτέρου καὶ κατωτέ-
 ρου τμήματος· ιγ.) Περὶ διδασκάλων καὶ ὑποδιδασκά-
 λων· ιδ.) Περὶ Πρωτοσχόλων· ιε.) Περὶ διδακτικῶν
 βιβλίων· ις.) Περὶ σχολείων κορασίων κλ. πληρώσει
 τρία περίπου τυπογραφικὰ φύλλα εἰς Ἅον.

Μὴ ἐπαρκῶν δὲ εἰς τὴν δαπάνην τοῦ τύπου ἐξαι-
 τοῦμαι τὴν συνδρομὴν τῶν συναδέλφων μου καὶ παντὸς
 λογίου, συνισταμένην εἰς δραχμὴν, πληρωτέαν κατὰ
 τὴν παραλαβὴν τοῦ βιβλιδίου, περιέχοντος ἐν τέλει
 καὶ εἴτι ἄλλο σχετικὸν, καὶ τὸν κατάλογον τῶν συν-
 δρομητῶν, παρακαλουμένων πρὸς τοῦτο ὑπογράψαι ἐν-
 ταῦθα εὐαναγνώστως.

Ἐν Καλάμαις, τὴν 20 Ἰανουαρίου 1855.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

Νομαρχιακὸς Δημοδιδάσκαλος.